

ESTATUIR CATALUNYA

Les accions per establir un nou Estat

2012

Sumari

Justificació	5
Resum executiu	7
1. El procés cap a la independència	13
1.1. El final de l'autonomisme	13
1.2. La pèrdua d'iniciativa política	14
1.3. El desvetllament social i la unitat civil	15
1.4. La internacionalització de les aspiracions catalanes	16
1.5. Els riscos i l'oportunitat d'una crisi	17
1.6. La regeneració democràtica	18
1.7. Un pla estratègic per canalitzar l'aspiració de prosperitat	19
2. La constitució del nou Estat	21
2.1. El procés constituent	21
2.2. El reconeixement internacional	23
2.3. Acords de la restitució de la sobirania	26
2.4. Acords de repartiment de béns	27
2.5. Ordenament jurídic transitori	29
2.6. Un Govern amb sentit d'Estat	31
2.7. La incorporació a la Unió Europea	32
3. L'organització nacional	35
3.1. Forma d'Estat i de govern	35
3.2. Nacionalitat i símbols	37
3.3. La llengua	38
3.4. L'ordenament jurídic	40
3.5. Administració eficient	45
3.6. Hisenda pública	49
3.7. Ordre públic i defensa	54
4. L'ordenament social i econòmic	57
4.1. Economia i sistema productiu	57
4.2. Cohesió social	62
4.3. Recursos hídrics	66
4.4. Energia	68
4.5. Infraestructures	70
4.6. Recerca i innovació	74
5. Compilació d'actuacions	77
5.1. Accions prioritàries en àmbits específics del sistema públic vigent	77
5.2. Accions políticament essencials	81
5.3. Accions funcionalment crítiques	82
5.4. Relació d'accions i actors vinculats	83
Documentació de referència	89
Resumen ejecutivo	91
Executive summary	97

Justificació

És l'any 2012. A Catalunya es viu una doble crisi. D'una banda, la fallida d'un model econòmic i, de l'altra, el final previsible d'una determinada geometria política. Es fa difícil separar una cosa de l'altra. Són diferents, però en bona mesura correlatives, perquè l'actual Catalunya supeditada als dictats del Govern espanyol es veu arrossegada a la recessió sense poder recórrer a mecanismes de política econòmica que segurament podria engegar sense les actuals dependències. En tot cas, ara més que mai cal abordar la qüestió de la independència, perquè la dependència ja veiem què dóna de si.

Els autors del present document ens vam plantejar la qüestió ja fa un temps, quan la crisi econòmica encara no havia adquirit les proporcions actuals. Per contra, sí que ja hi havia un sentiment creixent a favor de resoldre els vincles amb Espanya. Era procedent interrogar-se, doncs, sobre els escenaris a què això podia conduir. Durant molts anys, l'anomenat encaix de Catalunya en Espanya havia suscitat reflexions i consideracions diverses –evidència d'una qüestió mal resolta, potser mal plantejada, fins i tot–, però sempre veient la independització com una hipotètica solució a molt llarg termini, com un simple exercici d'estil o, a l'altre extrem, com un mal que calia evitar. Es tractava normalment de posicionaments teòrics, sense arribar mai, o quasi mai, a anàlisis fenomenològiques i menys encara a fulls de ruta de presumible adopció immediata. El nostre objectiu va ser situar-nos en el pla prospectiu: era la independització un objectiu plantejable, a més de desitjable per a alguns? I més concretament: a quins escenaris conduiria? I, encara: què caldria fer l'endemà de la independització?

Hem abordat aquest treball guiats per criteris professionals. Això no suposa absència d'interès o implicació personal, però comporta distanciament dramàtic. La majoria de textos disponibles sobre la qüestió són argumentaris ideològics elaborats des de l'opció política o el sentiment. Per això es parla d'independentisme i no d'independència. El matís no és menor. Al contrari, és una qüestió major, tant conceptualment com funcionalment. Conceptualment, perquè l'independentisme és un moviment i la independència un fenomen (es pot ser partidari de la independència sense ser independentista, tal com pots creure oportú divorciar-te sense ser divorcista); i també funcionalment, perquè l'independentisme deixa de tenir sentit un cop assolida la independència, mentre que la construcció del nou Estat independent l'adquireix aleshores de forma total.

La independència concerneix els partidaris de la independència (independentistes o no), els indiferents i els contraris. Un cop assolida, els uns i els altres esdevindran ciutadans d'un altre Estat. Com ha de ser aquesta nova realitat política, quins drets i deures hi tindran els seus ciutadans, al marge de les seves conviccions i procedències? La prefiguració d'un determinat model d'estat pot no interessar els independentistes, però interessa molt els partidaris de la independència. Més encara: pot fer que n'esdevinguin alguns que no n'eren, per la qual cosa és útil disposar d'escenaris prospectius. Aquest ha estat el nostre objectiu: establir escenaris.

Aquest document no diu què s'ha de fer ni com. Tampoc no és un full de ruta. Aquestes són tasques pròpies de la política, a son torn funció de la voluntat ciutadana. Aquest document, simplement –i nogensmenys– tracta d'establir escenaris fenomenològicament plausibles. Per exemple, si Catalunya esdevé un estat, la conca de l'Ebre esdevindrà internacional, tal com ja ho són ara la del Duero o la del Rin. Què representaria per al nou Estat gestionar els seus recursos hídrics a

partir d'aquest nou escenari? Hem tractat d'identificar les més significatives d'aquestes situacions, que són de natura molt diversa, és clar, perquè no és igual gestionar conques hidrogràfiques que establir una determinada política econòmica o lingüística, posem per cas. Cal entendre, de tota manera, que es tracta d'escenaris prospectius, definits per una matriu de paràmetres molts canviants. De fet, sempre és així en prospectiva: mai no acaben de complir-se de tot els escenaris previstos, però és molt útil tenir-los per anar encarrilant les decisions.

Per superar la limitació dels nostres massa concrets àmbits de coneixement, hem obert consultes multilaterals amb experts de cada tema. Això ens ha permès d'elaborar un conjunt de 15 informes sectorials, a partir dels quals hem establert el present document. Tots aborden qüestions que, a més d'importantes, resulten crítiques en el procés d'independització; unes altres d'igualmente importants –com la sanitat o la cultura, per exemple–, però no pas crítiques de cara al procés analitzat, no figuren en la nostra anàlisi. Els informes elaborats han estat:

- La internacionalització
- La gestió de l'aigua
- La seguretat i l'ús eficient de l'energia
- Les tecnologies digitals
- Les infraestructures del transport: vertebració i desenvolupament
- La gestió dels fluxos migratoris
- L'ensenyament
- La innovació i la recerca
- L'ordenament jurídic
- La seguretat, la defensa i la intel·ligència
- La reordenació del sistema públic
- La nova organització judicial
- L'administració financera i econòmica
- L'economia i les finances
- El procés constituent

Per a l'elaboració d'aquest informe s'ha demanat l'opinió a les persones següents: Carles Boix, Gabriel Borràs, Gemma Cairó, Ferran Ferrer, Jordi Foz, Salvador Garcia-Ruiz, Jordi Juan, Albert Lamarca, Guillem López-Casasnovas, Jaume López, Marc Marsal, Josep Maria Palau, Carles Salvadó, Antoni Serra Ramoneda, Eduard Vallory i encara d'altres que han preferit romandre en l'anonimat. Aquestes persones, tanmateix, no són responsables del contingut literal dels informes, bé que hem mirat de reflectir-hi escrupolosament els seus punts de vista.

Una qüestió final referida a l'àmbit sociogeogràfic del nostre treball. Ens hem centrat en Catalunya perquè és l'espai que viu ara el creixent increment de voluntat d'independització. Molts pensen que la nació catalana desborda àmpliament aquest àmbit. Les asimetries sociopolítiques són massa grans en aquests moments per abordar el tema de manera conjunta. En tot cas, una hipotètica solució en la mateixa direcció per a tot l'espai nacional català sempre es veuria afavorida pels progressos determinants d'una de les seves parts.

Salvador Cardús
Ramon Folch
Sergi Rovira

Barcelona, octubre de 2012

Resum executiu

El procés cap a la independència

La relació política entre Catalunya i Espanya definida per l'Estatut de 1979, a partir de la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut de Catalunya de 2006, ha entrat en una fase de creixent desacord i són noves la magnitud i el desvergonyiment de les provocacions i, d'altra banda, la indefensió jurídica per poder-hi respondre des de Catalunya. En el pla judicial, per exemple, cal esmentar les sentències que desautoritzen el reeixit i gens conflictiu model d'immersió lingüística. En l'àmbit polític, la invasió competencial és sistemàtica. En l'economia es manté la situació manifestament injusta del tractament fiscal. En el pla mediàtic i de l'opinió pública, les campanyes d'exacerbació anticatalanista, sovint obertament xenòfobes, han estat constants. Es constata un clar retrocés de la qualitat democràtica i de les garanties que l'Estat espanyol hauria d'oferir als catalans.

En definitiva, l'experiència autonòmica ha arribat al seu final per voluntat expressa d'un Estat espanyol afeblit i a la defensiva. La conseqüència de tot plegat, en el pla polític, és una dramàtica pèrdua de la capacitat objectiva dels catalans per governar de manera autònoma els seus destins. La independència de Catalunya esdevé una oportunitat de recuperar la iniciativa política i d'implementar una regeneració democràtica basada en la transparència i l'assumpció de responsabilitats, com també d'establir una separació efectiva de poders i una administració en xarxa àgil i eficient.

La intenció de vot davant d'un hipotètic referèndum favorable a la independència de Catalunya, ja supera el 50 per cent de les respostes, i l'esmentada "unitat civil" dels catalans ja no es pot fonamentar en lleialtats i cohesions ètniques –i menys, si són forçades–, sinó que només pot tenir una base política, que és la de la radicalitat democràtica. La unitat civil digna només es pot construir sobre unes institucions catalanes sòlides, un sistema radicalment democràtic i uns instruments polítics i administratius renovats i modernitzats que garanteixin un projecte de prosperitat cultural, social i econòmica.

En el terreny internacional, el reconeixement de Catalunya es troba en un punt difícil de determinar. Els catalans hem estat víctimes, en gairebé tots els terrenys, de les nostres pròpies febleses i inconsistències. I, políticament, si bé se'ns mira amb discreció, se'ns coneix a la majoria de cancelleries dels països més importants. I només des de l'expressió directa de les pròpies intencions, com mostren experiències recents, s'obté l'atenció prudent però respectuosa que mereix la nostra ambició de tenir veu pròpia al món. Això, agrada o no, convé o no, però ho entén tothom.

Aquest informe parteix de les següents premisses: a) l'Espanya de les autonomies –i encara més el somni d'una Espanya federal o confederal– és una història passada; b) l'encaix de la voluntat nacional de Catalunya en un model recentralitzat és absolutament impensable si no es vol caure en la irrellevància; c) l'horitzó d'una Catalunya independent ja és vist com a desitjable, i d) en conseqüència, en qualsevol escenari de radicalitat democràtica, la independència és una alternativa que cal considerar. És per això que ens ha semblat imprescindible fer un exercici de prospectiva sobre aquesta hipòtesi.

La constitució d'un nou Estat

L'establiment d'un nou Estat rau en dos actes polítics: la proclamació de la independència al Parlament democràtic i establert per a aquesta fi i el reconeixement per part d'altres estats.

Actes polítics constituents

Proclamació de la independència Reconeixement internacional

La proclamació de la independència es basa en un acord polític majoritari previ entre les forces polítiques parlamentàries. Aquest acord es trasllada i s'aprova al Parlament de Catalunya, pot ser ratificat per diverses vies (vegeu l'apartat 2.1), i obre el procés constituent en el qual es redacta la nova Constitució. Un cop la nova Carta Magna és aprovada a la seu parlamentària i ratificada en referèndum, queda establert el nou Estat.

Paral·lelament, a partir de la proclamació d'independència, el nou Estat ha d'obtenir **el reconeixement internacional** d'altres estats (vegeu l'apartat 2.2), especialment d'aquells més rellevants a l'escena internacional. Aquest suport cal cercar-lo prèviament amb un discurs clar i explícit de la voluntat d'independència i concretar-lo un cop el Parlament s'hagi significat.

Accions funcionalment crítiques

Llei de transitorietat jurídica Manteniment de l'ordre públic Garantia dels ingressos públics Abastament energètic

Un cop proclamada la independència, el Govern ha de garantir l'Estat de dret i mantenir un funcionament ordinari sense entrebancs. En primer lloc s'han de mantenir les garanties jurídiques, per la qual cosa el Parlament ha d'aprovar immediatament **una llei de transitorietat jurídica** que reguli el funcionament jurídic i administratiu (vegeu apartat 2.5), que cobreixi les garanties jurídiques dels acords contractuals i garanteixi el funcionament ordinari de les institucions i empreses. Una altra qüestió sensible és el **manteniment de l'ordre públic** ja que, en un procés com aquest, alguns grups contraris podrien provocar altercats cercant una desestabilització social (vegeu els apartats 3.7 i 5.3). La Policia de Catalunya ha de disposar dels recursos humans i econòmics per conèixer fefaentment els grups potencialment radicals i prevenir eventuais disturbis.

A més, en el període transitori, el Govern ha **d'assegurar-se l'ingrés dels recursos econòmics** per fer front a les despeses ordinàries de l'administració (vegeu apartat 3.6). El ple funcionament de l'Agència Tributària de Catalunya ha de permetre que la Generalitat de Catalunya recapti els tributs que es generen a Catalunya i els gestioni adequadament. A més, per a un funcionament ordinari

sense entrebancs, l'Administració Pública, sota els criteris del Govern, ha de fer-se càrrec de **l'abastament energètic** (vegeu apartat 4.4). Catalunya és altament dependent de les importacions energètiques i, si bé algunes fonts es gestionen parcialment des de dins (gas i petroli), la generació i el transport d'electricitat, imprescindible en les societats modernes com la catalana, es controlen des de fora del país. El Govern ha d'arribar a un acord amb Espanya o fer-se càrrec del gas i l'energia nuclear.

Accions políticament essencials

Forma d'Estat Estatuts de la llengua espanyola Accés a la nacionalitat catalana

La constitució d'un nou Estat demana alguns acords polítics de gran transcendència ateses les repercussions polítiques i socials del procés, i també a llarg termini. Aquests acords, que necessiten un consens social majoritari, es poden anticipar a la proclamació de la independència per facilitar els debats més específics del procés constituent (vegeu l'apartat 5.2). Aquests acords polítics constituents inclouen: **la forma d'Estat** que s'establirà; en el benentès que l'opció majoritària és que Catalunya esdevingui una república, s'ha de configurar i delimitar quina figura assumirà més responsabilitat i poder, sigui el president o cap del Govern (vegeu l'apartat 3.1) i si han d'anar separades. També és significatiu dilucidar a l'avançada **l'estatus de la llengua espanyola i l'anglesa, entre d'altres**, en el nou Estat (vegeu l'apartat 3.3) i les condicions per accedir a la **nacionalitat catalana** (vegeu l'apartat 3.2). Aquestes qüestions preocupen una part significativa de la població catalana i no resoldre-les pot enterbolir i dificultar el procés constituent.

La nova Administració

Uns organismes públics eficaços, dinàmics, eficients, transparents i en xarxa

Un cop establert el nou Estat, la Generalitat de Catalunya, sense dilació, ha de posar en funcionament **els mecanismes per assumir les plenes funcions de l'Administració pública de Catalunya**. Les diverses accions se centren en l'establiment o enfortiment de les institucions que han de dur a terme l'acció política i administrativa, que caldrà impulsar amb sentit d'Estat, és a dir, amb un projecte polític propi, amb l'assumpció plena de les funcions, actuant proactivament i no subsidiàriament davant dels elements d'interès col·lectiu, i amb voluntat d'interlocució pròpia internament i internacionalment (vegeu l'apartat 2.6). Les accions inclouen diversos àmbits:

- **En l'àmbit jurídic**, s'ha de revisar tot el corpus jurídic per completar-lo i garantir que doni cobertura a tots els àmbits del dret amb coherència. Especialment, perquè, en tot moment, es mantinguin les garanties jurídiques (vegeu l'apartat 3.4). A més, caldrà negociar la partició de béns amb Espanya, per a la qual caldrà un inventari de béns tangibles i

intangibles i elaborar una proposta de repartiment (vegeu l'apartat 2.4). El procés de secessió també porta a la negociació d'actius compartits, com ara un nou conveni per a la gestió del riu Ebre (vegeu l'apartat 4.3), la regulació del trànsit de tota classe en la frontera compartida (vegeu l'apartat 2.3) i els acords econòmics i comercials derivats.

- **Quant a l'organització de l'Administració pública**, caldrà aprofitar la instauració de l'Estat per implementar mecanismes que permetin disposar d'uns organismes públics més àgils, eficients i transparents (vegeu l'apartat 3.5). Algunes mesures que caldrà implantar són la creació de noves agències per a la prestació de serveis, amb una direcció professional sota direcció política i amb avaluació de resultats.
- **En l'àmbit de l'Administració territorial**, Catalunya ha de fer una reestructuració significativa que garanteixi els serveis a tots als ciutadans amb una nova ordenació coherent, econòmicament eficient i que preservi la identitat local.
- **En l'àmbit de la Justícia**, caldrà crear les institucions necessàries o adequar les existents per al bon funcionament del sistema judicial (vegeu l'apartat 3.4), establint el govern de la Justícia, la Fiscalia General i el Tribunal Suprem. Aquest procés significa una gran oportunitat per implementar un sistema dinàmic i eficient de la Justícia, sense perdre qualitat. També caldrà considerar un nou òrgan que avaluï la constitucionalitat de la legislació.
- **En l'àmbit de l'administració econòmica** (vegeu l'apartat 3.6), el Parlament ha de crear les institucions que han de permetre el funcionament ordinari, incloent-hi el Banc de Catalunya (segurament, a partir de l'Institut Català de Finances), la Seguretat Social i el Servei d'Ocupació, així com els ens de control i supervisió necessaris. El Govern ha de dotar adequadament l'Agència Tributària de Catalunya perquè assumeixi plenes funcions.
- **En l'àmbit de la seguretat**, Catalunya haurà de garantir la pròpia seguretat i ser coresponsable de la seguretat global amb els altres països de les xarxes a què pertany. Per a això, Catalunya ha de controlar l'ordre públic, dimensionant la Policia de Catalunya per assumir totes les funcions de seguretat i establint acords de reciprocitat amb altres actors internacionals. Catalunya, per a aquestes i altres funcions, també s'haurà de dotar d'una agència d'intel·ligència. En l'àmbit de la defensa, Catalunya haurà de definir el model i les responsabilitats que assumeix en la seguretat internacional (vegeu l'apartat 3.7).

L'acció internacional

"Catalunya, membre de la Unió Europea amb relacions internacionals pròpies"

La **incorporació de Catalunya a la Unió Europea** es presenta com un procés sense precedents als quals remetre's. Els tractats de la UE no recullen la possibilitat d'una partició d'un Estat membre i la legislació internacional és prou

àmplia per acceptar diverses visions. En darrer terme, la incorporació automàtica és una decisió política. La independència de Catalunya genera dos nous estats que ja eren membres de la UE i, per tant, l'interès dels estats i de la mateixa UE hauria de ser la continuïtat de l'estatus previ (vegeu l'apartat 2.7).

En l'àmbit internacional, Catalunya haurà d'establir les **relacions internacionals pròpies**, prioritzant els àmbits d'actuació i acordant o delegant altres àmbits a escala europea. En les relacions internacionals, sorgeix l'ocasió de bastir un sistema ben incardinat amb les institucions europees que, lluny de la diplomàcia anquilosada, doti Catalunya de mecanismes dinàmics (vegeu l'apartat 2.2).

Catalunya també haurà de garantir la pròpia seguretat i ser coresponsable de la seguretat global amb els altres països de les xarxes a què pertany. Catalunya haurà de ser un actor amb un projecte de defensa específic compartit i complementari amb altres països amb els quals conforma les xarxes de seguretat internacional (vegeu l'apartat 3.7).

Un nou Estat actiu i dinàmic

La independència de Catalunya esdevé una eina al servei de les aspiracions d'un país. Un país que es vol lliure per governar-se i ser sobirà de les pròpies decisions al servei d'una societat dinàmica, cohesionada i amb visió de futur. Un país amb una activitat econòmica d'avançada, ben connectat al món i amb un propòsit que implica igualment el Govern, la societat civil i el món empresarial. Un país que aposta per la recerca de frontera i és capaç de generar riquesa. Un país que es dota dels mecanismes necessaris perquè la riquesa es reparteixi equitativament a la societat i que garanteixi la igualtat d'oportunitats i de serveis.

1. El procés cap a la independència

1.1. El final de l'autonomisme

El nou Estatut de 2006, aprovat en referèndum el 18 de juny d'aquell any, va marcar, de manera incontestable, un punt i a part en el model de relació política entre Catalunya i Espanya definit per l'Estatut de 1979. Aquest nou Estatut fou resultat del duríssim procés de reforma que va encetar el 2004 el govern presidit per Pasqual Maragall, anomenat "catalanista i d'esquerres", en compliment d'allò que s'havia establert en l'acord de constitució del 14 de desembre de 2003, conegut com a Pacte del Tinell, i signat pel PSC, ERC i ICV. La severitat del procés va ser tan gran que va acabar amb la desaparició de l'escena pública de tots els líders polítics dels partits que el van liderar des del Govern.

L'Estatut de 2006, finalment aprovat per les Corts espanyoles i referendat a Catalunya amb una participació del 49 per cent del cens i un 74 per cent de vots afirmatius, ràpidament va passar d'haver de dibuixar un nou horitzó per a l'autogovern de Catalunya per als següents 25 anys a convertir-se en l'expressió d'un final d'etapa, en una via morta. Encara pitjor: al marge de tota consideració política sobre la seva bondat i les seves limitacions, segons alguns dels millors experts en dret constitucional, aquell nou text representava un greu retrocés respecte de les fites aconseguides fins llavors en l'autonomia política. I per si en calia alguna prova fefaent, la sentència del 28 de juny de 2010 del Tribunal Constitucional espanyol, dictada a instància de diversos recursos i molt particularment del presentat pel Partit Popular, va fer palesa l'escletxa que aquella reforma havia obert en un procés d'involució autonòmica que, des de llavors, ha estat aprofitada de manera regular i imparable.

A partir de la sentència del Tribunal Constitucional, doncs, la deriva política de les relacions entre Catalunya i Espanya ha entrat en una fase de creixent desacord. No es pot dir que sigui un fet nou perquè la conflictivitat es va manifestar des dels primers anys d'autogovern. Però sí que són noves la magnitud i el desvergonyiment de les provocacions i, d'altra banda, la indefensió jurídica per poder-hi respondre des de Catalunya. Les amenaces i agressions efectives s'han fet paleses en tots els nivells. En el pla judicial, per exemple, cal esmentar les sentències que desautoritzen el reeixit i gens conflictiu model d'immersió lingüística. En l'àmbit polític, la invasió competencial és sistemàtica, sempre marcada per les directrius ideològiques de determinades fundacions polítiques conservadores. En l'economia, a més de mantenir-se la situació manifestament injusta del tractament fiscal, han continuat els incompliments dels compromisos adquirits i, amb el pretext de la recessió i la posterior intervenció d'Europa, es manté el país en una situació d'ofec total. I, encara, en el pla mediàtic i de l'opinió pública, les campanyes d'exacerbació anticatalana, sovint obertament xenòfobes, han estat constants. Tot plegat fa que si bé ja no partíem d'un comportament gaire exemplar des del punt de vista democràtic, des de 2006 es constata un clar retrocés de la qualitat democràtica i de les garanties que l'Estat espanyol hauria d'oferir als catalans.

En definitiva, i no pas perquè ho hagin determinat les institucions polítiques catalanes, es pot afirmar sense reserves que l'experiència autonòmica ha arribat al seu final per voluntat expressa d'un Estat espanyol afeblit i a la defensiva. Així, a través tant dels governs del PSOE com del PP –encara que amb formes i estils diferents– com de la resta dels poders de l'Estat, és una evidència que aquests està disposat a recuperar el control d'una realitat política plural que s'havia anat acomodant al procés de descentralització administrativa. El procés obert durant la

Transició política, que Espanya mateixa havia considerat modèlic, ara el fan responsable de la seva feblesa. I si bé és cert que les bases ideològiques d'aquesta recentralització són molt anteriors a cap crisi econòmica, les extremes dificultats d'Espanya per fer front al col·lapse econòmic actual serveixen de magnífic pretext per portar a terme aquells objectius llargament desitjats pel nacionalisme espanyol més arcaic i alhora genuí.

La conseqüència de tot plegat, en el pla polític, és una dramàtica pèrdua de la capacitat objectiva dels catalans per governar de manera autònoma els seus destins, tal com ha estat la seva voluntat expressada repetidament i de forma plenament democràtica. I no sols això, sinó que des de 2006 es constata l'aparició d'un sentiment creixent d'humiliació general entre els catalans, una humiliació molt particularment infligida al govern que ens representa, ara permanentment menystingut i disminuït en la seva capacitat per prendre decisions. I la humiliació ha estat, sempre i a tot arreu, el ferment de totes les revoltes.

1.2. De la pèrdua d'iniciativa política a l'aspiració a un Estat propi

Des de l'aprovació de l'Estatut de 2006, i particularment des de la sentència del Tribunal Constitucional de 2010, doncs, des del punt de vista de la capacitat de decisió, la política catalana ha anat perdent musculatura i perfil. La primera demostració la vam tenir en la negociació del nou acord de finançament que havia de sortir del nou Estatut, que es va acabar fent fora del temps establert per la llei i sense que se'n respectessin alguns dels criteris bàsics, com el de la dita "ordinalitat" (que després de la redistribució impositiva, no es perdés l'ordre, segons el PIB generat, en la disposició final de recursos). Uns acords que, tanmateix, finalment el Govern espanyol tampoc no ha complert. I, darrerament, hem vist com la ràpida assumpció de responsabilitats en la reducció del deute públic per part del Govern de Catalunya no sols no ha merescut el reconeixement dels governs espanyols, sinó que encara ha estat escarnida i castigada amb incompliments pressupostaris i tota mena de desconsideracions formals.

Els marges d'actuació política, en definitiva, han quedat pràcticament reduïts a administrar la misèria del dia a dia. Per fer-hi front en el mitjà termini, el juliol de 2012, una majoria parlamentària va aprovar un model de pacte fiscal que el president Mas havia de portar a negociació a Madrid. Que prop del 80 per cent de catalans, a mitjan 2012, s'hagués mostrat d'acord amb aquesta demanda de revisió dels pactes econòmics amb l'Estat posava en evidència la consciència generalitzada de la situació d'injustícia que pateix un ciutadà que paga impostos del nivell d'un país nòrdic i rep serveis de país... intervingut. Tanmateix, la negativa taxativa del govern espanyol ni tan sols a parlar-ne, d'altra banda previsible, tancava també aquesta porta.

Sigui com sigui, el cert és que les institucions polítiques del país, Parlament i Govern, han quedat tenallades, d'una banda, per un marc normatiu que la sentència del TC no sols ha tancat i ha deixat sense cap horitzó de desenvolupament, sinó que en facilita la involució. I, de l'altra, per uns condicionaments econòmics que no permeten garantir el benestar i la prosperitat que aquestes institucions tenien compromesos davant dels ciutadans i que era allò que les legitimava. Així, si habitualment són els parlaments i els governs els que tenen per missió liderar el futur de les respectives nacions, fins a finals d'aquest estiu de 2012, a Catalunya, aquestes institucions democràtiques havien perdut molt bona part de la seva capacitat d'iniciativa política. I no ens referim, certament, a la capacitat personal

dels diputats i dels membres del govern o dels consistoris municipals, sinó a les possibilitats estructurals d'iniciativa d'unes institucions mancades de recursos i de poder efectiu. La imatge d'impotència política nacional només era trencada, de manera esporàdica, pel rigor i la serenitat de la majoria dels responsables dels governs nacional i municipals que mai no han abandonat el seu lloc de comandament i que –com, d'altra banda, també fan els caps de tota mena d'institucions públiques i moltes de privades– s'encaren amb una situació extrema de final imprevisible.

Darrerament, però, i després de la gran manifestació de l'Onze de Setembre, sota l'empesa d'una majoria parlamentària, el president Artur Mas ha sortit a liderar aquest clam popular encapçalant el desafiament que suposa realitzar una consulta democràtica sobre la voluntat dels catalans en relació a la seva vinculació a Espanya, sense amagar que la seva opció és per a portar Catalunya a ser un nou Estat dins de la Unió Europea.

1.3. El desvetllament social i la unitat civil

Ja s'ha dit que no es pot entendre el canvi radical d'escenari polític d'aquest setembre passat sense considerar la importància de la gran mobilització social sobiranista, probablement fruit de la consciència d'atzucac nacional en què ens trobàvem, i que ha culminat a la manifestació de la Diada de 2012. I diem molt a consciència que ha estat "sorprenent" perquè el que hauria estat previsible és que després del fracàs de la reforma estatutària, el país quedés subsumit en un desengany i una frustració profunds, i que, desmobilitzat, hagués restat paralitzat durant una bona temporada si no definitivament. De fet, aquesta era l'advertència que es feia als qui es mostraven crítics a l'hora de donar suport al nou Estatut de 2006 que es posava a referèndum, i que consideraven excessivament disminuït – "ribotat" – respecte de l'aprovat pel Parlament de Catalunya el setembre de 2005. És a dir, s'advertia als crítics que la no-aprovació d'aquell estatut podia acabar generant una gran frustració, amb resultats imprevisibles i derives incontrolables. Però el cas és que, ben al contrari, una bona part del país ha reaccionat. Si no semblés exagerat –falta perspectiva per afirmar-ho amb seguretat–, diríem que "ho hem tornat a fer", com en tantes ocasions anteriors d'extrema amenaça: la societat civil ha respost a la intimidació.

Hi ha moltíssimes evidències d'aquesta resposta en creixement progressiu des de 2006, però ens limitarem a assenyalar les de més abast popular. En primer lloc, i des de 2009, es va reaccionar amb la celebració de les consultes populars sobre la independència de Catalunya. Amb una organització precària, es va convocar els catalans a respondre la pregunta: "Està d'acord que la Nació Catalana esdevingui un Estat de dret independent, democràtic i social, integrat en la Unió Europea?" El resultat va ser la mobilització de prop de 900.000 persones en 554 municipis, incloent-hi la capital, Barcelona, amb l'organització d'uns 3.500 actes públics en 19 mesos, un 20,5 per cent de participació i un 92,2 per cent de respostes favorables. Un esdeveniment de participació ciutadana inaudit a les nostres latituds polítiques i que va sorprendre la premsa internacional que en gran quantitat es va desplaçar a Catalunya per informar-ne. O, també, es va respondre amb centenars de milers de persones a la multitudinària manifestació del 10 de juliol de 2010 a Barcelona convocada per Òmnium Cultural amb l'eslògan "Som una Nació. Nosaltres decidim". La manifestació, pocs dies després de saber-se la sentència del Tribunal Constitucional, va incomodar el Govern català tot i que finalment hi va participar, encara que fora de la capçalera principal. I, més recentment, la constitució de l'Assemblea Nacional Catalana ha donat continuïtat a totes aquelles mobilitzacions.

En un estudi elaborat per l'associació La Fàbrica sobre els actes organitzats per només cinc de les principals associacions sobiranistes en els primers mesos de 2012 –Òmnium, Assemblea Nacional Catalana, Cercle Català de Negocis, Fundació Catalunya-Estat i Coordinadora d'Associacions per la Llengua– s'ha comptabilitzat la celebració més de 50 esdeveniments públics setmanals d'aquesta naturalesa. No és estrany, en aquestes circumstàncies, que la manifestació organitzada per l'Assemblea Nacional de Catalunya per a l'Onze de Setembre de 2012, amb una assistència calculada en un milió i mig d'assistents, la més gran mai no vista a la capital catalana, hagi estat la sòlida culminació de tot aquest procés.

No és aquest el lloc per relatar amb detall l'abast de tot aquest desvetllament independentista dels darrers cinc anys, i que no s'esgota pas en les mobilitzacions populars. Personalitats i organitzacions provinents de tots els camps professionals s'han anat decantant –sense un lideratge polític determinant fins el passat Onze de Setembre, cal assenyalar-ho– cap a aquesta opció política, vista com a única i darrera oportunitat de concreció política de la voluntat d'autogovern i de prosperitat nacional econòmica, cultural i social dels catalans. Però, en canvi, sí que és oportú recordar que les darreres enquestes, fetes per organitzacions distintes –des de l'enquesta del GESOP per a *El Periódico* de final de gener de 2012, les de Feedbak de La Vanguardia i fins al darrer Baròmetre del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO)–, coincideixen a mostrar que la intenció de vot davant d'un hipotètic referèndum favorable a la independència de Catalunya se situa en el 55 per cent de les respostes, mentre que les posicions negatives es van reduint trimestre a trimestre i a la primavera tan sols arribaven al 21 per cent.

Creiem que mereix un breu comentari en aquestes ratlles allò que sovint és presentat –amb arguments d'una exigència democràtica dubtosa– com un dels principals obstacles per a l'assoliment de la independència de Catalunya. Efectivament, la idea que un procés cap a la independència podria posar en perill la cohesió social, que podria fragmentar una societat catalana en dues parts –perquè el fals implícit, és clar, és que hi ha dues comunitats de lleialtat nacional contraposada, catalana o espanyola–, es branda com a raó de pes per frenar les aspiracions d'emancipació política. Ara bé, aquesta argumentació, contradictòriament, cau en allò que diu que vol evitar. Efectivament, tot i que l'argumentació es presenta com a alerta en contra dels riscos d'un projecte polític qualificat d'*identitari*, el perill de divisió social que al·lega només pot ser pensat, precisament, des d'una concepció de la identitat de caràcter etnicista. Afortunadament, però, la societat catalana ja no està en aquest estadi de desenvolupament. Fa temps que l'anomenat "nacionalisme cívica" predomina, de manera general, en les mentalitats dels ciutadans d'aquest país. La diversitat interna d'orígens, incrementada durant els darrers dotze anys en proporcions ingents tant en termes quantitatius com qualitius, ja no permet visions duals i tancades pròpies dels anys vuitanta. I l'esmentada "unitat civil" dels catalans ja no es pot fonamentar en lleialtats i cohesions ètniques –i menys, si són forçades–, sinó que només pot tenir una base política, que és la de la radicalitat democràtica, com en qualsevol país desenvolupat.

El més probable és el contrari del que aquestes pors –sinceres o malintencionades– esgrimeixen. Només unes institucions catalanes sòlides, un sistema radicalment democràtic, uns instruments polítics i administratius que garanteixin un projecte de prosperitat cultural, social i econòmic, poden construir l'única unitat civil digna d'aquest nom: la que convida tothom, orígens a banda, a participar en un futur comú.

1.4. La internacionalització de les aspiracions catalanes

Els catalans hem estat víctimes, en gairebé tots els terrenys, de les nostres pròpies febleses i inconsistències. En el cas de la llengua, aquesta debilitat interioritzada ens portava –i ens porta– a canviar de llengua davant del més petit senyal de ser davant d'algú que no pertany a la comunitat catalanoparlant. I és aquesta actitud la que ha frenat de manera determinant la que podria haver estat una situació de més gran fortalesa lingüística. En el cas de les relacions amb Espanya, la suma d'ambigüitats que amb voluntat "pedagògica" ens portaven a relacionar-nos amb Espanya des d'una actitud submissa, buscant més agradar que no confrontar interessos, han sumat més malentesos que no pas han restat conflictivitat. No ha servit de res voler dissimular que la nostra voluntat d'afirmació nacional entrava obertament en conflicte amb el projecte de nació única espanyola, confiant que Espanya s'acomodaria a la nostra causa si era presentada amb amabilitat. Al final, ni la famosa *conllevancia* no ha estat possible. I, és clar, en el pla internacional tampoc ha servit de res aquest joc de mitges tintes. És difícil ser respectat si hom no es respecta ell mateix.

En aquest sentit, el reconeixement internacional de Catalunya està en un punt difícil de determinar. És cert que en els cercles polítics, econòmics i culturals que ens haurien de conèixer, encara que no sempre amb un perfil clar, se'ns coneix. Els 150 lectorats de català a les universitats de tot el món no són ni fruit de l'atzar, ni un fet de segon ordre. La massiva difusió internacional d'obres literàries, com *Les veus del Pamano* de Jaume Cabré o *La pell freda* d'Albert Sánchez Piñol arreu del món, són un èxit amb pocs precedents. Dins de l'economia mundial, per la magnitud de la nostra capacitat exportadora, hi tenim un lloc superior a l'esperable pel gruix de la nostra realitat territorial i demogràfica. I, políticament, si bé se'ns mira amb discreció, se'ns coneix a la majoria de cancelleries dels països més importants. Però, és clar, la nostra tradicional poca claredat d'intencions, més que amb simpatia, ens ha fet ser vistos amb desconfiança. I només des de l'expressió directa de les pròpies intencions, com mostren experiències recents, s'obté l'atenció prudent però respectuosa que mereix la nostra ambició de tenir veu pròpia al món. Això, agrada o no, convé o no, però ho entén tothom.

En definitiva, només podem anar a buscar el reconeixement internacional i, per tant, la internacionalització de la nostra causa, si som capaços de presentar-la, dins i fora, de manera clara i convincent.

1.5. Els riscos i l'oportunitat d'una crisi

Certament, es pot considerar que tot aquest daltabaix polític, que aquesta crisi de confiança entre Espanya i Catalunya, és conjuntural, conseqüència directa de la greu depressió econòmica certificada des del 15 de setembre de 2008 amb la fallida de Lehman-Brothers als Estats Units d'Amèrica. I, certament, seria absurd no veure-hi alguns lligams. L'insostenible deute públic –i privat– espanyol ha obligat, sota pressió europea, a uns ajustaments extrems que han fet visible de manera rotunda la magnitud del dèficit fiscal català. Feia anys que es coneixia la situació i no és estrany que recentment s'hagi reeditat l'obra pionera sobre aquesta vella circumstància de Ramon Trias Fargas, *Narració d'una asfixia premeditada*, escrita el 1985 com a resultat de la seva experiència com a president de la Comissió Mixta de la Valoració dels traspassos a la Generalitat i conseller d'Economia i Finances en el primer govern de Jordi Pujol. I cal recordar que des del 2000, si no abans, ERC hi havia dedicat diverses campanyes. Però el cas és que fins que la situació no ha estat insostenible, el país –i particularment, aquells que tenien la capacitat

mediàtica per fer-ho saber— no ha volgut adonar-se de les greus conseqüències d'aquesta asfixia. De manera que, és cert, el factor econòmic, l'escàndol d'unes desigualtats en el tractament fiscal de les diverses comunitats autònomes, ha estat i és un gran desencadenant de la voluntat d'independització, especialment allà on la consciència nacional no havia arribat encara.

Però, de la mateixa manera que cal reconèixer la presència d'aquest factor, tampoc ho podem reduir tot a la gravetat de la situació econòmica. Des del punt de vista polític, com s'ha explicat, la insatisfacció era prèvia. El primer gran salt electoral de l'independentisme va ser el 2003, en bona part per la provocació arrogant a què el president espanyol José María Aznar sotmetia regularment el país. Allò encara era molt lluny de cap sospita de crisi. I la reforma de l'Estatut, el seu fracàs i la consciència que el camí quedava tancat, també és anterior a la depressió en què es va entrar després. D'altra banda, des d'Espanya, el projecte antiautonomista de la FAES es pot situar a l'entorn de 2001 amb l'aparició d'una multitud d'estudis i informes que posaven en qüestió la caràcter obert del procés i establien les bases ideològiques de la necessitat de tancar-lo. I les campanyes anticatalanes del PP arran de l'Estatut tampoc no estaven marcades per cap crisi sinó, ben al contrari, pels últims castells de foc de la bombolla immobiliària. En realitat, doncs, fins a ben bé el 2011 amb el compromís electoral de CiU d'un concert o nou pacte fiscal, i sobretot amb el descobriment que la crisi de 2008, no era un simple entrebanc sinó l'avantsala d'un canvi estructural de llarga durada, l'economia no havia condicionat el despertar independentista més enllà del que provocava les habituals resistències del Govern central a complir els seus compromisos amb Catalunya.

Si el creixement de l'independentisme estigués lligat només a la crisi i les retallades del pressupost públic, certament es podria deduir que, quan torni el creixement, les aigües es calmaran. Ara bé: ni l'econòmic és l'únic factor —potser ni el principal—, ni la crisi és un fenomen de curta ni mitjana durada que, un cop passada, es pugui pensar que tot tornarà a ser al seu lloc. Ans al contrari, l'evidència dels fets mostra que la marea independentista se situa en un altre nivell, amb una forta raó econòmica, sí, però que la transcendeix tant temporalment com en el fonament polític.

És en aquest sentit que hem de considerar la crisi no pas com una causa, en sentit estricte, sinó més aviat com un desafiament i, des del punt de vista independentista, com una clara oportunitat. D'una banda, la depressió econòmica és un repte que sembla que podria donar marge de maniobra a les aspiracions sobiranistes dels catalans per "inoportunes". Però, de l'altra, és una oportunitat per aconseguir un canvi d'estatus polític —un "Estat propi", el reconeixement del "dret a decidir", o l'eufemisme que resulti més còmode a cadascú—, en temps de transformacions radicals a tot Europa, de molta debilitat dins de l'Estat espanyol, i a partir d'una consciència nacional catalana que, exasperada per un sentiment d'humiliació inicial, dóna senyals de ser capaç de reaccionar en positiu, de manera propositiva i superant els possibles ressentiments.

1.6. Un pla estratègic per canalitzar una aspiració de prosperitat nacional

Fins aquí hem exposat la perspectiva des de la que observem la realitat catalana a l'inici d'aquesta la segona dècada del segle XXI. Es tracta -en tenim consciència-, d'un punt de vista agosarat però que vol evitar quedar atrapats per la nostàlgia de velles estructures que s'han esmicolat a una velocitat imprevista. No és fàcil en plena transformació, gairebé diríem en ple terratrèmol, tenir una visió clara d'allò

que està passant, i menys quan encara no sembla que s'hagin d'acabar de manera immediata les rèpliques sísmiques. Però encara és pitjor aferrar-se conservadorament al passat, perquè aquest sí que ja és un escenari impossible. Ha arribat un punt en què el risc de confiar en el passat ja és superior al risc d'explorar el futur. I, en aquest sentit, agradi poc o molt allò que sembla que és en curs d'esdevenir-se, siguin quins siguin els nostres interessos i sentiments particulars, estem segurs que el més racional és ser capaços de dibuixar amb la màxima precisió els hipotètics horitzons que es prefiguren.

Ras i curt, aquest informe parteix de la següent hipòtesi : a) l'Espanya de les autonomies –i encara més el somni d'una Espanya federal o confederal– és una història passada; b) l'encaix de la voluntat nacional de Catalunya en un model recentralitzat és absolutament impensable si no es vol caure en la irrellevància; c) per incert que sigui, l'horitzó d'una Catalunya independent ja és vist com a desitjable, com a plausible i cada vegada més com a necessari i finalment inevitable, per una part molt significativa dels catalans, i d) en conseqüència, en qualsevol escenari de radicalitat democràtica, la independència és una alternativa que cal considerar.

És per això que ens ha semblat imprescindible fer un exercici de prospectiva sobre aquesta hipòtesi. Primerament, es tracta de saber on som pel que fa a estructures d'organització estatal –o preestatal– internacionalment homologables. És a dir, discernir entre quins instruments d'aquells de què disposem serien directament útils en un escenari d'emancipació i quins caldria transformar o n'estem directament mancats. En segon lloc, volem assenyalar quines prioritats hauríem de tenir per aproximar-nos tant com sigui possible a les exigències d'un hipotètic dia D. I, finalment, la intenció de l'informe és determinar de la manera més rigorosa possible quines seran les decisions que caldrà prendre per tal d'assumir, quan arribi el moment, les regnes de la direcció del país.

És molt probable que s'al·legui que hi ha altres escenaris possibles. I, cal reconèixer-ho, si més no el de la progressiva –i fins i tot ràpida– dissolució de la voluntat nacional dels catalans, n'és un. A més, pel que sembla, hi ha qui hi compta i fa tot el que és a les seves mans per aconseguir-lo. Així doncs, qui vulgui fer un pla estratègic en previsió de la desaparició de la nació catalana –pla que és probable que ja existeixi–, és ben lliure de dibuixar-lo. Potser també hi ha altres hipòtesis a mig camí o en d'altres direccions. Qui tingui idees raonables, que les expliqui. Però, desaparició a banda, opció que aquí no contemplem, a hores d'ara no ens sembla veure gaire més alternatives democràticament satisfactòries que la hipòtesi de la Catalunya independent en una Europa cada vegada més sòlida i desenvolupada políticament.

En cap cas, però, aquest pla estratègic no és un full de ruta polític. Els autors de l'informe no estem legitimats per determinar els camins que "cal" seguir, i encara estem menys qualificats per endevinar els que realment s'arribin a seguir, molt probablement sense que ningú no els hagi previst. La nostra intenció se circumscriu a fer possible una decisió racional, tant per part dels actors polítics que hagin de liderar el procés, com per part de les institucions, empreses i organismes de tota mena que s'hi vegin implicats, que s'hi hagin d'acomodar o que vulguin participar activament a assolir-los amb èxit i amb els mínims costos possibles.

Com s'ha dit en moltes ocasions, una Catalunya independent és la màxima ambició nacional que es pot plantejar aquest país. I és previsible que, quan s'iniciï el procés final, superats els temors inicials, siguin molt pocs els que vulguin renunciar a ser-ne, en una proporció o l'altra, protagonistes. Aquest informe també és, en aquest sentit, una invitació a no quedar fora de la Història.

2. La constitució del nou Estat

2.1. El procés constituent

La declaració de la independència de Catalunya és potestat del Parlament de Catalunya, que és l'òrgan sobirà democràticament escollit. Aquest acte resultarà de l'acord, en un procés transparent i democràtic, entre una majoria dels representants polítics parlamentaris. Els acords amb Espanya, funcionalment necessaris, no seran l'element legitimador de l'actuació del Parlament.

En primer lloc, caldrà proclamar la independència, que es pot validar mitjançant referèndum o mitjançant un procés electoral que inclogui un programa clarament definit per a l'establiment d'un nou Estat des d'un o diversos partits polítics, per garantir la legitimitat democràtica de la proclamació. Un cop proclamada la independència, s'ha de redactar la nova Constitució en el Parlament Constituent. L'aprovació parlamentària i popular de la nova Carta Magna tanca el procés constituent.

El procés de la declaració de la independència s'inicia un cop els partits polítics parlamentaris assoleixen un acord per a la proclamació de la independència. Aquest procediment pot discórrer per diversos camins:

- L'acord polític entre partits per proclamar la independència es pot **sotmetre a referèndum popular**, cosa que legitima el procés. I el Parlament, en cas que guanyi el vot favorable a la independència, tindrà un mandat únic i diàfan. Altrament, el referèndum pot ser prohibit pel Govern espanyol, que també pot, fins i tot, emprendre accions polítiques, jurídiques i policials per impedir-lo. La tensió política augmentaria considerablement, generaria crispació i confusió i entorpiria el procés mateix.
- En lloc del referèndum, també es pot aprofitar la convocatòria –ordinària o extraordinària– d'unes **eleccions al Parlament de Catalunya** per explicitar la voluntat de proclamar la independència i el procediment previst en els programes dels partits que li donin suport. D'aquesta manera, els partits polítics s'autoimposen un mandat específic i no s'entra en una conflictivitat jurídica amb Espanya perquè les eleccions al Parlament de Catalunya són un procés recollit en la legalitat vigent.

Un cop arribats a un acord polític al Parlament de Catalunya, la proclamació de la independència esdevindrà una qüestió formal, que ha de comptar amb l'acord del Govern espanyol o l'equiscència internacional. Tot i la seva transcendència i la solemnitat que demana aquest pas, la proclamació ha de venir precedida d'una votació al Ple de la Cambra i l'assumpció del resultat pel Parlament i pel Govern.

D'acord amb la resolució de la Cort Internacional de Justícia de les Nacions Unides sobre la independència de Kosovo, la celebració del referèndum no és estrictament necessari. Tanmateix, reforça l'exemplaritat democràtica i la legitimitat del procés. Un referèndum vulneraria la legislació espanyola. El Parlament i el Govern es poden acollir a la legislació pròpia de Catalunya (com una llei de consultes) per dur a terme el procés de ratificació popular. Tot i que, estrictament no caldria aplicar la legislació espanyola, generaria un conflicte politicojurídic amb les complicacions derivades per a l'establiment del nou Estat.

Un cop proclamada i ratificada la independència, cal comunicar de manera immediata la decisió al cap de l'Estat d'Espanya, així com als governs dels països europeus i dels Estats Units d'Amèrica, a les autoritats europees i a les Nacions Unides. A continuació, cal fer-ho saber a la resta dels estats del món.

Si els partits polítics que han proclamat la independència tenien un programa electoral inequívocament independentista, el Parlament de Catalunya ja constituït tindrà la

legitimitat democràtica per erigir-se com a Parlament Constituent. Acompanyats d'un grup d'experts juristes especialitzats en dret constitucional, els polítics més significats en l'àmbit jurídic del Parlament hauran de redactar una nova Constitució per a Catalunya. Si abans de la proclamació d'independència s'han identificat els experts que es vol convocar i s'ha treballat en l'estructura de la Constitució es podrà escurçar el període constituent.

Per facilitar-ne l'aprovació ràpida es pot redactar una **constitució curta**, que estableixi drets i deures i els principis bàsics dels poders i de separació d'aquests poders, sense entrar en el funcionament detallat de les institucions, les responsabilitats dels càrrecs o el desenvolupament de les polítiques. La Constitució dels Estats Units i la suïssa (més llarga, però molt concisa) són alguns exemples en aquest sentit. El desplegament funcional es pot fer posteriorment a través de lleis.

La Constitució ha de preveure, en tot moment, la integració a la Unió Europea i incloure els requisits per complir la legislació que n'emana. Com que és un procés nou, la redacció de la Carta Magna s'ha d'aprofitar per incardinar Catalunya en les estructures i el funcionament de les institucions europees.

La nova Constitució ha de ser debatuda pel Parlament de Catalunya i, **un cop aprovada, cal convocar un referèndum per obtenir el vistiplau de la majoria de la ciutadania** del país. Un cop s'hagi aprovat en referèndum i hagi entrat en vigor la Constitució, el Parlament Constituent s'ha de dissoldre i s'han de convocar noves eleccions generals al Parlament de Catalunya, les primeres amb la nova Constitució catalana. En finir aquest procés, Catalunya quedarà estatuïda.

- El procés cap a la independència requereix un acord majoritari dels partits polítics parlamentaris.
- La independència la proclama el Parlament de Catalunya i es legitima en un referèndum o un procés electoral plebiscitari i constituent amb programes polítics partidistes indubtablement sobiranistes.
- El Parlament Constituent redacta i ratifica la nova Constitució, que se sotmet a la voluntat popular mitjançant referèndum.

2.2. El reconeixement internacional

Catalunya, per esdevenir plenament Estat, necessita el reconeixement dels altres estats. Per això ha de disposar d'una estratègia consistent per explicar internacionalment, de forma clara, concisa i inequívoca, la voluntat d'esdevenir un nou Estat i les raons polítiques, socials i econòmiques que ho argumenten, i a la vegada establir relacions de coneixement, reconeixement i confiança amb els representants dels principals estats.

Les complicitats s'assoleixen amb una estratègia clara i coordinada i amb la participació de diferents actors catalans (govern, societat civil i món econòmic) que són actius en l'àmbit internacional, de manera que faciliti l'obtenció del reconeixement internacional un cop s'hagi declarat la independència. Un cop declarada la independència s'hauran de redoblar els esforços i dur a terme una ingent tasca d'explicar de forma molt diàfana la viabilitat de Catalunya per obtenir el reconeixement.

Catalunya pot exhibir un considerable bagatge en relacions internacionals. Tanmateix, bé que algunes institucions o iniciatives catalanes es coneixen arreu del món, no sempre es relacionen amb el país. Alguns esdeveniments catalans àmpliament difosos en el món i amb un fort impacte social, com els Jocs Olímpics de 1992 i els èxits del Futbol Club Barcelona, han obert un camí de coneixement i reconeixement.

A més, en alguns àmbits professionals es reconeix l'activitat que es duu a terme des de Catalunya, tot i que no es vincula directament amb el país. Això inclou algunes iniciatives econòmiques i culturals tan diverses com els centres de recerca de frontera (en biomedicina, fotònica i genòmica entre d'altres), la proposta gastronòmica de Ferran Adrià, les propostes en disseny, arquitectura o urbanisme o alguns esdeveniments internacionals com el Mobile World Congress o la Barcelona Design Week. Fins i tot, alguns màxims exponents catalans de diverses disciplines artístiques també són reconeguts internacionalment, com Montserrat Caballé, Josep Carreras i Jordi Savall en el món musical, Oriol Bohigas o l'obra d'Antoni Gaudí en l'arquitectura o Antoni Tapies, Salvador Dalí i Joan Miró en les arts plàstiques.

Les vies per introduir-se en àmbits internacionals depenen de les normes reguladores de cada procés, però també de les persones que les interpreten i la complicitat que tinguin amb els representats de Catalunya. Dues experiències ho exemplifiquen molt bé: el domini d'internet .cat, que es va assolir mitjançant un treball intens i coordinat de la societat civil i el Govern i, d'altra banda, el fallit reconeixement de la Federació Catalana de Patinatge en què la diplomàcia espanyola va posar tota la seva maquinària per impedir que Catalunya s'incorporés com a membre de ple dret a la Federació Internacional de Patinatge.

Tot això canviarà radicalment amb la independització. En l'àmbit internacional, la representació oficial de Catalunya correspon al Govern i, com a tal, disposa d'eines per situar el país en el context internacional. El Govern de Catalunya manté, des de fa anys, oficines de representació en alguns països amb els quals, per raons econòmiques, comercials o estratègiques, interessa mantenir una relació estreta. Així, la Generalitat ha obert delegacions a París, Berlín, Londres, Brussel·les i Nova York i, a més, disposa de múltiples oficines d'ACC1Ó, tot i que aquestes tenen molt pocs recursos i tot just són l'embrió d'un sistema de representació significatiu.

Catalunya, d'altra banda, disposa d'una certa diplomàcia informal o paradiplomàcia. La societat civil catalana ha dut a terme una llarga i ingent feina per cercar vies d'accés, reconeixement i participació en estructures internacionals. Algunes organitzacions destaquen en la tasca de posicionament de Catalunya al món com la Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes (FOCIR), la Plataforma Pro Seleccions Esportives Catalanes o el Centre UNESCO de Catalunya, així com altres estructures de l'àmbit internacional com el CIDOB o l'IBEI.

Catalunya, per assolir el reconeixement internacional, ha de disposar d'una estratègia sòlida i coordinada, per la qual cosa ha d'elaborar un discurs sòlid i ben argumentat per donar-se a conèixer internacionalment. Aquest argumentari ha d'explicitar:

- En primer lloc, la voluntat d'independència i les raons polítiques, econòmiques i culturals que la sustenten.
- En segon lloc, la realitat socioeconòmica catalana.
- En darrer lloc, com seria Catalunya, com a Estat, subratllant-ne la viabilitat i la normalitat de funcionament (Estat de dret, institucions, teixit empresarial).

Aquest discurs ha d'anar dirigit a grups seleccionats d'actors de l'escena internacional que han d'estar informats, de forma directa des de Catalunya, sobre la realitat i l'actualitat catalanes, especialment en àmbits sensibles, com l'economia i la diplomàcia. Algunes organitzacions ja estan treballant en aquest sentit, com ara el Col·lectiu Emma, Femcat o Horitzó Europa. A més, el país necessita infraestructures que permetin mantenir aquest flux d'informació i canals per fer-lo arribar.

La presència de Catalunya al món ha de ser ben coordinada i ha de disposar de:

- Una oficina molt important a Brussel·les, que faci notar la seva existència –en el camp polític i comunicatiu– i delegacions a les principals capitals del món: Nova York, Londres, Berlín, París i Beijing, com a mínim.
- Una relació directa i permanent amb els principals mitjans de comunicació internacional.
- Una relació directa amb els *think tanks*, universitats i centres de recerca de referència al món en l'àmbit de la política, així com un seguiment de creadors d'opinió internacionals propers a Catalunya.

Catalunya també ha de mantenir la seva projecció internacional, mitjançant:

- L'establiment a Catalunya de seus d'organismes internacionals, com és el cas de l'Institut Forestal Europeu, establert recentment a Barcelona.
- La normalització de la presència catalana al món, a través d'actors de fort impacte com el FC Barcelona, els èxits empresarials i de recerca, etc.
- La connexió amb els catalans establerts arreu del món i l'enfortiment de les xarxes que els aglutinen.

Un cop Catalunya, de forma democràtica i transparent, declari la seva independència necessitarà ser reconeguda per una majoria dels estats del món. Aquest procés senzill és un acte polític de gran transcendència per esdevenir un actor de ple dret internacional. **Aquest reconeixement internacional demana a priori unes condicions imprescindibles: territori clarament delimitat, voluntat popular i procés democràtic.** Un cop declarada la independència, s'hauran de redoblar els esforços i dur a terme una ingent tasca d'explicar de forma molt diàfana la viabilitat de Catalunya per obtenir el reconeixement. Aquesta tasca significarà una gran quantitat de contactes amb governs de tot el món, moltes explicacions i molta convicció i fermesa per rebre el seu vistiplau. Els principals actors internacionals (Estats Units, Xina, Regne Unit, Alemanya, França), així com els àmbits internacionals naturals del país (Europa, la Mediterrània [i, especialment, el treball en el marc de la Unió per a la Mediterrània]) i l'àmbit latinoamericà, han de ser prioritaris.

En un segon estadi, Catalunya haurà de crear una xarxa pròpia de representació internacional. La creació d'aquesta xarxa esdevindrà una oportunitat per establir un sistema de relacions internacionals àgils i eficients, defugint els aspectes caducs i desfasats de la diplomàcia tradicional i, aprofitant les xarxes europees, buscar un model eficaç i eficient.

A més, la política internacional catalana haurà d'establir les pròpies prioritats, les estratègies i les aliances. Catalunya no podrà fer un seguiment de tots els àmbits de la política internacional, per la qual cosa haurà de prioritzar algunes qüestions concretes per tal d'esdevenir-ne un referent i delegar la resta de la representació a escala europea. De qualsevol manera, per dur a terme la política internacional necessitarà:

- **Un cos d'ambaixadors, diplomàtics i funcionaris especialitzats** que haurà de crear de nou. Cal tenir en compte que molts catalans del cos diplomàtic espanyol i de les institucions de la Unió Europea poden formar part d'aquest cos.
- **Una xarxa de seus i delegacions.** Catalunya pot crear la seva xarxa o, d'acord amb la Unió Europea, integrar-se en les seus compartides i, fins i tot, fer-se càrrec d'algunes. De la mateixa manera Catalunya, per coneixement i capacitats, pot fer-se càrrec de les relacions internacionals amb alguns països o regions concrets.

Catalunya també podrà reforçar la xarxa pròpia informal a partir dels lectorats de català i altres xarxes universitàries similars, els acords de l'Institut Ramon Llull i els casals o altres representacions catalanes repartits arreu del món.

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Catalunya ha d'explicitar la voluntat d'esdevenir un nou Estat i explicar-ho amb un discurs clar i ben argumentat per donar-se a conèixer al món. • Catalunya ha d'establir contactes amb les principals capitals del món per conèixer de primera mà els seus actors polítics i prescriptors d'opinió i mantenir canals oberts de contacte. • Catalunya ha de fer arribar de forma regular informació sobre l'actualitat del país, i especialment sobre les qüestions més controvertides, als actors claus de l'escena internacional. • Catalunya ha d'enfortir les xarxes internacionals pròpies i establir-les en diversos àmbits, que s'han de coordinar i han d'enviar un missatge que generi confiança. |
|---|

2.3. Acords de restitució de la sobirania

La restitució de la sobirania de Catalunya significa la gènesi d'unes relacions noves entre els dos estats. D'aquesta manera, la normalització de relacions entre ambdós demanarà:

- En primer lloc, la regularització de les situacions derivades de la secessió i la resolució de la gestió de béns compartits, com el cas del riu Ebre o de coordinació com la gestió del sistema energètic.
- En segon lloc, l'establiment de relacions diplomàtiques dins del marc de la Unió Europea i de la col·laboració desitjable entre dos estats veïns.
- També la gestió de la frontera comuna i els acords de circulació.

La creació del nou Estat significa un canvi en l'assumpció de responsabilitats i de les relacions entre el nou Estat de Catalunya i el nou Estat d'Espanya.¹ En línies generals, hi ha dos àmbits:

- a) els acords que estableixen noves sobirania i noves responsabilitats; i
- b) els acords de bilateralitat entre dos estats.

En el primer gran àmbit, s'inclouen algunes qüestions significatives. D'entrada, el mateix acord de secessió. Tant si l'acord és compartit com si és una proclamació unilateral, **Catalunya i Espanya han d'establir els termes i el procés de partició**. En primer lloc, Espanya ha d'acceptar la sobirania catalana (per poder negociar). D'aquí es deriven algunes qüestions no menys importants, com l'assumpció de la seguretat i el control de l'ordre públic per part de la Policia de Catalunya en tot el territori català, el repartiment de béns i l'abastament energètic. La conca del riu Ebre, en aquest procés, esdevé una conca internacional i ambdós estats han de subscriure un acord internacional de gestió d'aquest riu. En el procés constituent també caldrà aclarir el traspàs dels funcionaris que depenen de l'Administració espanyola a la catalana, tot i que pot ser un procés de baixes i altes personals voluntàries (com es va fer en la incorporació d'agents policials de cossos espanyols en el cos de la Policia de Catalunya).

Dins d'un marc de normalització de les relacions internacionals, **Catalunya ha d'establir relacions bilaterals amb Espanya**, relacions que, per raons de veïnatge, comercials i interessos mutus, han de ser preferents i han de tenir un caràcter de normalitat. Ambdós han de subscriure acords dels quals són parts interessades i que han d'incloure el de circulació de persones i mercaderies, especialment si Catalunya i/o Espanya no forma part de l'espai Schengen. A més, han de subscriure acords per a la circulació de trens, avions i vaixells entre espais propis. De la mateixa manera que ho ha de fer amb la resta de països del món, Catalunya també ha d'establir relacions diplomàtiques amb Espanya.

- En la secessió, Espanya i Catalunya es reconeixen com a organismes de dret i els dos estats acorden els termes de la secessió.
- Els dos estats, Catalunya i Espanya, acorden el control de fronteres compartides i les infraestructures que les creuen.
- Ambdós subscriuen els acords per a la gestió de béns o serveis compartits com la conca del riu Ebre o la xarxa de transport d'electricitat.
- En un marc de normalitat, ambdós estats subscriuen els acords bilaterals necessaris i estableixen relacions diplomàtiques.

¹ Cal fer notar que són dos nous estats els que resulten del procés, no només un, baldament un d'ells segurament continuï conservant el nom antic, els símbols anteriors, etc.

2.4. Acords de repartiment de béns

La institució de Catalunya com a nou Estat comporta la segregació dels béns (actius i passius) que prèviament compartia amb l'antic Estat. Això significa un procés de negociació que necessita una clarificació dels béns comuns i un acord sobre la forma de dividir-los. Catalunya ha d'encarar el futur amb un repartiment clar, ben explicitat, just i amb una assumpció dels deutes de l'Estat que vulgui i pugui assumir el país.

En el procés de separació, el repartiment de béns compartits significa un procés complex. És desitjable que, a càrrec d'un equip d'experts en diversos àmbits, es faci, com a mínim, un inventari d'aquests béns, que inclouen des del fons de la Seguretat Social fins a la xarxa ferroviària i el seu material mòbil, per posar dos exemples. Aquesta relació ha de considerar els béns tangibles i intangibles que corresponen a Catalunya incloent-hi els béns físics, econòmics, financers i simbòlics. Tota la feina que es pugui avançar prèviament a l'establiment del nou Estat serà en benefici d'un procés més àgil i menys prolongat en el temps. Aquest inventari ha d'incloure:

- ***Els béns materials que Espanya administra actualment a Catalunya:*** infraestructures com ara carreteres, ports i aeroports, immobles, etc.
- ***Els béns econòmics i financers,*** que inclouen els actius (fons de la Seguretat Social, fons de compensació, etc.) i els passius (deutes de Catalunya avalats per Espanya i deutes d'Espanya que corresponen a Catalunya).
- ***Els béns intangibles,*** és a dir, aquells valors no materials que generen riquesa o valor. En concret: contractes de les administracions amb els proveïdors de serveis, serveis que prestarà Catalunya a Espanya, com l'ús dels hospitals catalans per ciutadans d'altres comunitats, base de dades de contribuents, etc.
- ***Els béns polítics i simbòlics:*** ús de marques, valoració d'actius compartits com l'Ebre o els Pirineus, valor de les infraestructures espanyoles pagades amb impostos catalans, etc.

Un coneixement estricte i en profunditat dels deutes de Catalunya i d'Espanya és imprescindible per a la negociació de les responsabilitats del retorn d'aquests passius. L'assumpció per part de Catalunya d'una part, més o menys voluminosa, del deute espanyol serà una de les negociacions més significatives en el procés i cal valorar, molt acuradament i amb un molt bon coneixement de la situació, els possibles escenaris.

En aquest procés és desitjable avançar un pas més i establir amb Espanya un acord de repartiment dels béns compartits i del procés de partició per fer una separació ordenada. Un equip de juristes experts ha de preparar un acord de repartiment de béns per arribar a la taula de negociació amb una proposta catalana. Aquesta proposta ha de partir d'una bona valoració dels béns i elaborar diversos escenaris de la negociació i les alternatives assumibles, especialment les línies vermelles que no es poden traspasar, és a dir, els termes de partició que Catalunya no podria acceptar.

Un cop establerta la sobirania, el Govern ha de crear una comissió negociadora amb el suport d'experts qualificats per al seguiment del procés, que haurà de treballar fins a la clausura del procés de repartiment de béns, tasca que es pot allargar mesos o, fins i tot, anys.

- Una comissió experta i tutelada pel Govern de Catalunya haurà de fer un inventari exhaustiu dels béns (actius i passius) compartits amb Espanya a Catalunya i a l'exterior del país.
- Un equip de juristes experts ha de conèixer bé les condicions en què es pot produir el repartiment de béns i ha de preparar un acord per a la negociació just i assumible per a Catalunya.
- El Govern, assessorat per experts ben preparats, ha de negociar el repartiment dels béns compartits.

2.5. Ordenament jurídic transitori

La implementació d'un nou Estat requereix unes garanties jurídiques que permetin el funcionament ordinari complet del sistema jurídic. El Parlament de Catalunya ha de promulgar una llei transitòria que garanteix el funcionament normal de l'Estat de dret, la compleció del sistema jurídic i la resolució de qualsevol situació administrativa o judicial. Aquesta norma inclou els mecanismes per a la presa de decisions i els òrgans responsables en aquells casos no previstos.

Tenint en compte que, en la primera fase de l'accés a la sobirania bona part de l'ordenament jurídic aplicable estarà integrat per les normes jurídiques preexistents, catalanes o espanyoles, serà indispensable que el nou Estat es doti d'una norma que reguli explícitament aquesta situació transitòria. A més, atesa la rellevància estratègica de garantir la seguretat jurídica en el moment de constitució del nou Estat, i la complexitat de la matèria, aquesta norma hauria d'estar elaborada amb anterioritat. Haurà de ser aprovada pel Parlament constituent i tenir una durada determinada, perquè implica una situació d'una certa incertesa desaconsellable des del punt de vista de la seguretat jurídica. La norma haurà de contenir també les regles que permeten aplicar les normes jurídiques i interpretar-les adequadament per garantir el principi de plenitud i coherència. Cal garantir que, en cap moment, no hi hagi un buit normatiu i que els tribunals de justícia i les institucions provisionals puguin prendre decisions sobre qualsevol cas que es plantegi.

A més, el dret preexistent podrà continuar sent d'aplicació en molts supòsits pel principi d'irretroactivitat de les lleis que, com a regla general, cal aplicar en determinats àmbits, com ara el dret penal.

En síntesi, caldrà preparar una norma que reguli:

- Les fonts del dret, atribuint el valor que correspongui a la legislació preexistent, al costum i als principis generals del dret.
- El valor que s'atorga a les normes contingudes als tractats ratificats per Espanya, així com clarificar el lloc que ocuparan dins el sistema de fonts i decidir com la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans vincularà el nou Estat.
- Una clàusula d'obertura de l'ordenament jurídic a les fonts del dret externes al propi sistema, és a dir tractats internacionals, costums internacionals, recomanacions d'organismes internacionals i, molt especialment, l'acceptació automàtica i immediata dels reglaments de la Unió Europea i la forma de transposició de les directives comunitàries.
- El valor de la jurisprudència del Tribunal Suprem espanyol i del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, i l'establiment del nou intèrpret durant la situació de transitorietat, que pot ser el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.²
- Els criteris d'interpretació de les normes.
- L'aplicació analògica de les normes.
- Les normes de dret internacional privat.

Per garantir la seguretat jurídica, aquesta norma també haurà de contenir una llista de les lleis espanyoles i autonòmiques que es consideraran vigents totalment o parcialment.

També es regularà el funcionament de les institucions judicials catalanes en la primera fase de l'accés a la sobirania perquè sigui adequat i permanent en tot moment i garanteixi:

- La doble instància judicial.

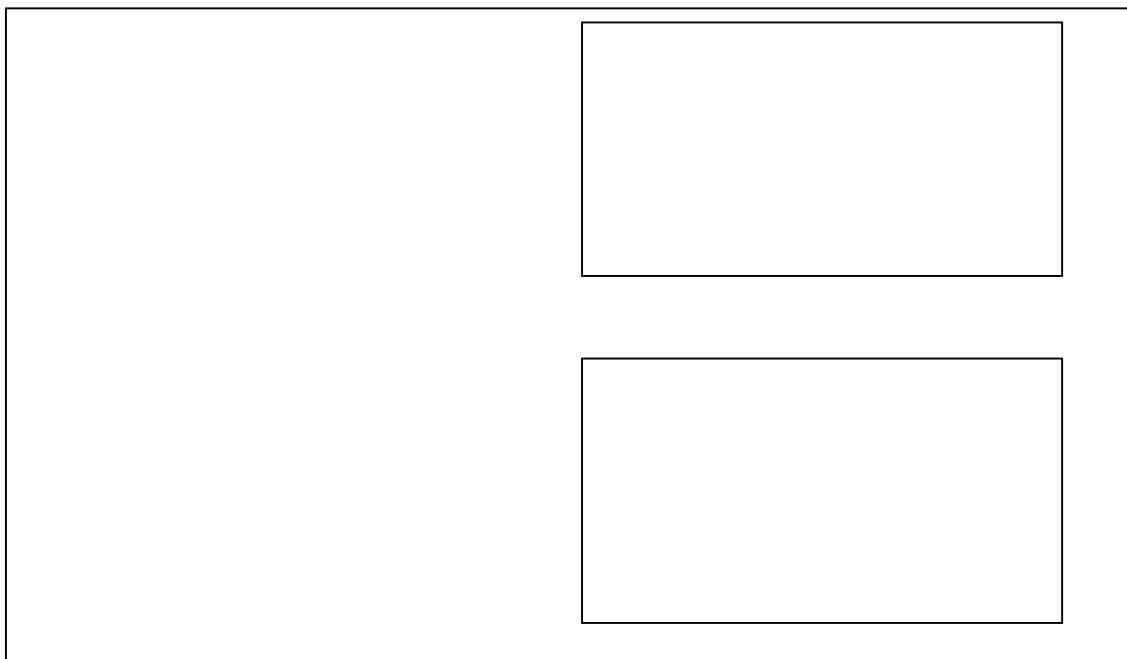
² Això requeriria la consegüent reforma normativa que el situaria al cim del sistema judicial català, l'atribució de les competències del Tribunal Suprem i dotar-lo adequadament de recursos.

ei de la transitorietat jurídica
e prevegi

stitucions per a la transitorietat
e garanteixin

- Criteris d'interpretació de les normes
- Aplicació analògica de les normes
- Valor de les normes de tractats internacionals
- La cooperació judicial internacional i la jurisprudència
- El Govern de la justícia i, per tant, l'assumpció de les funcions que corresponen al Consell General del Poder Judicial.
- Les mesures transitòries per substituir jutges i magistrats en el cas que el nombre de vacants pugui alterar el funcionament correcte del sistema. En aquest sentit, provisionalment es podria flexibilitzar el sistema d'accés de forma transitòria amb mecanismes que ja s'han utilitzat en el sistema judicial espanyol, com ara l'accés per a juristes amb experiència i mèrits acreditats.
- El control de la Fiscalia General de Catalunya i, per tant, de crear una Fiscalia General Catalana.
- Quin tribunal català assumirà les funcions de l'Audiència Nacional; l'opció més conseqüent amb una democràcia liberal és que les competències siguin atribuïdes a jutjats ordinaris.

Figura 1. Esquema de la preparació per a la transitorietat



Seguidament, en totes les especialitats del dret caldrà fer una anàlisi de quines matèries són, per raons estratègiques, especialment rellevants i requereixen la preparació de normes per a l'aprovació.

Aquest procés d'adequació legislativa haurà d'anar estretament lligat a l'establiment dels ens i òrgans públics que es facin càrrec de la supervisió, el control i la sanció de la legalitat vigent en cada àmbit. Per conseqüent, caldrà implementar les mesures institucionals necessàries per garantir el funcionament dels registres Civil, Mercantil i de la Propietat, de les notaries, dels tribunals, dels jutjats i de la Fiscalia, tant des del punt vista de normatiu, com des del punt vista de la dotació de recursos i de la provisió dels llocs de treball. A més, també caldrà crear, amb caràcter urgent, dins del Departament de Justícia, la Direcció General de Registres i Notariat.

- El manteniment, en tot moment, de les garanties jurídiques està determinat per l'aprovació al Parlament d'una norma transitòria que doni resposta a tots els possibles conflictes.
- Catalunya disposa d'un sistema jurídic propi que ha de completar un cop aprovada la Constitució Catalana.

2.6. Un Govern amb sentit d'Estat

Arribar al procés d'independització requereix un treball de Govern previ amb unes institucions que concebin el país des de la plenitud i la coherència amb una voluntat democràtica majoritària. Catalunya es pot dotar d'unes institucions que planifiquin les polítiques públiques per gestionar tots els àmbits del país amb un projecte propi i una interlocució directa amb els actors nacionals i internacionals. Les persones responsables i els recursos destinats s'ajusten a aquesta visió del país i al desenvolupament de totes les responsabilitats per garantir el funcionament institucional.

La instauració d'un nou Estat demana la implementació prèvia de polítiques que vegin el país en la seva globalitat i n'assumeixin el ple govern. Aquestes accions promouen l'establiment del nou Estat i el funcionament d'aquest de forma autònoma i autosuficient. Els organismes o institucions que les duen a terme tenen la voluntat d'instituir el nou Estat. Aquestes institucions amb sentit d'Estat o estructures d'Estat es reconeixen perquè implementen:

- ***Un projecte propi i una organització autònoma.*** Aquest projecte té voluntat de compleció i d'anticipació de la titularitat de la competència pròpia (fent-se càrrec de totes les competències de l'àmbit com si ningú més ho hagués de fer) i desenvolupa propostes singulars que donen resposta a les necessitats del país i no estan condicionades des de fora.
- ***La internacionalització del projecte*** amb interlocució directa en espais internacionals, participant en xarxes internacionals específiques i amb voluntat de ser un referent mundial en el camp d'expertesa propi. A més, es parteix de la voluntat de ser un actor internacional i, per tant, es desenvolupen propostes amb qualitat i rigor que poden esdevenir referents més enllà del propi país.
- ***Una planificació mirant el país com una unitat,*** que conté una visió nacional implícita, que l'entén en la seva globalitat i que, per tant, planifica i dimensiona per donar resposta a totes les seves necessitats potencials.
- ***Una gestió autònoma i compromesa amb el país,*** amb un pressupost ben alineat amb el projecte, un finançament sòlid i una direcció amb un compromís ferm amb el país.

Alguns organismes públics catalans han dut a terme polítiques amb sentit d'Estat. El Departament d'Obres Públiques (actualment de Territori i Sostenibilitat) va implementar polítiques territorials i urbanístiques amb voluntat de compleció i anticipació a la regulació externa. La creació de TV3, que es concep pensant en Catalunya com a públic natural, amb un estil propi, que genera programació pròpia i l'acaba internacionalitzant, ha servit a aquests objectius. També la immersió lingüística correspon a una política amb sentit d'Estat.

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">• Catalunya desenvolupa les seves polítiques públiques amb voluntat de compleció, amb una visió pròpia del país i de ser un interlocutor directe en els àmbits nacional i l'internacional.• La gestió de les institucions públiques catalanes s'alinea amb les prioritats del país i els seus responsables implementen les polítiques necessàries per assolir l'autonomia política. |
|--|

2.7. La incorporació a la Unió Europea

Catalunya forma part de la Unió Europea des de 1986 (aleshores Comunitat Econòmica Europea). L'establiment del nou Estat significa un nou estatus, atès que la UE no disposa de cap norma específica que reguli la secessió interna. La manca d'una regulació europea obliga a recórrer a l'ordenament internacional, en aquest cas, el Conveni de Viena. El dret internacional admet diverses interpretacions i, finalment, l'admissió de Catalunya com a membre de la UE serà una decisió essencialment política dels caps d'Estat i de Govern dels principals països europeus.

Catalunya ha de considerar des de l'inici del procés d'independència l'assumpció de la Carta de les Nacions Unides, així com la vigència i la supremacia del dret de la Unió Europea.

En cas que Catalunya no sigui admesa inicialment i automàticament, haurà de sol·licitar l'ingrés a la Unió Europea. En aquest cas, el procés d'admissió ha de tenir en compte que els dos estats resultants són diferents dels inicials, per la qual cosa els processos s'haurien d'aplicar igualment als dos estats resultants de la secessió. En qualsevol cas, la decisió de la incorporació de Catalunya i el seu estatus a la UE serà un acord polític entre totes les parts implicades.

La creació d'un nou Estat dins de la Unió Europea a causa de la secessió interna d'un Estat membre és una casuística que no es recull en els tractats constituents de la mateixa Unió i, per tant, no hi ha un marc legal al qual es pugui atènyer Catalunya. El Tractat de Lisboa sí que preveu la possibilitat que un Estat membre deixi la UE per voluntat pròpia (això no inclou una possible expulsió). També estableix que la Unió respecta les estructures polítiques i constitucionals fonamentals, amb la qual cosa els estats salvaguarden la seguretat, l'ordre públic i la integritat territorial. Per tant, fins a la secessió, la Unió no s'implicarà perquè és un procés intern d'un Estat membre.

En absència d'aquesta regulació europea,³ la doctrina internacional es refereix al dret consuetudinari internacional i, concretament, el Conveni de Viena. Aquest conveni estableix el principi de la continuïtat en lloc del de la dissolució. Aquesta continuïtat suposa el manteniment dels drets i les obligacions dels nous estats i demostra que no només els estats són subjectes de dret internacional, sinó també els ciutadans. Per esdevenir un Estat, la Convenció de Montevideo, que serveix de referència internacional, estableix com a condicions **un subjecte identificable** (població estable i territori definit) **i un govern que pugui garantir l'ordre públic, el funcionament ordinari i les relacions internacionals**.

Alguns autors defensen que en un procés d'escissió els estats matriu mantindrien el seu estatus íntegre, però aquest supòsit contradiu que els drets inalienables dels ciutadans són els mateixos per a tots, de manera que el procés d'accés a la independència no pot generar indefensió a una part dels ciutadans. En conseqüència, els estats resultants de l'escissió han d'afrontar els mateixos processos per incorporar-se a institucions internacionals. En aquest context, un tribunal d'arbitratge haurà de determinar si hi ha un successor de l'extint Estat espanyol o bé si aquest queda dissolt i en sorgeixen dos nous estats.

En qualsevol cas, el dret internacional admet diverses interpretacions i, finalment, la continuïtat de Catalunya com a membre de la UE és una decisió essencialment política.

Catalunya, per ser reconeguda com a nou Estat, ha d'especificar en el procés d'independència i en la seva Constitució la voluntat de respectar la Carta de les Nacions

³ ABAT, A. (2010). *Catalunya independent al si de la Unió Europea*. Barcelona: Centre d'Estudis Sobiranistes.

Unides, així com la incorporació de l'ordenament jurídic europeu i les responsabilitats que se'n derivin, econòmiques i polítiques.

En el cas que Catalunya no fos admesa directament com a membre de la Unió Europea, la resta de l'Estat espanyol tampoc no podria ser-ne membre directe i ambdós haurien de sotmetre's al procés d'admissió. En qualsevol cas, ni a Catalunya ni a Espanya ni a la mateixa Unió Europea no els interessa un procés que afebleixi els drets de tots els ciutadans de la Unió.

Si, malgrat tot, Catalunya no en forma part, ha de presentar la sol·licitud d'admissió i seguir el procés d'incorporació com a nou membre. Tanmateix, el fet d'haver-ne format part farà el procés més ràpid que el dels nous membres totalment externs. D'altra banda, el fet de no formar part de la Unió Europea no pressuposa que Catalunya hagi de deixar la unió monetària i no pugui mantenir l'euro. Alguns països, sense ser membres de la Unió, tenen l'euro com a moneda pròpia, com és el cas d'Andorra.

- Catalunya, en el procés de declaració de la independència i redacció de la nova Constitució, ha de mostrar la voluntat de respectar la Carta de les Nacions Unides i la vigència i supremacia de l'ordenament jurídic europeu.
- Catalunya ha d'assumir el procés com a hereu de l'Estat espanyol, per la qual cosa el procés per ser reconeguda com a membre de la Unió Europea és paral·lel al d'Espanya.

3. L'organització nacional

3.1. Forma d'Estat i de govern

El naixement de Catalunya com a Estat defineix alguns acords constituents que poden generar un ampli debat polític i social. La concreció a l'avançada d'algunes de les decisions del procés d'establiment del nou Estat, que en bona mesura poden ser una preocupació social, faciliten que el procés constituent sigui més tranquil.

Catalunya ha d'explicitar la forma d'Estat que implementa, l'estatus de la llengua castellana i la resolució de contractes públics i privats que assumeix de nou.

La creació de l'Estat representa l'explicitació d'alguns acords de gran repercussió per al futur de Catalunya. La resolució prèvia dels debats interns que porten associades aquestes decisions facilita tot el procés i li treu pressió política i social. Alguns grans acords constituents són:

- **La forma d'Estat.** Hi ha un acord implícit majoritari sobre la forma d'Estat, verbalitzat per algunes forces polítiques, que estableix que Catalunya serà una república. Això ha de tenir un ampli consens polític i ha de ser molt explícit. Més enllà, no només cal explicitar que Catalunya serà una república, sinó també del tipus de república que es vol implementar, és a dir, una república en què preponderi el poder del president (com pot ser el cas de França o els Estats Units d'Amèrica) o una república en què es reforci el primer ministre (com el cas alemany o l'italià).
- **L'estatus lingüístic.** La concreció de l'estatus del castellà i d'altres llengües com l'anglès i el francès, o fins i tot l'àrab, en la Catalunya independent interpel·la una part significativa de la població catalana. L'explicitació dels drets i deures del castellanoparlants esdevindrà una qüestió troncal per poder obtenir un suport social majoritari que, d'altra manera, pot convertir-se en un embolic de grans dimensions que poden esperonar els antagonistes de la independència – especialment alguns mitjans de comunicació contraris a l'establiment del nou Estat–i crispar molt el debat públic.
- **La resolució dels contractes** que no depenen de la Generalitat de Catalunya, que inclou des de les infraestructures (aeroports, autopistes, etc.) fins a serveis molt diversos que depenen d'Espanya i que la Generalitat haurà d'assumir. Alguns prestadors de serveis voldran saber com es resoldran els contractes i la concreció d'aquest particular evitarà una oposició per desconeixement.
- **La política de defensa.** L'explicitació de la creació d'una política de defensa, amb un exèrcit i les seves funcions. Catalunya té una tradició pacifista, possiblement per la impossibilitat de tenir un exèrcit, però com a Estat haurà de desenvolupar funcions de defensa. La creació d'un nou exèrcit és una qüestió molt controvertida a Catalunya i, alhora, el paper dels exèrcits ha canviat significativament. Catalunya pot aprofitar l'oportunitat per esdevenir una força per a la gestió d'emergències (internes i externes), de resolució de conflictes i establiment de la pau postconflicte.
- **La denominació del nou Estat.** Atès que el terme Catalunya no coincideix exactament, ni en el passat ni en l'actualitat, amb el territori del nou Estat, sembla raonable recórrer a una denominació binomial comparable al nom oficial d'altres estats de la Unió Europea, com ara República Francesa (République Française), República Txeca (Česká Republika) o Regne Unit (United Kingdom, més exactament United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland), baldament en l'ús ordinari hom es refereixi a França, Txèquia o Gran Bretanya.

En la mesura que aquestes qüestions es resolguin, s'acordin i s'explicitin es podrà dur a terme un debat més serè sobre els termes concrets de la independència i deixar fora dels debats alguns temes molt ideològics i fàcilment tergiversables.

- Catalunya, especialment els representants polítics, ha d'explicitar la resolució d'algunes claus constituents del nou Estat i treure pressió als debats que es duren a terme en el procés pròpiament constituent.
- Una resolució clara d'algunes qüestions clau com la forma de govern, l'estatus de la llengua castellana a Catalunya, la resolució dels contractes o la forma d'exèrcit ajudaran a contenir la crispació pública i asserenar el debat en altres qüestions més tècniques.

3.2. Nacionalitat i símbols

En els primers passos de la Catalunya independent es concreten alguns elements de l'ordre simbòlic que afectaran en bona mesura tots els ciutadans del país. El Parlament regula l'obtenció de la nacionalitat i les condicions i compatibilitats, així com els símbols propis del nou Estat i els seus usos. En aquest sentit, la instauració i l'accés a la nacionalitat catalana esdevé un element de reconeixement i adhesió per part de les persones que viuen a Catalunya i se senten partícips d'un nou projecte. Aquest reconeixement no exclou altres adhesions o pertinences que poden ser compartides.

Els símbols propis, com a elements de representació del país, també es consoliden i esdevenen un referent compartit.

Nacionalitat catalana. La instauració de Catalunya com un nou Estat comporta, per definició, la creació de la nacionalitat catalana. El Parlament de Catalunya n'ha de regular les condicions per a l'obtenció en un primer estadi i, de forma regular, posteriorment. També ha d'establir les compatibilitats amb altres nacionalitats. En un marc d'independència, l'accés a la nacionalitat catalana pot generar situacions personals de doble pertinença i de relacions amb altres estats (doble nacionalitat, etc.), incloent-hi la situació dels qui vulguin mantenir la ciutadania espanyola a Catalunya. En qualsevol cas, Catalunya no ha de posar traves a l'obtenció d'una doble nacionalitat i ha d'especificar les condicions per fer ús de la nacionalitat catalana (passaport, dret de vot, etc.).

Símbols. En una altra dimensió, l'establiment d'un nou Estat comporta la legalització dels seus elements simbòlics (bandera, himne, escut, etc.) i els usos que se'n fan. Més enllà dels símbols formals, Catalunya també haurà de fer recompte dels seus símbols col·lectius com a elements integradors, cohesionadors i que generen sentiment de pertinença a la majoria dels ciutadans del país.

- Catalunya haurà de definir els requisits d'accés a la nacionalitat catalana i la possibilitat que els ciutadans la comparteixin amb altres nacionalitats.
- El Parlament haurà de fixar els elements simbòlics del país i establir-ne la utilització.

3.3. La llengua

El català és la llengua pròpia i vehicular dels ciutadans de Catalunya. El català es mantindrà com un element principal de la catalanitat i haurà d'assumir un valor simbòlic suplementari al simple caràcter comunicatiu. Com a llengua, cohesiona socialment i, com a símbol, aglutina al seu voltant la voluntat de construir un país fort i amb iniciativa. Les altres llengües presents a Catalunya, com l'espanyol o l'anglès per la presència al país i al món, també han de quedar recollides a la legislació catalana.

El català és la medul·la de la cultura catalana i s'identifica estretament amb la creació i els referents culturals més enllà de les disciplines literàries. També és i haurà de ser l'eina vehicular de l'ensenyament i dels espais públics, com els mitjans de comunicació i l'Administració, per la qual cosa se n'ha de potenciar la normalització en tots els àmbits públics, incloent-hi la justícia i el món laboral.

La llengua catalana és un capital efectiu i simbòlic viu, potent i dinàmic de la cultura catalana. El coneixement del català a Catalunya facilita l'autonomia personal i el sentiment de pertinença col·lectiva.

La normalització del català passa per utilitzar-lo en tots els àmbits de la vida pública i que sigui la llengua d'ús comú a tot arreu. Alguns àmbits tenen la llengua com a referent prioritari però resta molta feina per fer en la justícia, en les empreses i les seves estratègies comercials, en el món laboral (tota mena de documentació, els mecanismes de comunicació interna, etc.). L'afavoriment del multilingüisme personal facilita el domini de dues o més llengües i potencia que el domini del català s'enforteixi.

Les eines per enfortir la llengua poden ser diverses però, sens dubte, la immersió lingüística escolar és clau per mantenir el català com a llengua vehicular a l'espai públic. L'escola és el principal vehicle d'aprenentatge del català. A més, cal millorar-ne el coneixement i que el català esdevingui el canal de conversa social de forma normalitzada. En aquest línia, però, més enllà de l'escola, hi ha moltes iniciatives interessants i amenes que permeten aprendre el català a qualsevol persona de qualsevol edat que tingui voluntat de fer-ho, a més dels cursos normalitzats que ofereixen el Govern i altres institucions, com ara les parelles lingüístiques.

La mundialització, alhora, incrementa la diversitat cultural i lingüística, també a Catalunya. La diversitat lingüística dels ciutadans catalans és un actiu que s'ha d'enfortir. L'afavoriment de la diversitat lingüística:

- Enrobusteix la convivència des del respecte i el coneixement mutu de la diferència.
- Enforteix l'ús del català com a llengua vehicular que tots els ciutadans coneixen.
- Construeix la catalanitat des de perspectives culturals i lingüístiques diverses i, per tant, reforça el sentiment de pertinença.

La legislació catalana ha de recollir i preservar la diversitat lingüística. L'espanyol, la llengua d'una part important dels ciutadans de Catalunya, mereix una menció especial i ha de ser considerada amb un estatut diferenciats. Un reconeixement explícit a Catalunya afavoreix la vinculació d'una part important de la població amb el país. L'anglès, llengua franca de la mundialització, és un actiu imprescindible per als ciutadans de Catalunya i per situar Catalunya al món.

També hi ha espais més formals que, pel simple fet d'usar el català, li donen un reconeixement social, com l'Administració, els mitjans de comunicació i les universitats. El català ha de ser la llengua preferent de l'Administració i les universitats, del món laboral i del lleure. Els mitjans de comunicació en català, especialment la televisió, són fonamentals per enfortir la llengua. De fet, el català té una dimensió social amb una projecció molt

potent, perquè una persona que parla el català és reconeguda com a nacional, cosa que pot determinar una manera singular d'accedir a la nacionalitat.

- La normalització del català en totes les esferes públiques i en l'ús quotidià, especialment a l'Administració, la justícia, els mitjans de comunicació i el món econòmic, fa que esdevingui la llengua de socialització.
- El català és la llengua de referència a Catalunya per als ciutadans i la llengua de l'ensenyament. La disponibilitat de mecanismes possibilita l'aprenentatge del català a qualsevol persona que el vulgui aprendre.
- La legislació catalana ha d'enfortir la diversitat lingüística i ha de recollir la rellevància que té l'espanyol a Catalunya.

3.4. L'ordenament jurídic

Un cop establert el nou Estat, bona part de la legislació es podrà mantenir vigent, però Catalunya s'haurà de dotar d'una norma transitòria que prevegi la resolució de qualsevol situació en el camp jurídic i elimini els buits normatius o competencials. Aquesta norma garanteix el desenvolupament normal de l'Estat de dret, la compleció i la coherència jurídiques i la resolució, per part de l'organisme responsable, de qualsevol conflicte jurídic que pugui sorgir.

A partir de l'inici del funcionament ordinari, l'adaptació de l'ordenament jurídic permet la compleció jurídica i contextualitzada de les lleis al marc català. La creació del nou Estat també força l'adaptació de les estructures de govern de la Justícia i, especialment, que el funcionament d'aquesta sigui més àgil i es desvinculi de la política i dels processos burocràtics.

L'Estat de dret es regula a través de l'ordenament jurídic i per evitar disfuncions en la transició cap a la plena sobirania aquest ha de ser complet. L'ordenament jurídic és el conjunt sistemàtic de regles, principis i directrius mitjançant les quals es regula l'organització de la societat. Per garantir la seguretat jurídica és rellevant que es regeixi d'acord amb els principis següents:

- **Principi de plenitud de l'ordenament jurídic**, que implica que ha contenir totes les normes necessàries per regular cada supòsit concret. No hi pot haver buits normatius.
- **Principi de coherència**, que implica que les normes no han de ser incompatibles entre si. No hi ha d'haver antinòmies.

L'ordenament jurídic en l'Estat social, democràtic i de dret ha de garantir:

- **La seguretat jurídica**, especialment en el compliment dels contractes i en el respecte de la propietat i de les transaccions entre particulars.
- **Els drets i les llibertats**: com ara els drets civils, la participació política o el sistema electoral.
- **La viabilitat econòmica**: la gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció d'impostos i la regulació i el control del mercat i dels riscos mitjançant organismes especialitzats.
- **L'Estat del benestar**, garantint la prestació de determinats serveis als ciutadans, com ara l'educació i la salut.

Adequació jurídica

La creació d'un Estat implicarà necessàriament reformular o replantejar-se el conjunt del sistema normatiu, en totes les especialitats. De fet, serà una oportunitat única per revisar l'ordenament jurídic i adequar-lo a les necessitats i els interessos dels catalans i a una societat moderna del segle XXI. La fundació del nou Estat ha de mirar al futur amb una legislació àgil, transparent, capaç d'adaptar-se als canvis econòmics, jurídics i socials, que incorpori plenament les tecnologies existents. A més, les reformes en molts àmbits es podran dur a terme des d'una òptica catalana.

La complexitat del marc normatiu, el temps i els recursos necessaris per disposar de normes jurídiques de qualitat i l'existència d'altres prioritats en la primera fase de la constitució

d'un Estat impliquen la necessitat de valorar si la normativa vigent abans de l'accés a la sobirania, tant si és l'espanyola, com si és la catalana emanada del parlament autonòmic, podrà continuar vigent transitòriament.

La complexitat del procés jurídic aconsella avançar al màxim tota l'elaboració jurídica en el procés previ a la proclamació de la plena sobirania en cadascuna de les especialitats del dret. Per això hi ajudarà:

- **La modificació de les normes autonòmiques** dins dels marges competencials existents, **de manera que siguin el màxim de completes**. Es tracta de legislar com si ja fóssim sobirans.
- **L'elaboració d'aquelles normes que s'hauran d'aprovar en la fase inicial de l'accés a la sobirania**, perquè l'aplicació transitòria de la normativa vigent, d'origen autonòmic o estatal, serà insuficient.

Un cop es constitueixi el nou Estat o, en cas que es disposi de competències legislatives, s'escau modificar la legislació autonòmica esgotant el marge que l'ordenament jurídic espanyol atorga. La taula 1 recull els àmbits del dret que han de ser desenvolupats pel nou Estat.

Atès que les accions que s'hauran de dur a terme en el període previ a la independència afectaran diversos departaments de la Generalitat, caldrà un òrgan que les coordini i les impulsi. L'òrgan més adequat és el Gabinet Jurídic, que depèn orgànicament del Departament de la Presidència però és present funcionalment en tots els departaments.

Taula 1. Àmbits del dret que ha de desenvolupar el nou Estat

Dret constitucional			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Llei electoral Dret i deures	Garantir drets i llibertats Reconeixement de la Unió Europea	Institut d'Estudis Autonòmics Consell de Garanties Estatutàries Departament de Governació	Sí, limitada
Dret civil			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Aplicació i eficàcia de les normes jurídiques Dret de les persones (nacionalitat i veïnatge civil) Registre civil	Seguretat jurídica	Departament de Justícia	Sí No-respecte a la nacionalitat i aplicació i eficàcia de les normes reguladores
Dret hipotecari			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Registre de la Propietat	Seguretat jurídica	Departament de Justícia	No

Dret processal			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Sistema de recursos Organització judicial	Seguretat jurídica	Departament de Justícia	No

Dret mercantil			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Registre Mercantil	Seguretat jurídica	Departament de Justícia	No

Dret laboral i de la Seguretat Social			
Àmbits estratègics	Motiu	Òrgan competent	Desenvol. autonòmic
Dret sindical Negociació col·lectiva Seguretat Social	Garantir el funcionament de l'economia i de l'Estat del benestar	Departament de Treball	No

Nova estructura judicial

D'altra banda, Catalunya haurà de crear els organismes rectors de l'estructura judicial. El model judicial de Catalunya s'emmarca en el model judicial europeu, per contraposició al model anglosaxó. Aquest model, bastant homogeni, respon a un esquema burocratitzat, jeràrquic i especialitzat d'origen napoleònic. Els jutges, majoritàriament, es trien per concurs públic amb una molt limitada participació governamental. El component memorístic és molt rellevant a les proves i l'experiència prèvia hi té un paper molt limitat. El model comporta una tendència al corporativisme que a vegades s'ha volgut limitar reservant una part del llocs a juristes de prestigi reconegut amb una llarga experiència professional. A banda del corporativisme, el sistema d'accés és una de les causes del biaix ideològic molt marcat dels jutges i magistrats.

Una altra característica del model continental és que hi ha una estructura jeràrquica entre jutjats, on es duu a terme la carrera professional, amb una especialització important per raó de la matèria. Normalment hi ha tres nivells, els de primer grau, els de segon o d'apel·lació i, al vèrtex, els òrgans de control i unificació jurisprudencial o tribunals de cassació. Hi ha més facilitat per al recurs, per la qual cosa el nombre de tribunals és superior, encara que això no impedeix una certa saturació.

Un tribunal especialitzat que no forma part del poder judicial és l'encarregat de controlar la constitucionalitat.

De fet, l'Administració de Justícia pateix algunes deficiències que es poden sintetitzar de la manera següent:

- L'excessiva politització de determinats òrgans judicials, en especial dels tribunals adscrits a l'Audiència Nacional, el Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional.
- La lentitud de l'Administració de justícia que provoca que sovint, quan arriba la resolució judicial, ja és massa tard per satisfer les expectatives dels ciutadans.
- La progressiva burocratització i manca de compromís d'un bon nombre dels operadors jurídics que integren l'Administració de justícia.

No és imaginable un canvi radical del sistema judicial, però sí algunes modificacions. Algunes accions per flexibilitzar, desburocratitzar i agilitar la justícia són les següents.

Per a la despolitització:

- Supressió dels tribunals d'excepció, com ara l'Audiència Nacional.
- Valorar la supressió del Tribunal Constitucional i la introducció d'un sistema difús del control de la constitucionalitat, amb els condicionants que aquesta opció planteja o, en qualsevol cas, atenuar el pes dels partits i del Parlament en la designació dels magistrats.

Per a l'agilitació:

- Augmentar els recursos destinats a l'Administració incrementant-ne el pes relatiu sobre el PIB amb l'objectiu d'assolir la ràtio d'un jutge per cada cinc mil habitants.
- Limitar la capacitat de recurs i augmentar la discrecionalitat del Tribunal Suprem català per pronunciar-se d'acord amb la importància de la matèria o la significació processal, per disminuir el bloqueig en segona instància. Aquesta limitació dels recursos també està justificada en el cas del Tribunal Constitucional.

Per a la desburocratització:

- Incrementar l'autonomia i la responsabilitat de l'oficina en la gestió i també, si escau, en el cobrament de les taxes que es puguin establir per garantir el finançament del sistema judicial català.
- Distingir entre l'oficina judicial i el poder judicial. En la primera, que no és pròpiament poder judicial, cal introduir-hi reformes per garantir-ne la qualitat, com ara l'avaluació, la selecció per competències i el rendiment de comptes.
- Introduir mecanismes de selecció fonamentats en l'experiència com a jurista i en el prestigi, per descorporativitzar i democratitzar la institució, i afavorir l'ingrés de d'advocats i juristes sense passar necessàriament per proves memorístiques.
- L'accés per oposició no hauria de ser requisit suficient per exercir com a jutge en solitari, sinó que caldria fer-ho prèviament com a adjunt dins un jutjat, per adquirir l'experiència necessària.
- Potenciar el jurat com a mecanisme de democratització de la justícia.
- Declarar el català llengua vehicular de l'Administració de justícia, sense perjudici del dret dels ciutadans a fer servir de l'espanyol o altres llengües.

Per al bon funcionament de la justícia s'haurà de posar en funcionament:

- L'òrgan de govern de l'Administració judicial, sobre la base del Consell de Justícia de Catalunya, haurà d'assumir les competències del Consell General del Poder Judicial.
- La Fiscalia General de Catalunya.
- El Tribunal Suprem, sobre la base del TSJC.

En cas que s'opti per un tribunal especialitzat i centralitzat i no pel control difús de la constitucionalitat, també caldrà establir el Tribunal Constitucional.

- El manteniment, en tot moment, de les garanties jurídiques està determinat per l'aprovació al Parlament d'una norma transitòria que doni resposta a tots els possibles conflictes. Catalunya disposa d'un sistema jurídic propi que ha de completar un cop aprovada la Constitució Catalana.
- L'actualització jurídica demana una revisió de totes les especialitats del dret i dels organismes que se'n deriven i significa una àmplia tasca que ha de liderar el Govern amb equips especialitats en cada àmbit.
- L'establiment del nou Estat obliga a la reestructuració del govern del sistema judicial, de manera que s'assumeixin les funcions del Consell General del Poder Judicial per part del Consell de Justícia de Catalunya, la creació de la Fiscalia de Catalunya i que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya assumeixi les funcions del Tribunal Suprem. D'altra banda, la nova Constitució determinarà la creació de l'òrgan que reguli la constitucionalitat jurídica.

3.5. Administració eficient

L'Administració pública permet implementar les polítiques públiques i s'ha d'adaptar a les necessitats socials. En l'establiment de la Catalunya independent, el Govern pren la plena gestió del país i l'Administració pública n'assumeix les funcions.

La creació del nou Estat empeny reformes significatives que faciliten canvis en profunditat per dotar-se d'unes estructures públiques àgils, eficaces, dinàmiques i adaptables. L'Administració es pot dotar d'organismes més àgils i adaptables, com ara les agències públiques, que poden oferir els serveis públics de forma més propera i ajustada a les necessitats socials.

El sector públic és el conjunt d'organismes amb què el Govern (estatal, regional o local) aplica les polítiques públiques. Per això, en un sentit estricte, no s'hi inclouen ni el poder judicial ni el Parlament, sense perjudici que formin part del sector públic des del punt de vista comptable. Per executar les polítiques públiques, els estats socials, democràtics i de dret s'han dotat d'un agent servicial, l'Administració pública. L'evolució de l'Estat social, democràtic i de dret, que ha passat d'un Estat orientat al manteniment de l'ordre a un Estat prestador de serveis, ha implicat un creixement i una diversificació del sector públic considerables.

Actualment, la Constitució Espanyola configura un model general territorial per a tot l'Estat, d'acord amb el qual els dos ens bàsics de l'estructura territorial són, a més de les comunitats autònomes, els municipis i les províncies, els quals tenen la naturalesa d'entitats locals. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya incorpora dos elements diferencials, les comarques i les vegueries. Aquesta regulació legal defineix un model d'Administració local amb un excés de nivells i una estructura municipal molt atomitzada.

Segons dades de 2010 (no consolidades amb les d'aquest estudi), la suma de tots els empleats públics que hi ha a Catalunya, incloent-hi l'Administració perifèrica d'Espanya a Catalunya, comportaria una ràtio d'un empleat per cada 24,7 ciutadans, la més baixa de tot l'Estat espanyol. La ràtio de la majoria d'estats de l'Europa occidental també és més elevada que la catalana.

Taula 2. Quantificació del personal de les administracions catalanes, 2010

Generalitat	Local	Universitats
182.467	93.944	24.678

Font: Departament de Governació, 2011.

A més, d'acord amb les dades del 2010⁴ del Ministeri d'Administracions Públiques, la presència total de personal de l'Administració espanyola a Catalunya, com mostra la taula 3, és molt significativa:

Taula 3. Quantificació del personal de l'Administració espanyola a Catalunya

Ministeris	Agències	Forces de seguretat espanyoles	Forces armades	Justícia	Entitats públiques	Total
13.260	1.534	6.387	2.036	2.053	6.716	31.986

Font: Butlletí estadístic del personal al servei de les administracions públiques. Gener 2010. Aquestes dades no inclouen el personal de Correus que presta serveis a Catalunya.

Catalunya té un percentatge baix de funcionaris, tant si es compara amb les comunitats autònomes espanyoles com amb Espanya o amb altres països europeus. Si es compara amb estats europeus amb uns nivells de riquesa similars, Catalunya té els percentatges més baixos.

⁴ Font: Butlletí estadístic del personal al servei de les administracions públiques. Gener 2010. Aquestes dades no inclouen el personal de Correus a Catalunya.

El debat sobre la necessitat de reforma de l'Administració pública ja fa temps que es planteja en totes les democràcies liberals,⁵ amb el benentès que només és possible amb un lideratge constant i provinent del màxim nivell jeràrquic.

Una Administració dinàmica

L'accés a la sobirania implicarà necessàriament una reforma administrativa i un context que justificarà reformes profundes. L'accés a la plena sobirania ha de servir per crear un model d'Administració catalana que excel·leixi des del punt de vista de l'eficàcia i l'eficiència i, alhora, que sigui sostenible des d'un punt de vista econòmic. Aquesta Administració pública es manifesta en diferents formes i estructures jurídiques. L'adequació de l'Administració del nou Estat ha de permetre implementar un procés per fer-la molt més àgil, executiva i eficient. Per a això, l'Administració ha de:

- **Introduir mesures de transparència, accessibilitat i receptivitat**, per exemple, publicació de tots els estudis i consultories pagats amb pressupost públic.
- **Fonamentar el treball en els resultats** per permetre responsabilitzar el treballador de les decisions que pren, la qual cosa implica introduir cada cop més mecanismes de control *ex-post*, més adreçats al compliment dels objectius prèviament establerts; per consegüent, la posada en marxa de qualsevol política o servei públics hauria d'estar condicionada a l'establiment d'indicadors clars per mesurar-ne l'impacte.
- **Mantenir les funcions de planificació estratègica i avaluació amb l'Administració actual**. En canvi, la prestació de serveis s'ha de dur a terme mitjançant agències amb una definició clara dels objectius de les organitzacions i l'avaluació de resultats. És en aquestes agències que el paper del directiu públic professional és més rellevant i on la introducció de la rendició de comptes i de les remuneracions fonamentades en els resultats és més important. Tot i això, s'haurà d'evitar, però, l'excessiva fragmentació i s'hauran de garantir sistemes de coordinació i informació per impedir que la proliferació d'entitats jurídiques acabi provocant duplicitats i pèrdues d'eficiència.
- **Reformar el model de l'ocupació pública** per permetre l'avaluació del rendiment, la mobilitat, la responsabilització dels comandaments intermedis i la selecció sobre la base de criteris de competència. Això ha de permetre regir, segons el dret laboral privat, els llocs de treball que no exerceixen autoritat, gestionar per competències del personal i avaluació del compliment, individualitzar els llocs de treball i els contractes, desenvolupar un sistema basat més en el lloc de treball i donar autonomia als càrrecs de comandament.
- **Responsabilitzar la direcció pública** diferenciant l'àmbit de la política del de la direcció pública i de la gestió. Per a això, s'han d'identificar els llocs directius que n'haurien de formar part, donar autonomia per a la presa de decisions, reclutar en funcions de mèrit i capacitat, establir mecanismes subjectes a contracte de la gestió del rendiment, flexibilitzar el nomenament i el cessament sobre la base de la rendició de comptes i no de criteris de confiança política, establir mecanismes de mobilitat horitzontal i crear una cultura d'alt funcionariat.
- **Organitzar-se en xarxa** per a un nou paradigma: l'Estat relacional, per reforçar la governança i el treball en xarxa (en seria un exemple la gestió dels equips d'atenció primària).⁶

⁵ Un recull de les tendències de la darrera dècada en aquest àmbit es troba a: OCDE (2005). *Modernising Government: The Way Forward*. OCDE.

⁶ Més informació a <http://www.aceba.org>

La reforma de l'Administració Pública exigeix un lideratge concentrat i molt constant, que demana una implicació al més alt nivell.

Administració local

En un altre ordre de coses, l'Administració local pateix l'excés de nivells, amb els costos que això implica des del punt de vista de l'eficàcia i l'eficiència, i la fragmentació excessiva del mapa municipal. Així doncs, cal transformar el govern local, de manera que estigui integrat per unitats territorials eficients i eficaces. Això s'haurà de dur a terme mitjançant la reordenació del mapa municipal, l'aprovació de mesures financeres i d'inversió que afavoreixin l'agrupació de municipis i la creació de mancomunitats per a la prestació conjunta de serveis. En cada cas s'haurà de buscar l'escala adequada per a la prestació de serveis, sovint comarcal o superior. L'agregació voluntària de municipis és una eina que cal incorporar per a la millora dels serveis prestats. L'agrupació de municipis no ha de comportar la pèrdua dels elements identitaris i simbòlics dels municipis agrupats.

En l'àmbit del govern local, molts municipis catalans, d'un total de prop d'un miler, acullen una població que no els permet generar els ingressos necessaris per prestar els serveis als quals estan obligats. Durant tota la dècada dels setanta, l'Europa nòrdica i central va ser objecte d'un important debat dirigit a incrementar l'eficiència de l'Administració local que va portar a diferents reformes que van reduir el nombre de municipis, com mostra la taula 4.

D'altra banda, s'ha d'assolir un únic nivell de divisió territorial, com a màxim, que, a més, ha de coincidir amb els àmbits regionals d'intervenció de la Generalitat de Catalunya. La divisió territorial hauria de reconèixer el fet metropolità, no tant des del vessant polític sinó com a àmbit unificat de gestió. En total, no hi pot haver més de dos o tres nivells administratius.

Taula 4. Nombre de municipis abans i després dels processos de reforma

	Abans	Després	Reducció (en %)
Suècia	2.498	278	89
Dinamarca	1.300	275	79
Anglaterra	1.244	332	73
Escòcia	432	65	85
Gal·les	168	37	78
Bèlgica	2.359	589	75
Austria	3.879	2.301	41
Noruega	744	443	40

Font: Burgeño, J. (2004): "El eterno debate sobre la reforma del mapa municipal. El caso de Cataluña". *Revista de Geografía*, 3, 7-33.

Una Administració d'Estat

En darrer lloc, l'Administració catalana assumirà les funcions del personal de l'Administració perifèrica d'Espanya, la qual cosa tindrà un impacte organitzatiu i econòmic rellevant. Per això es poden absorbir part dels efectius i de l'estructura de l'Administració perifèrica estatal (tot i que signifiqui perpetuar un sistema administratiu anquilosat i burocràtic) i integrar-los dins l'Administració catalana o crear-ne de nous, però també implicarà incrementar les dotacions en alguns àmbits.

També s'haurà d'adequar l'estructura departamental a les noves competències, especialment en l'àmbit d'Afers Exteriors, Defensa, Finances Públiques i Seguretat Social, i s'hauran de crear els òrgans reguladors dels mercats i de control de riscos, és a dir:

- El Banc de Catalunya
- L'ens supervisor del Mercat de Valors
- L'ens supervisor del Mercat de Telecomunicacions
- Autoritat Catalana de Defensa de la Competència
- L'Administrador d'Infraestructures Ferroviàries

- Els ens gestors dels ports i aeroports
- L'Agència del Medicament
- L'Agència de Seguretat Alimentària i Nutrició

I totes les entitats jurídiques i agències que donin continuïtat als serveis prestats per entitats i agències en aquests moments sota control d'Espanya. En alguns casos, aquestes funcions podran ser assumides per ens públics actualment existents i dependents de la Generalitat de Catalunya.

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • En l'establiment de la Catalunya independent, el Govern pren la plena gestió del país i l'Administració pública n'assumeix les funcions. Catalunya haurà d'adaptar l'Administració pública al nou context i garantir-ne els serveis. • L'establiment d'una nova Administració és una oportunitat per generar noves dinàmiques de treball en xarxa i la implicació i responsabilització de molts més actors més enllà de l'Administració mateixa. Es poden introduir criteris de flexibilitat i adaptabilitat, com també incentius a la productivitat, a la responsabilització i a la iniciativa. • Les funcions de planificació estratègica i avaluació han de tenir una estructura pública. La prestació de serveis públics s'ha d'oferir des d'agències públiques amb una estructura molt més flexible i polivalent. • L'estructura de govern municipal s'ha de reformar per donar una resposta més eficient a les necessitats dels ciutadans sense perdre els trets identitaris propis de cada realitat local. La gestió local s'ha de concentrar i crear àmbits més amplis. |
|--|

3.6. Hisenda pública

La generació d'ingressos propis per garantir el funcionament de l'Administració pública és una prioritat per a qualsevol govern. L'Estat català haurà de disposar de les eines pròpies per desenvolupar i implementar la legislació tributària. L'establiment de les noves estructures econòmiques de l'Administració de Catalunya, especialment l'Agència Tributària de Catalunya, permet obtenir els recursos propis per al funcionament ordinari i la implementació de les polítiques del Govern de Catalunya.

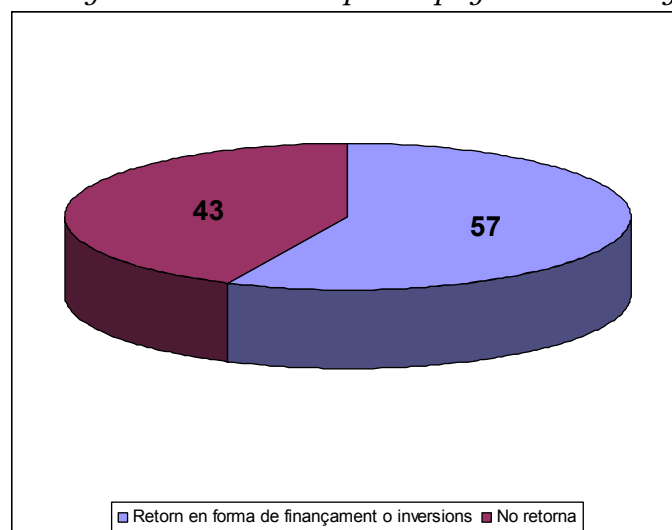
La distribució competencial en matèria econòmica, financera, tributària i de la Seguretat Social configura un règim que dona un marge de maniobra limitat a la Generalitat de Catalunya per implementar polítiques econòmiques i fiscals pròpies. Les decisions estratègiques que afecten les grans línies de les polítiques fiscal, econòmica i de la Seguretat Social es prenen fora de Catalunya i, el que és pitjor, sense tenir en compte els seus interessos i, sovint, perjudicant-los. Els tributs que des del punt de vista dels ingressos són més rellevants, l'IRPF, l'IVA i l'impost de societats, són gestionats per l'Agència Tributària d'Espanya. Aquest fet, conjuntament amb els criteris de finançament de les comunitats autònomes i el llast permanent del dèficit fiscal, perjudica greument Catalunya.

Una pressió desmesurada

El març del 2012, la Generalitat de Catalunya va fer públic el resultat d'un estudi sobre la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central entre 2006 i 2009. Les seves conclusions principals són:

- Catalunya aporta, de mitjana anual, el 19,49 per cent dels ingressos de l'Administració central i de l'Administració de la Seguretat Social.
- Catalunya rep, de mitjana, el 14,03 per cent de la despesa que fan l'Administració central i l'Administració de la Seguretat Social.
- Si s'exclou la Seguretat Social, la diferència s'accentua, ja que Catalunya aporta el 19,73 per cent i rep l'11'17 per cent.
- Aquesta diferència equival al 43 per cent del tributs detrets o, dit d'una altra manera: de cada euro recaptat a Catalunya, 43 cèntims no es gasten a Catalunya.

Figura 2. Percentatge de retorn dels impostos pagats a Catalunya



Font: Guinjoan, M. i Cuadras, X. (2011). *Sense Espanya*. Barcelona. Pòrtic.

- Catalunya aporta el 29 per cent del Fons de Reserva espanyol de la Seguretat Social.
- Això suposa un dèficit fiscal anual del 8 per cent del PIB català. En concret, l'any 2009, el flux monetari és deficitari en 16.409 milions d'euros, el 8,4 per cent del PIB català.

Un altre nivell de referència és el pes de l'economia catalana en la Unió Monetària de la Unió Europea que, com es pot veure a la taula 5, representa més del 2 per cent i queda situada en un punt mitjà de la classificació. No és una economia negligible, especialment per la diversitat intrínseca i la capacitat innovadora.

Taula 5. Pes de l'economia catalana en la Unió Monetària de la UE

	País	PIB 2011	Percentatge
1	Alemanya	2.571.000	27,34%
2	França	1.997.000	21,23%
3	Itàlia	1.580.000	16,80%
4	Espanya (sense Catalunya)	861.000	9,15%
5	Països Baixos	602.000	6,40%
6	Bèlgica	368.000	3,91%
8	Àustria	301.000	3,20%
7	Grècia	215.000	2,29%
9	Catalunya	212.000	2,25%
12	Finlàndia	189.000	2,01%
10	Portugal	171.000	1,82%
11	Irlanda	156.000	1,66%
13	Eslovàquia	69.000	0,73%
14	Eslovènia	36.000	0,38%
15	Luxemburg	43.000	0,46%
16	Estònia	24.000	0,22%
17	Xipre	18.000	0,19%
18	Malta	6.000	0,06%
	Total	9.419.000	100,00%

Font: [Eurostat](#) i Idescat.

Una limitació jurídica

Més enllà d'aquest dèficit fiscal, la crisi i la limitació de l'accés al crèdit han posat de manifest l'absència d'autonomia financera de la Generalitat de Catalunya, que amb els ingressos propis no pot assumir les despeses bàsiques del seu funcionament. El retard o bloqueig de les transferències mensuals provinents de l'Administració espanyola implicaria la incapacitat de pagar, per exemple, les nòmines dels funcionaris dels serveis públics.

Tot i que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) de 2006 va intentar incrementar les competències i l'autonomia de Catalunya en matèria financera, la sentència del Tribunal Constitucional de 2010 va interpretar aquest article de forma restrictiva i les va supeditar a la legislació espanyola prevista en la Llei orgànica de finançament de les comunitats autònomes.

Per poder avançar cap a un sistema propi d'administració econòmica i financera, el Govern de Catalunya ha de fer tots els passos possibles abans de la proclamació de la independència. Per a això, els organismes existents s'han de dimensionar per fer front al canvi que hauran d'afrontar.

Garantir els ingressos

Després de la declaració d'independència, el Govern de Catalunya haurà de garantir els ingressos necessaris per al funcionament ordinari i fer front a les múltiples despeses de l'Administració: nòmines, interessos, lloguers, etc. Per tant, l'Agència Tributària de Catalunya ha d'adequar la seva estructura orgànica, de personal i de sistemes tecnològics a la gestió d'una hisenda pròpia que recapti els impostos directes i indirectes que actualment gestiona l'Agència Tributària espanyola. Això es concreta en les mesures següents:

- Proveir d'una estructura professional d'elit l'Agència, captant, si escau, professionals de l'Agència espanyola.
- Preparar la tecnologia informàtica –programari i maquinari– per a la gestió de la hisenda pròpia.
- Accedir a la informació tributària amb sistemes propis i no dependents de la col·laboració del Govern espanyol.

Cal, per tant, prioritzar l'activació de la hisenda pròpia duent a terme mesures de comunicació i coercitives perquè els tributs, especialment l'IRPF, l'IVA i l'impost de societats, es liquidin a l'Administració tributària catalana.

També cal posar en marxa les estructures professionals i els sistemes d'informació necessaris per gestionar la hisenda pròpia, incorporant-hi en la mesura del possible l'Administració perifèrica espanyola a Catalunya. Totes aquestes mesures s'hauran d'impulsar des de l'Agència Tributària de Catalunya. A banda d'aquests objectius operatius, caldrà dissenyar i planificar la implantació de la hisenda pròpia per a cadascun dels tributs, incloent-hi calendari, accions, responsables i costos. La planificació sobre ingressos i el calendari de tresoreria seran elements clau en l'estratègia sobiranista i en la negociació.

La creació d'una hisenda pròpia haurà de permetre que els ingressos s'efectuïn en un compte corrent sota el control de la Generalitat per garantir la tresoreria en el moment de la ruptura, així com l'accés a la informació i la disposició dels recursos de personal i tecnològics per gestionar els tributs. La posada en marxa d'una estratègia d'hisenda pròpia requereix disposar d'un equip qualificat en gestió de tributs estatals, si cal incorporant-lo a l'Agència Tributària de Catalunya, que dugui a terme les mesures següents:

- Implantar un sistema d'informació que permeti gestionar els impostos estatals econòmicament més rellevants, especialment l'IRPF i l'IVA.
- Crear equips tècnics qualificats i especialitzats que permetin la gestió i inspecció d'aquests tributs.
- Clarificar la gestió dels tributs i el sistema de pagament per a tots els tributs, sobretot en el cas de l'IVA, atesa la complexitat que presenta.
- Establir un calendari, en coordinació amb l'estratègia de negociació global, que tingui en compte les necessitats de liquiditat de la tresoreria del Govern de Catalunya.
- Preparar el marc regulatori dels tributs per al supòsit que Catalunya accedeixi a la sobirania.

Les noves institucions econòmiques

Paral·lelament, aprofitant l'estructura de l'Institut Català de Finances (ICF), es posarà en marxa el Banc de Catalunya. De fet, l'ICF podria continuar existint com a ens facilitador de crèdit oficial, però part de l'estructura professional i dels sistemes d'informació d'aquest organisme s'hauran d'utilitzar per crear el Banc de Catalunya.

Això implicaria aprovar el marc regulador, que hauria de garantir-ne la independència i els requeriments del Banc Central Europeu. També haurà d'estar preparat per a l'emissió de moneda, euros, o la moneda que escaigui, en el cas que Catalunya tingui un sistema monetari propi.

L'Institut Català de Finances es pot reforçar en dues línies paral·leles: com a banc públic i com a bressol del Banc de Catalunya. En el primer cas, l'ICF es pot articular a curt termini com a banc públic, orientat principalment a dinamitzar l'economia productiva catalana, a imatge de diversos bancs públics alemanys. D'aquesta manera, l'ICF podria participar àmpliament en operacions dels mercats financers i optar a les subhastes del Banc Central Europeu a l'interès del moment.

Així mateix, caldrà reforçar l'Institut Català de Finances (ICF) perquè sigui l'origen del Banc de Catalunya quan s'accedeixi a la sobirania. Cal reforçar l'ICF perquè sigui el bressol del Banc de Catalunya en el supòsit que s'accedeixi a la sobirania. En aquesta línia cal:

- Avançar cap al model de banc públic i dotar l'ICF de més autonomia.
- Dotar el banc de professionals qualificats, catalans o estrangers, per a la gestió d'un banc central, més enllà de les necessitats actuals de l'ICF com a entitat de crèdit oficial.
- Dotar l'ICF dels sistemes d'informació que requeria un Banc Central.
- Planificar la posada en marxa d'un Banc Central.
- Planificar l'emissió de moneda (euros) directament o mitjançant fàbriques estrangeres, com l'andorrana, així com l'escenari alternatiu derivat de la necessitat de crear una moneda pròpia.

La Seguretat Social

En l'àmbit de l'administració econòmica també s'ha de preparar el sistema de la Seguretat Social catalana. En aquest àmbit, el paper de la Generalitat de Catalunya és extraordinàriament limitat i disposa de sistemes d'informació molt escassos. Malgrat que se'n qüestiona la viabilitat a llarg termini ateses les tendències demogràfiques, actualment el sistema està funcionant bàsicament i paga les pensions i prestacions a càrrec de les contribucions que s'hi ingressen anualment, de manera que un sistema propi seria viable.

Només caldria posar en marxa un sistema de cobrament i disposar d'una entitat de tresoreria. A aquest efecte, convindria proveir-se d'un equip tècnic qualificat en aquesta matèria amb els objectius de:

- Preparar uns sistemes d'informació que permetin gestionar les prestacions i la tresoreria.
- Dissenyar i pressupostar l'Administració de la Seguretat Social catalana, preveient la incorporació de bona part de l'INSS i de la Tresoreria de la SS a Catalunya.

Caldrà accedir a la informació de la Seguretat Social dels ciutadans de Catalunya en la fase prèvia o durant la negociació amb Espanya. En cas que no es recuperés aquesta informació, caldria establir un mecanisme objectiu per determinar el càlcul de pensions basat en la informació que donessin les empreses i els ciutadans, assumint el risc que aquesta podria ser incompleta.

D'altra banda, caldrà posar en marxa de forma immediata un ens gestor de les prestacions de la Seguretat Social que garanteixi els ingressos i els pagaments. Aquest ens haurà d'ingressar les aportacions a la Seguretat Social dels treballadors dependents i autònoms domiciliats a Catalunya.

També s'haurà de garantir el pagament de les pensions d'acord amb el marc legal espanyol vigent en el moment de l'accés a la sobirania. Si no és possible accedir a tot el sistema d'informació de la Seguretat Social i conèixer l'històric complet de tots els ciutadans, s'haurà d'aprovar un mecanisme objectiu per calcular les pensions, per als casos en els quals la informació no pugui ser subministrada per les empreses o els ciutadans. Si la part proporcional del Fons de Reserva de la Seguretat Social es perdés, caldria que aquesta pèrdua fos reconeguda i compensés possibles reclamacions d'Espanya, com ara l'aportació catalana al deute públic espanyol pendent en el moment de l'accés a la sobirania.

Per a la posada en marxa de l'administració catalana de la Seguretat Social caldrà aprofitar les delegacions catalanes de l'Institut Nacional de la Seguretat Social i de la Tresoreria de la Seguretat Social, i utilitzar parcialment l'estructura i la infraestructura del Servei d'Ocupació de Catalunya.

A més, es posarà en marxa l'administració reguladora independent, un ens regulador del Mercat de Valors i/o de la Competència, d'acord amb el marc regulador de la Unió Europea.

En darrer lloc, però no menys important, Catalunya s'integrarà en tots els organismes europeus i internacionals de coordinació en matèria econòmica, com ara el Banc Central Europeu, el Banc Europeu d'Inversions, el *Bank for International Settlements*, l'OCDE, el Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial i l'Organització Mundial del Comerç.

- Catalunya ha d'establir i/o dimensionar adequadament els organismes econòmics i fiscals propis. Per consegüent, l'Agència Tributària de Catalunya s'ha de poder fer càrrec de la gestió de tots els impostos. L'Institut de Finances de Catalunya ha de guanyar autonomia i més capacitat per esdevenir el Banc de Catalunya.
- Aquests organismes han de disposar d'una estructura professional d'alt nivell i d'un suport tecnològic eficient i de qualitat. El correcte funcionament requereix la disponibilitat de la relació de contribuents.
- El Govern haurà d'establir les mesures adequades per garantir el cobrament dels tributs.
- El Govern de Catalunya també s'ha de dotar dels organismes econòmics que garanteixen l'Estat del benestar, com ara la Seguretat Social per al pagament de les pensions i l'atur.

3.7. Ordre públic i defensa

Catalunya disposa del cos del Mossos d'Esquadra, la Policia de Catalunya, que vetlla per la seguretat i l'ordre públic, que pot completar amb l'assumpció de totes les responsabilitats d'aquest àmbit. Les unitats especialitzades li han de permetre fer front a qualsevol acció dirigida a trencar l'ordre públic.

La Catalunya independent ha de disposar dels mecanismes adients per obtenir informació significativa per defensar els propis interessos en l'àmbit de la seguretat, però també sobre qüestions polítiques i econòmiques. Catalunya, integrada en els sistemes de defensa europeus, ha de disposar d'un exèrcit que li sigui útil, reforci el sistema europeu i permeti respondre a les emergències que puguin sorgir internament i externament.

La seguretat i la defensa impliquen disposar de les eines per mantenir el control i la integritat d'un territori. Catalunya ha fet passos per assumir part de la seva seguretat interna, com la creació i el desplegament dels Mossos d'Esquadra. Tot i això, la Policia de Catalunya no disposa de totes les competències en seguretat: ports, aeroports, control de fronteres, documentació i armes i explosius. El desplegament dels Mossos no ha disminuït la dotació de la Policia Nacional d'Espanya i la Guàrdia Civil a Catalunya, sinó que s'ha mantingut i s'ha dedicat a tasques amb més valor qualitatiu, com la recerca i compilació d'informació. La Policia de Catalunya està supeditada i obligada a col·laborar amb les forces de seguretat d'Espanya sense que aquestes hagin de fer-ho amb el Mossos.

A part, el cos de Policia de Catalunya ha facilitat la creació d'altres estructures de l'àmbit de la seguretat, com l'Escola de Policia de Catalunya. La creació de l'Escola de Policia de Catalunya ha estat un element estratègic per a l'elaboració d'un cos de policia amb uns objectius i una formació específics que es poden adaptar a les necessitats catalanes. L'Escola de Policia de Catalunya treballa amb un marc nacional català i enforteix la visió de Catalunya com a àmbit propi, diferenciat i singular per part de les forces de seguretat.

Davant la declaració unilateral de la independència, el govern de Catalunya ha de garantir el control de l'ordre públic en tot moment per permetre que el procés cap a la sobirania es desenvolupi amb la màxima normalitat possible, que la població no el visqui caòticament i per assegurar la credibilitat internacional, ja que la primera qüestió per ser acceptat com a Estat és garantir el control del territori i la seguretat de les persones.

En el context internacional actual, és difícil que Espanya faci ús de la força per prendre el control de Catalunya, però davant d'una situació d'elevada inestabilitat social per part de grups radicals que, de forma coordinada, trenquessin l'ordre públic, Espanya podria assumir el control de la seguretat.

La construcció d'un Estat demana disposar de tres elements clau en seguretat i defensa:

- Efectius i eines necessaris per garantir, en tot moment, el control del territori.
- Informació àmplia i fidedigna del país i de l'exterior que permeti prendre les decisions adequades en cada moment.
- Un model de defensa i capacitació en tècniques militars.

Ordre públic

Davant d'aquests tres elements, la Policia de Catalunya ha de disposar d'informació sobre els grups que poden actuar, com poden fer-ho, quines accions poden dur a terme, com poden dissuadir-los i com han d'afrontar-los. Per obtenir aquest coneixement es necessiten dos tipus de recursos:

- Un equip policial amb el coneixement i els efectius suficients per garantir l'ordre públic i provat per gestionar el procés.

- Els mitjans tècnics per poder dur a terme aquesta tasca.

Però també l'establiment de relacions adequades amb actors policials internacionals que coneguin la Policia de Catalunya i d'un nivell de confiança elevat perquè puguin compartir informació significativa i tenir la garantia que se'n farà un ús adequat i, alhora, no serà accessible a grups criminals.

En el procés d'establiment de la sobirania de Catalunya apareixeran tensions i la Policia de Catalunya ha de disposar de tota la informació que li permeti prendre les decisions més adequades, dissuadint o bloquejant accions de boicot o de trencament social i afrontant les que es puguin dur a terme per mantenir el control en tot moment.

En aquest procés, la Policia ha de mantenir una inequívoca adhesió a la defensa de Catalunya. Els màxims comandaments han de comptar amb l'absoluta lleialtat del cos i la cadena de comandaments n'ha de ser conscient i no tenir cap dubte. Això cal tenir-ho treballat i testat prèviament.

Agència d'intel·ligència

El segon element fa referència a la disposició d'informació. La presa de decisions adequada es basa en informació qualitativa, acurada, àmplia, contrastada i suficient. Els cossos de seguretat necessiten aquesta informació per poder dur a terme la seva tasca, però no és pròpiament la seva missió. La Policia pot fer una recerca sobre informació criminal concreta, però la recerca d'informació sensible, en un sentit ampli, és pròpiament la tasca d'una agència d'intel·ligència.

Aquest ens ha de tenir un alt coneixement d'amenaques latents, terrorisme i màfies en els àmbits català, europeu i, en certa mesura, mundial. A més, també ha d'informar d'aliances i estratègies que no són públiques en política, economia i altres àmbits entre tots els actors (estats, empreses, *lobbies*). Tota aquesta informació és clau per poder prendre decisions polítiques i de seguretat.

Per dur a terme aquesta tasca cal que la direcció política del país i els actors que l'acompanyen assumeixin la necessitat del secret, tant en tot allò que envolti la construcció d'una intel·ligència pròpia, com en les accions estratègiques empreses per construir un Estat propi. L'Administració pot protegir la informació i les organitzacions, però també una tasca proactiva de la intel·ligència policial sobre les amenaces criminalitzables i una estructura encoberta per obtenir informació sobre les amenaces no criminalitzables.

A més, caldrà una unitat dedicada a les activitats de contraintel·ligència que establiria una política de classificació de la informació de l'Administració i dels drets d'accés seguint criteris d'intel·ligència, així com una unitat especialitzada en espanyolisme violent amb l'objectiu tant de l'obtenció d'informació i d'intel·ligència com d'administrar l'exercici de la pressió policial.

En qualsevol cas, el desenvolupament dels cossos de seguretat té una alta complexitat i la creació d'una agència que es dediqui a la intel·ligència encara és més complexa, raó per la qual ha de tenir un suport polític clar i explícit.

A més, amb l'adequada cobertura legal quant a secret, l'Agència d'Intel·ligència ha de dependre directament de la màxima instància del Govern del país i ser l'única organització dedicada a la intel·ligència no criminal, incloent-hi la intel·ligència econòmica i la intel·ligència militar.

Defensa

El tercer element fa referència a la defensa. La defensa és una competència exclusiva del Govern d'Espanya que, tot i els canvis polítics, s'ha mantingut estrictament en els aparells

espanyols. Catalunya no participa en el desenvolupament del sistema de defensa (i no en coneix el funcionament) i tot just se'n pot informar a través de les compareixences al Congrés de Diputats. Catalunya no té un model de sistema militar propi i, per tant, queda, per indefinició, fora dels debats específics en aquest àmbit i, sobretot, fora de les aliances internacionals.

Catalunya ha de prioritzar un debat, en l'àmbit social, sobre el paper les forces armades al segle XXI. Aquest debat s'eludeix de forma recurrent. Catalunya ha de tenir un model d'exèrcit. Per les dimensions del país, no es crearà un gran exèrcit amb gran capacitat militar, però Catalunya haurà d'explicar internacionalment la seva proposta de forces armades com a país i donar respostes serioses per ser tinguda en compte. Això significa un seguit de qüestions: tenir clares la missió de l'exèrcit català, les relacions que es volen establir (OTAN, UE), el valor afegit que pot aportar un exèrcit català, etc. A més, cal aprofitar la creació des de zero per fer-lo àgil, modern, eficient i adaptat a les necessitats actuals del món i, per consegüent, definir què significa un exèrcit modern al segle XXI. Per dur a terme el debat sobre les forces armades de Catalunya i les accions que n'engeguin el procés de creació es necessitarà molta determinació política.

Catalunya pot fer passos en dos àmbits embrionaris de la creació d'un exèrcit: formar futurs militars per desenvolupar capacitats i desenvolupar coneixement militar propi lligat a l'expertesa i la recerca de frontera pròpia del país.

A partir de la creació de l'Estat, Catalunya ha de disposar d'una proposta concreta sobre el desenvolupament de l'exèrcit i s'han de posar els recursos per dur-lo a terme. En aquest procés, s'hauran de crear un ministeri i una comissió parlamentària com a responsables executiu i legislatiu, respectivament, de la implementació del nou exèrcit.

A Catalunya li pot interessar disposar d'un exèrcit especialitzat (com pot ser el cas de Txèquia), sobretot aprofitant àmbits en els quals ja té un coneixement i una expertesa propis. Alguns d'aquests àmbits són la logística i els serveis de suport i abastament, la biotecnologia (lligada a la recerca en aquest àmbit que hi ha a Catalunya) o el desenvolupament de programes postconflicte, entre d'altres.

- La Policia de Catalunya haurà de garantir l'ordre públic en tot moment. Així doncs, necessita una unitat especialitzada en grups radicals, especialment grups espanyolistes, per avaluar la potencialitat de possibles accions que trenquin l'ordre públic.
- Catalunya ha de disposar d'una agència d'intel·ligència catalana que, de forma discreta, informi el govern sobre potencials agressions polítiques, econòmiques i de seguretat.
- Catalunya ha de definir un model propi de defensa. Aquest, integrat dins del sistema de defensa Europeu, ha de disposar de les experteses que pot aportar el país (logística, biotecnologia) i la funció dels exèrcits al segle XXI per a la defensa col·lectiva, l'afrontament d'emergències i actuacions de consolidació de la pau.

4. L'ordenament social i econòmic

4.1. Economia i sistema productiu

El teixit empresarial català genera un volum de negoci que garanteix la viabilitat econòmica del país. La diversitat empresarial denota el potencial del país i es preserva amb l'adaptació a noves demandes i potenciant la reindustrialització a través de productes amb nous valors afegits i amb innovació. L'estructura renovada d'entitats financeres dóna resposta a les diverses necessitats del país, des del gran empresariat internacionalitzat fins als petits consumidors, i es vertebrava mitjançant una xarxa d'entitats complementàries i de dimensions diverses.

El teixit empresarial, àmpliament internacionalitzat i amb un productivitat millorada, esdevé el motor del país i facilita el funcionament ordinari normalitzat de l'Administració mitjançant el pagament d'impostos.

Catalunya és un país amb pocs recursos naturals tradicionals, però amb una bona ubicació geoestratègica. Això ha configurat una economia basada en la transformació de productes i en el comerç intern i internacional; ara com ara, el país disposa d'una bona economia industrial, amb un llarg bagatge. L'economia catalana està clarament "terciaritzada". El sector terciari representava el 60 per cent del PIB català⁷ el 2004 i el 72 per cent el 2011, mentre que la indústria transformadora, la construcció i el sector primari estan disminuint. Aquestes dades no mostren les relacions entre sectors ja que un segment significatiu del sector terciari es deriva directament o indirectament del sector secundari i, realment, aquest pren un pes més rellevant en el global de l'economia catalana. Aquesta evolució és similar a la d'altres països com ara els Estats Units, Anglaterra o França.

Taula 6. Ocupació per sectors

	2001		2004		2011	
	Milers d'ocupats	%	Milers d'ocupats	%	Milers d'ocupats	%
Primari	73,0	2,58	72,2	2,32	58,9	1,91
Indústria	812,6	28,76	755,1	24,31	567,0	18,41
Construcció	294,8	10,43	351,0	11,30	237,3	7,70
Serveis	1.645,4	58,23	1.928,1	62,07	2.216,4	71,97
Total	2.825,8	100,00	3.106,4	100,00	3.079,6	100,00

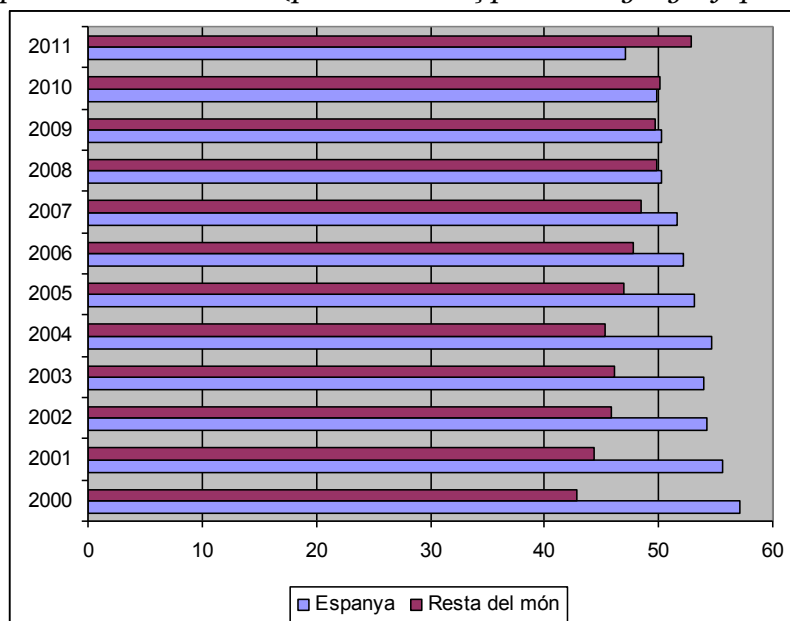
Font: Idescat, 2012.

La producció catalana, amb dades del 2005,⁸ es venia a parts iguals en tres mercats: 34,1 per cent de les vendes correspon a la demanda interna, 35,5 per cent a Espanya i 30,4 per cent a la resta del món. El comerç amb Espanya és, principalment, amb el País Valencià, les illes Balears, Aragó, Madrid i Andalusia (que n'absorbeixen més d'un 65 per cent). En els darrers anys, però, aquesta relació s'ha capgirat i actualment (any 2012), com es pot veure a la figura 3, ja és majoritària l'exportació fora d'Espanya.

⁷ Ros Hombravella, J. (2009). *Més val sols... La viabilitat econòmica de la independència de Catalunya*. Barcelona. Dèria Editors.

⁸ Guinjoan, M. i Cuadras, X. (2011). *Sense Espanya*. Barcelona. Pòrtic.

Figura 3. Exportacions catalanes (pes del comerç per àrees geogràfiques en %)



Font: diari Ara, 5 de juliol de 2012, amb dades de C-interreg i Datacomex.

Aquesta evolució positiva no ha de deixar de banda alguns reptes que les empreses catalanes han d'afrontar i que inclouen:

- **Augmentar la dimensió.** Per poder optar amb solvència i rigor a projectes internacionals hi ha d'haver empreses amb més capacitat d'inversió, amb més departaments d'R+D+i més ben dotats pressupostàriament i amb personal molt ben preparat.
- **Millorar els índexs de productivitat** que, malauradament, queden molt per sota dels europeus.
- **Un marc legal que afavoreixi la realitat empresarial catalana**, tant en la política macroeconòmica com en la política fiscal, l'estructura tributària, l'orientació de la Seguretat Social i la política pressupostària. Avui dia les polítiques empresarials espanyoles entorpeixen el desenvolupament del teixit productiu català, especialment en l'àmbit industrial.
- En darrer terme, però, potser la qüestió més influent, **el dèficit fiscal** que pateix Catalunya llasta l'economia a causa del mal finançament de la Generalitat, però, sobretot, per la insuficiència i l'incompliment de les inversions del Govern espanyol a Catalunya.

Una economia diversificada

Catalunya disposa d'una diversitat empresarial molt significativa per la qual cal vetllar i que s'ha de saber reorientar, especialment els sectors més vulnerables. Per sectors, el primari necessita singularitzar-se més i apostar fortament per la qualitat, mitjançant productes d'alt valor afegit, denominació d'origen de qualitat, marca Catalunya, etc. Aquest sector haurà de fer canvis per minorar l'impacte sobre recursos bàsics per al país, especialment les aigües subterrànies, però també espais amb risc d'erosió i pèrdua de sòl. Alhora, el sector primari presta uns serveis imprescindibles al país en gestió del territori i manteniment del medi natural (neteja de boscos, manteniment de camins, etc.). Aquest valor afegit s'haurà de retribuir mitjançant nous mecanismes econòmics ara inexistents. A més, per mantenir una activitat empresarial amb uns beneficis molt ajustats (i subvencionats per la política agrària europea) caldrà complementar-lo amb altres aportacions com ara les taxes sobre els usos lúdics del territori, necessàries per garantir-ne la qualitat.

El sector industrial necessita unes polítiques clares de reindustrialització i especialització en cadascun dels sectors per poder fer front a les potències emergents. Sectors com el tèxtil, el químic o l'alimentari s'hauran d'especialitzar i renovar profundament. Per exemple, el tèxtil nupcial català representa el 45 per cent del sector a Espanya i Espanya n'és el segon exportador mundial).⁹ Altres sectors amb un component tecnològic alt hauran de continuar invertint en R+D+i per mantenir una actualització permanent.

La construcció ha estat el ram empresarial més durament afectat per la crisi, raó per la qual necessita una reconversió que apunti a la modernització. La construcció ha de buscar negocis amb un alt valor afegit (eficiència, domòtica, automatització, etc.), conjuntament amb la recerca capdavantera. La rehabilitació, amb la vista posada en l'eficiència, és un segment d'aquest mercat amb un alt potencial. En aquest cas, cal aprofundir-hi amb una aposta de país per crear llocs de treball i generar un coneixement que permeti participar en projectes internacionals.

El sector terciari dóna servei, principalment, al mercat interior, però també ha de ser capaç de créixer cap enfora i, per tant, necessita singularitzar-se i oferir serveis amb valor afegit. També requereix un suport, que es dóna per suposat en els anteriors però que aquest no té, pel que fa a política de recerca i desenvolupament, formació, tracte fiscal, etc..

L'economia catalana s'ha internacionalitzat però encara ho ha de fer molt més. Això li ha de permetre obrir nous mercats, diversificar la cartera de clients per esquivar possibles crisis en el futur i esmorteir un possible boicot comercial als productes catalans a Espanya. La internacionalització també obre portes a l'economia de la identitat, és a dir, aquells productes que s'identifiquen amb el país i que reforcen mútuament la interacció entre producte i territori. El whisky escocès o els telèfons Nokia en poden ser uns exemples. Alguns productes catalans tenen aquest potencial, però cal una tasca per vincular-los.

Els reptes de futur

De totes maneres, la internacionalització de les empreses comporta fer esforços importants per millorar factors clau de l'economia catalana, com ara:

- Un coneixement més alt de l'anglès i altres llengües.
- Una presència internacional més important i, per tant, invertir en la recerca de nous mercats: assistència a fires i congressos, operacions comercials, etc.
- La creació de grups empresarials més forts per poder fer front a inversions en productes per a l'exportació, crear filials i delegacions, enfortir la capacitat financera, etc., per no ser absorbits per grups estrangers més grans.
- La creació d'una xarxa de capital de risc més forta i d'altres instruments de capitalització per poder invertir amb força.
- Versatilitat per poder adaptar productes a nous mercats.

A més d'alguns sectors que estan sent capaços de reinventar-se constantment, també cal afavorir que emergeixin noves apostes empresarials. Les noves tecnologies amb aplicacions mèdiques, la recerca en fonts energètiques singulars, etc. són nous sectors amb un potencial important. L'Administració i les plataformes empresarials han de vetllar per un bon acompanyament de noves propostes empresarials que permetin obrir noves vies de negoci, sobretot aprofitant el coneixement del país.

En aquest sentit, Catalunya ha fet una aposta molt significativa per la recerca capdavantera en alguns sectors determinats com la genòmica i la fotònica, entre d'altres. Aquests centres de recerca, líders mundials en els seus camps, necessiten referents empresarials que puguin anar recollint els resultats que obtinguin, de manera que cal afavorir els viviers d'empreses d'alta tecnologia i les estratègies de col·laboració entre l'empresa, el món de la recerca i la

⁹ Bertran, Laia (9 de maig del 2012), "El negoci del 'sí, vull'". Barcelona: diari Ara.

recerca aplicada. El Pacte Nacional per a la Recerca mostra algunes línies de treball en aquesta direcció.

La cristal·lització de noves realitats empresarials a partir de la recerca de frontera demana un temps, sovint llarg, de maduració i adaptació als mercats, però sense una estructura empresarial que pugui assumir nous reptes, la concreció de la recerca en iniciatives empresarials serà molt més complexa o, en el pitjor dels casos, s'establirà fora del país.

Catalunya haurà d'arribar a acords comercials amb Espanya i altres estats que normalitzin el nou estatut de Catalunya. El procés de la plena sobirania comportarà, previsiblement, alguns desajustos, possiblement hi haurà un boicot comercial que Guinjoan¹⁰ situa al voltant del 4 per cent del PIB, però justament en les converses i els acords bilaterals s'han d'incloure les mesures per frenar els missatges promotors del boicot, sobretot des de fonts governamentals.

Sistema financer

Dins del món econòmic, el sector financer mereix un espai específic. La crisi econòmica i, especialment, la sobrevaloració dels actius immobiliaris han malmès profundament el sistema financer català. El resultat és un nou escenari amb moltes menys entitats i les que han quedat són molt més grans. Tot plegat ha dut, d'una banda, a un sistema financer català molt més reduït i, de l'altra, a una vinculació i interconnexió molt més forta del sistema financer català amb el sistema espanyol que uns anys enrere.

En aquest sentit, la manca de resolució de les situacions insostenibles d'algunes entitats i el manteniment del mercat immobiliari sobrevalorat, qüestions que afecten tot el sector, deixen el procés obert.¹¹ Amb tot, el sistema financer d'Espanya està en fallida i si s'esfondrés arrossegaria el sistema català.

En el sector financer, les dinàmiques del mercat majorista (grans inversors i grans fortunes) estan molt internacionalitzades i Catalunya queda molt al marge de les polítiques estatals (els canvis l'afecten poc tret que la legislació sigui clarament restrictiva per als seus interessos). En canvi, el mercat detallista financer sol ser de proximitat i amb referents clarament nacionals (o culturals). Així, per exemple, pràcticament no hi ha presència de banca detallista alemanya a França, ni viceversa. És per això que Catalunya ha de desenvolupar un sistema financer propi i compensat.

Un cop reestructurat el sistema financer després del procés 2011-2012 caldrà posar un horitzó català. Catalunya ha de tenir una estratègia i un sistema fiscal que afavoreixin el creixement i la consolidació d'un sistema financer català. A més, de la mateixa manera que és possible que hi hagi un boicot comercial, també es pot preveure que hi hagi un boicot financer. Sense que estigui quantificat per estudis acadèmics, és previsible que sigui similar pel que fa als efectes.

Catalunya ha de disposar d'un sistema propi consolidat, per la qual cosa necessita un full de ruta financer propi amb un horitzó a mitjà i llarg termini. Catalunya ha de desenvolupar un sistema financer amb entitats financeres molt fortes i amb potencial internacional, però també ha de tenir entitats de mida mitjana que donin servei dins del país. El sistema financer ha de tenir entitats diverses que es dirigeixen a públics diferents i complementaris.

¹⁰ Guinjoan, X. *Op. cit.*

¹¹ A l'hora d'escriure aquest informe encara hi ha qüestions pendents en el sistema financer espanyol que afecten seriosament el sistema financer català. La manca de resolució de la situació de Bankia (Caja Madrid, Bancaixa i altres) en una situació de fallida deixa sense resolució tot el sector.

- Catalunya disposa d'un sistema empresarial diversificat i amb una creixent internacionalització. L'empresariat català és la base econòmica del Govern de Catalunya.
- El sistema empresarial català pot millorar la seva productivitat i establir aliances per crear empreses més grans i emprendre projectes de més envergadura.
- El teixit industrial és un actiu molt valuós que cal potenciar a través de la singularització, l'especialització, la innovació i productes d'alt valor afegit.
- La recerca i la innovació mostren un gran potencial per a l'empresa catalana.
- El sistema financer català, després de la forta sotragada que ha sofert, es pot reconstruir de forma compensada amb uns paràmetres més transparents.

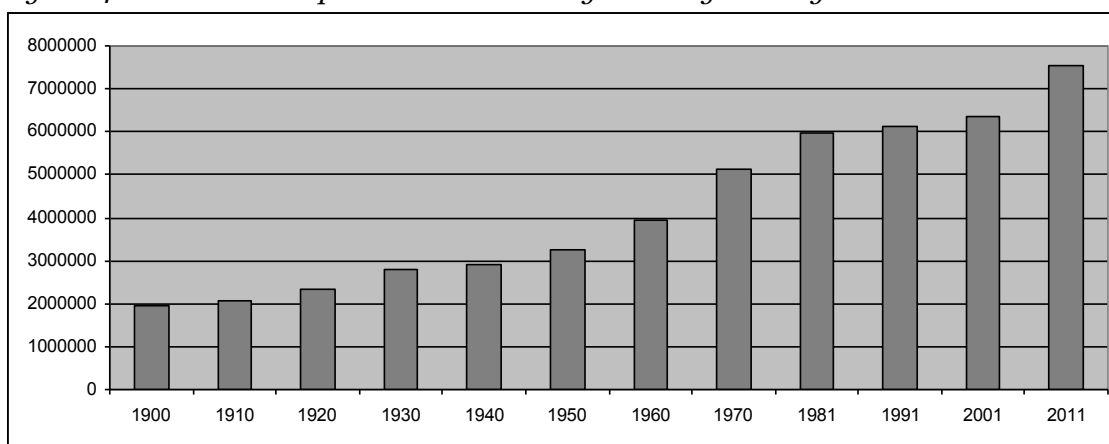
4.2. Cohesió social

El nou Estat haurà de fer front a plausibles intents desestabilitzadors en termes de cohesió social, basats en l'espectre de procedència dels seus ciutadans, prou ampli. Caldrà que, tant el període de transició, com en els primers temps de la independència, el Govern s'esmerci a evitar problemes de manca de cohesió.

Catalunya ha rebut diverses onades migratòries al llarg del segle XX que han enfortit la societat catalana integrant-s'hi i creant una societat diversa i cohesionada. L'escola manté la funció cohesionadora amb polítiques adaptades a la realitat catalana. El fracàs escolar, especialment entre membres de famílies amb menys recursos, es pot afrontar amb polítiques més flexibles i un millor finançament. La cohesió també s'enforteix a través d'espais públics compartits com la llengua, els mitjans de comunicació i els referents simbòlics.

Catalunya, al llarg dels darrers segles, ha estat un país amb una economia basada en el comerç exterior i la industrialització. El dinamisme i l'activitat econòmica de Catalunya han fet del país un receptor de població en cerca de feina i unes perspectives personals de més benestar. Històricament, la població de Catalunya ha crescut en bona part amb l'arribada de població forana. L'augment al llarg del segle XX s'ha produït en diverses onades migratòries que es reflecteixen a la figura 4. La darrera onada, entre el 2000 i el 2010, ha aportat més d'un milió de nous ciutadans.

Figura 4. Evolució de la població de Catalunya al llarg dels segles XX i XXI



Font: Idescat, www.idescat.cat

Els canvis demogràfics, que s'han repartit heterogèniament en el territori (diferents municipis han rebut quantitats de nous ciutadans molt diferents), sempre han comportat un increment de la demanda de serveis públics. També els serveis sanitaris o educatius han donat resposta a les noves demandes, no sols atenent contingents de població més grans, sinó atenent un grau de diversitat religiosa, de costums o d'expectatives que inevitablement els han estressat sovint fins a l'extenuació.

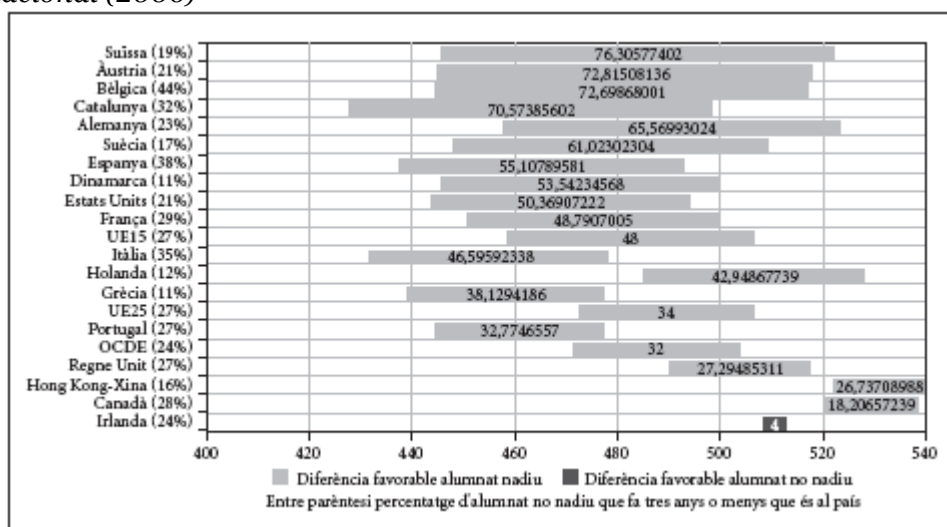
En aquest marc, l'acollida sempre ha estat clau per poder socialitzar els nous ciutadans i mantenir una societat cohesionada. L'acollida i l'acompanyament han de ser transdisciplinaris i han de donar resposta a aspectes legals o administratius (permisos de residència i de treball), a l'accés als serveis bàsics com l'educació o la salut (aules d'acollida, traductors, etc.) i a aspectes més personals (com la possibilitat d'accés a l'habitatge, el reagrupament familiar o la pràctica religiosa).

La cohesió social es basa en la disponibilitat dels recursos necessaris per accedir al món laboral i assolir una vida digna. Però no és, tan sols, una qüestió econòmica atès que els referents socials compartits, com a factors d'identificació nacional, esdevenen especialment rellevants.

El sistema educatiu

El sistema educatiu ha esdevingut un paradigma dels grans instruments disponibles per fer front als reptes estructurals de la societat del segle XXI. Rep nois i noies d'origens molt diversos i ha d'incorporar-los a un món canviant imprevisible. Catalunya, com a país desenvolupat, sempre ha posat en l'ensenyament les màximes expectatives, per bé que les fortes pressions demogràfiques a què està sotmesa no sempre han permès obtenir els rendiments esperables per a l'esforç realitzat. I el model de creixement dels darrers quinze anys tampoc no ha ajudat a reforçar-lo, ans al contrari, i ha afavorit un abandonament escolar precoç. La població nouvinguda, com mostra la figura 5, se n'enduu la pitjor part.

Figura 5. Diferència de puntuació en ciències entre alumnat nadiu i no nadiu a escala internacional (2006)



Font: Ferrer, Ferran. *L'estat de l'educació a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona (2009). Es pot descarregar a <http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/509.pdf>

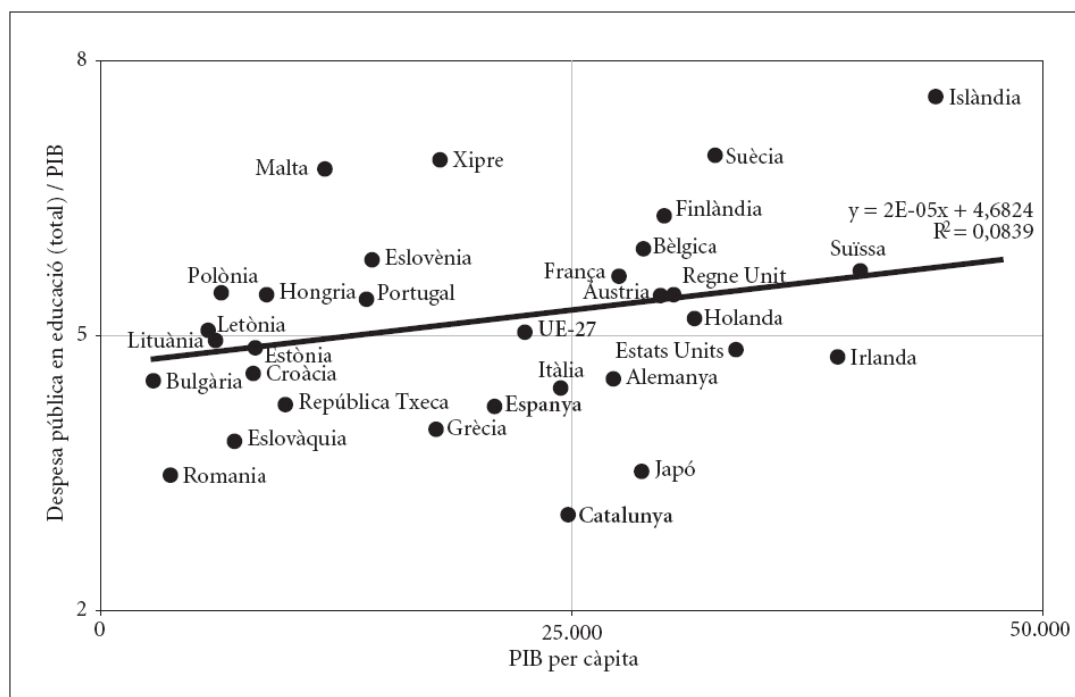
La formació escolar i professional, en aquests anys de creixement bastit sobre un model de poc valor afegit, no ha estat un actiu rellevant per a l'accés al món laboral. És més, no s'ha percebut i, en bona mesura no es percep, com un fonament bàsic per trobar una feina que respongui a les expectatives personals i garanteixi un futur laboral i personal satisfactori. D'altra banda, el món empresarial (el sector de la construcció n'és un bon exemple) ha cercat mà d'obra barata i no ha afavorit la formació dels treballadors propis.

La Unió Europea ha fet una prioritat de l'educació (especialment per reduir l'abandonament escolar prematur). Tot i tenir una realitat social i educativa diferenciada, Catalunya no pot dotar-se de les eines per desenvolupar un sistema educatiu propi perquè, a Espanya, el marc legislatiu de l'ensenyament és únic.

El sistema educatiu es veu molt limitat per la legislació actual. Els continguts curriculars queden establerts en el marc legislatiu espanyol i els desenvolupa el Ministeri d'Educació sobre la base a la LOE. En conseqüència, Catalunya no pot establir els propis continguts educatius, ni fer un currículum propi. La governança global del sistema està marcada per les directrius del Ministeri, que tenen una concepció molt centralista. Els mestres i professors de l'ensenyament públic són funcionaris i, per tant, estan regits per la Llei de la funció pública, cosa que impedeix desenvolupar un perfil de funcionari que s'adapti bé a les necessitats catalanes (selecció, potenciació d'experteses, etc.).

En el mateix àmbit, el dèficit econòmic estructural i recurrent de l'ensenyament encara llasta més el sistema. Catalunya, com mostra la figura 6, pateix un greu dèficit en el finançament de l'educació.

Figura 6. Relació entre despesa pública en educació (universitària i no universitària) i el PIB per càpita a la Unió Europea (2005)



Font: Ferrer, Ferran. *L'estat de l'educació a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona (2009). Es pot descarregar a <http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/509.pdf>

Catalunya necessita un sistema educatiu ben adaptat a la realitat catalana, que continuï enfortint el progrés individual i la prosperitat col·lectiva.

Un cop assolida la plena sobirania, Catalunya haurà de preparar la legislació pròpia en educació. Aquesta legislació nova ha d'establir un nou sistema educatiu que s'adapti a la realitat catalana i doni resposta a les necessitats socioeconòmiques del país. L'ensenyament és un actor principal de la vertebració social.

A més, un nou sistema educatiu ha de ser flexible i adaptable i haurà de mirar d'entendre les necessitats canviants de la societat del futur. La formació continuada i els nous sistemes pedagògics altament integradors (de tecnologies, persones amb vivències, cultures i trajectòries diverses, summament creatives, etc.) hauran de conformar les propostes educatives del futur.

En aquest context, el sistema educatiu ha d'estar imbricat en aquesta estratègia de país i generar sinergies que l'enforteixin. L'ensenyament ha de ser un actor proactiu de l'estratègia del país, l'ha de reforçar i ha de preparar els individus que l'implementaran. Aquest projecte de país ha d'assenyalar els sectors estratègics prioritaris on posar un esforç diferenciat que permeti vertebrar una aposta de creixement econòmic i social.

Els mitjans de comunicació també són espais públics compartits. El punt de vista que pren la informació conforma un posicionament determinat, contribueix a construir un imaginari compartit per tots els que utilitzen les mateixes fonts informatives i estableix el que s'anomena un "espai nacional de comunicació".

La vivència dels símbols nacionals és un altre element de cohesió i enfortiment del país. El coneixement i la identificació amb els elements més simbòlics (la bandera catalana, l'himne, etc.) enforteixen la vinculació emocional amb el país. La nació catalana es vertebrava, de forma significativa, al voltant de la llengua. En aquest context, la llengua és un referent de primer ordre i, com a tal, ha de ser la llengua vehicular del país. L'escola és l'espai no només per aprendre el català, sinó també per normalitzar-lo. No és l'únic, però, perquè la família, els mitjans de comunicació i la llengua de l'espai públic també són importants.

- L'escola és un gran vehicle de socialització política i de cohesió social, així com una eina molt valuosa que permet als joves preparar-se per a un futur digne. Un sistema educatiu adaptat a les característiques del país i flexible als canvis pot donar les respostes més adequades a les necessitats educatives del Catalunya.
- La llengua catalana és un capital efectiu i simbòlic viu, potent i dinàmic de la cultura catalana, que facilita l'autonomia personal i el sentiment de pertinença col·lectiva.
- Els mitjans de comunicació i altres espais públics compartits, així com la vivència dels símbols nacionals, enforteixen els vincles i la lleialtat i el sentiment de pertinença al país necessaris i imprescindibles per garantir qualsevol sistema democràtic.

4.3. Recursos hídrics

A la conca mediterrània, l'aigua dolça és un recurs limitat i estratègicament capital. Els balanços hidrològics posen de manifest que Catalunya disposa de prou recursos hídrics propis per fer front a la seva demanda, especialment si s'apliquen polítiques modernes d'ús racional i reutilització. Tanmateix, la pluviometria desigual, la disposició dels cursos fluvials i la situació dels espais de demanda portaria, tal com ja passa ara, a redistribucions internes.

La Catalunya independent esdevindria un altre dels diversos estats europeus amb conques hidrogràfiques internacionalment compartides (la de l'Ebre, que seria compartida amb Espanya, i la de la Garona, compartida amb França),¹² cosa que obligaria a aplicar polítiques adequades a la circumstància.

Taula 7. Distribució del consum i valor afegit brut de l'aigua a Catalunya per sectors

	Sector primari		Sector secundari		Sectors terciari i domèstic	
	(hm ³ /any)	(%)	(hm ³ /any)	(%)	(hm ³ /any)	(%)
Conques internes	415	35	249	21	522	43
Conca de l'Ebre	1.840	95	39	2	58	3
Global Catalunya	2.249	72	281	9	593	19
Valor afegit brut		2		28		67

Font: ACA (2008). *L'Aigua a Catalunya*. Disponible a:

http://aca-web.gencat.cat/aca/documents/ca/publicacions/aigua_a_catalunya/ebook/flash.html#/13/

L'aigua és un recurs bàsic i imprescindible per a tota activitat humana i Catalunya, com a país mediterrani, la rep amb una pluviometria desigual al llarg de l'any, circumstància que es veu exaltada per la disposició del relleu. Des de l'any 2000, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) assumeix les competències plenes en la gestió de l'aigua (de les conques catalanes, però això no inclou la conca del riu Ebre, que és compartida). Des d'aleshores, les polítiques hídriques s'han pensat i executat veient el país com una unitat, amb criteri propi, amb previsió i anticipació de les necessitats, coneixent-les i contrastant-les amb referents internacionals, fets que faciliten la gestió en un escenari d'independència.

A més, les polítiques hídriques de Catalunya, plenament emmarcades en la normativa europea (Directiva Marc de l'Aigua, DMA, 2000/60/CE), visualitzen Catalunya com un Estat modern, compromès amb els reptes europeus. Aquest compromís comporta garantir el bon estat ecològic i químic de totes les aigües (rius, llacs, aquífers i costa), ser autosuficient amb l'aigua de què es disposa i internalitzar-ne els costos.

La plena gestió hídrica faria més fàcil, i alhora més necessària, l'adopció de polítiques per potenciar l'eficiència i l'estalvi. Caldria modernitzar el reg, mantenir les inversions en depuració i regeneració d'aigües, disposar de la xarxa de transport i distribució per poder transvasar aigua si calgués, establir compensacions en cas de transvasament de conca (amb la creació d'un mercat de drets de l'aigua), informar de forma clara i transparent dels costos de tot el cicle de l'aigua i repercutir els costos reals en la factura de l'aigua (amb les compensacions necessàries per a rendes baixes). Les polítiques hídriques de Catalunya, que ja s'han planificat i executat darrerament amb sentit d'Estat, es podrien ajustar molt millor a les conveniències del nou Estat independent.

Actualment, el riu Ebre i els seus afluents depenen de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, amb seu a Saragossa. Aquest marc jurisdiccional, lògic des del punt de vista hidrològic, ha estat exercit en termes de constant tensió política i fins de conflicte. La independència de Catalunya convertiria la conca de l'Ebre en internacional i modificaria radicalment la geometria de la seva gestió. L'Agència Catalana de l'Aigua hauria de preparar-se jurídicament i tècnicament en aquesta línia, en previsió de la nova situació.

¹² El cas de la petita capçalera pirinenca del Segre, compartida amb França i amb Andorra, és d'un ordre de magnitud molt menor.

Aquesta situació està prevista i resolta en el dret i les pràctiques internacionals. Diferiria molt, però, de l'actual, car el Segre i la Noguera Pallaresa, dependent en l'actualitat de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, serien rius d'incumbència plenament catalana. En tot cas, Catalunya s'hauria d'integrar en els organismes europeus dels països amb conques hidrogràfiques compartides.

- La Catalunya independent haurà de garantir l'autoabastament i la protecció dels recursos hídrics superficials i subterranis; el model econòmic ha de vetllar per l'ús altament eficient de l'aigua.
- L'Agència Catalana de l'Aigua haurà d'assumir les plenes competències i, per protegir la plena sobirania dels recursos, haurà de fer-se càrrec d'establir un acord internacional per a la gestió i els usos del riu Ebre, en la línia d'altres acords europeus sobre conques compartides.

4.4. Energia

La Catalunya independent haurà de fer front a la manca o escassetesa de fonts pròpies de recursos energètics primaris. Aquesta qüestió, de la màxima transcendència, obligarà a una ben estudiada i decidida política energètica des del primer moment de la independència, política necessàriament basada en l'eficiència, la contenció i la minimització de la intensitat energètica (generació de PIB per unitat energètica consumida).

Taula 8. Consum d'energia primària a Catalunya l'any 2009

Font	%
Petroli	47,1
Gas natural	24,6
Nuclear	20,1
Renovables	4,1
Carbó i residus no renovables	0,9

Nota: el total no suma 100 perquè falta afegir el saldo dels intercanvis elèctrics.

Font: Generalitat de Catalunya (2012). *Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2012-2020* (esborrany); es pot consultar en línia a:

http://www20.gencat.cat/docs/icaen/o3_Planificacio%20Energetica/Documents/Arxius/20121001_PECAC.pdf

En tot cas, Catalunya té prou potència instal·lada de generació elèctrica per atendre la seva demanda actual, bé que caldrà canviar l'estructura del mix productiu, que ara depèn dels criteris de prioritats determinats per l'òrgan operador espanyol (Red Eléctrica de España, REE).

L'estructura de la potència elèctrica instal·lada a Catalunya és la següent (any 2009): nuclear (24,0%), cicles combinats de gas natural (18,7%), hidràulica (18,0%), carbó (15,9%), fuel-gas i gasoil-gas (9,4%), cogeneració (7,1%), eòlica (3,7%), solar fotovoltaica (1,3%), incineració de residus (0,4%), reducció de residus [purins i EDAR] (1,2%) i metanització de residus (0,4%). L'estructura de la generació bruta d'energia elèctrica a Catalunya respon als percentatges següents (2009): nuclear (46%), cicles combinats de gas natural (22,6%), hidràulica (10,5%), carbó (0,9%), fuel-gas i gasoil-gas (0,6%), cogeneració (13,3%), eòlica (2,2%), solar fotovoltaica (0,7%), incineració de residus (0,8%), reducció de residus [purins i EDAR] (2,2%) i metanització de residus (0,6%).

La divergència entre les dues matrius respon a criteris de priorització tècnics i polítics: primer entra la nuclear, després l'eòlica i altres renovables i finalment les tèrmiques. El govern català futur hauria de decidir si pacta i manté aquestes importacions o si prioritza la generació pròpia, en el benentès que, en la situació actual, això darrer incrementaria les importacions d'energies fòssils i, doncs, les emissions catalanes de CO₂ i altres GEI.

També caldria prendre decisions estratègiques quant als tres grups nuclears en funcionament a Catalunya (Ascó I i II, 1.032,5 i 1.027,2 MW, i Vandellòs II, 1.087 MW). Com s'ha dit, representen el 24% de la potència de generació instal·lada, percentatge segurament excessiu vista la tendència europea al respecte i la mateixa sensibilitat de la societat catalana.

Altrament, seran molt importants els acords amb els països fronterers quant a la interconnexió de les xarxes energètiques. L'anàlisi de les fonts energètiques de Catalunya revelen una gran dependència de les importacions i la mancança de recursos energètics propis per fer front a la demanda. Tanmateix, els recursos propis estan infravalorats i escassament utilitzats, àmbit en el que es pot aprofundir en el seu ús, especialment a través de les tecnologies més avançades.

L'energia és un recurs imprescindible per a totes les activitats humanes, molt especialment en les societats modernes. Contràriament al cas de l'aigua, Catalunya és un país molt

dependent energèticament: un 97% del consum està lligat a importacions de recursos energètics. En aquest camp, les polítiques europees, que estableixen el marc legislatiu i de gestió del sector, incideixen molt intensament en la disminució de l'elevada dependència energètica externa, la reducció de la despesa econòmica que comporta i la mitigació del canvi climàtic.

A més, Catalunya no disposa en l'actual estat autonòmic de cap eina jurídica o administrativa per adaptar l'oferta o la demanda i equilibrar el mercat energètic. En aquest sentit, el Govern no pot legislar sobre l'energia i això fa que no pugui fer les polítiques més adequades ni regular el sector, ni administrar-lo, ja que no té competències sobre la gestió energètica (no pot fixar preus dels carburants o electricitat, ni decidir les infraestructures prioritàries, especialment les interconnexions) i, per tant, no pot prendre les decisions que li serien més favorables.

A més, el govern no disposa de les estructures per a fer-se'n càrrec de la gestió energètica per poder fer una transició ordenada. Per això, el Govern ha de disposar dels tècnics preparats per assumir la remodelació del sistema energètic català i fer-lo funcionar efectivament. També ha de disposar d'un equip tècnic-jurídic expert que pugui negociar la participació amb Espanya i que pugui ordenar el sistema energètic correctament i amb criteri.

La transició cap a un nou model energètic, que serà fonamental en el nou Estat, demana concreció, voluntat i constància per implementar un pla i atraure les inversions. En aquest pla, s'ha de contemplar molt detalladament l'avenç amb una major autosuficiència i la interconnexió amb les xarxes europees (elèctriques i gasístiques), així com el compliment de la legislació i els objectius de la Unió Europea, per tenir un sistema energètic fort, eficient i segur.

En la gestió de l'energia, s'haurà de garantir en tot moment el subministrament. Aquesta fita ve determinada per les capacitats, prou minses, de l'administració. A partir del primer instant, serà clau la gestió tècnica dels sistemes energètics (per això, s'haurà de cercar els mecanismes per mantenir la producció i distribució, camp en el que es pot arribar a un acord amb Espanya) i, tot seguir, s'hauran d'establir els nous organismes de supervisió i control (ens regulador de l'energia, ens supervisor dels usos de l'energia nuclear i l'ens de gestió de transport de l'energia).

Una qüestió de la més gran transcendència és l'estratègia energètica de què acabi dotant-se el país en el nou context d'independència. En un primer moment, és prioritari garantir el subministrament, però en una segona etapa cal disposar d'un model propi, ajustat a les necessitats i voluntats específiques del país.

Les millores possibles en eficiència són d'una tal magnitud que han de ser contemplades com una veritable font alternativa de subministrament d'energia primària. El trinomi eficiència, estalvi i suficiència hauria de ser l'eix de la nova estratègia, a fi de disminuir la dependència envers els països proveïdors i, tant o més, a fi de rebaixar l'actual intensitat energètica (energia consumida per unitat de PIB produïda) i, doncs, per incrementar la competitivitat del sistema productiu català.

- Catalunya ha de fer un pla viable a mig i llarg termini per garantir l'abastament energètic dins del marc legislatiu europeu.
- El Govern de Catalunya haurà de disposar ràpidament de tècnics preparats per poder legislar i gestionar el sistema energètic així com el desenvolupament dels recursos tecnològics necessaris.
- El Govern haurà de crear els organismes de supervisió i control necessaris dins del marc regulador europeu.
- Catalunya haurà de implementar una major interconnexió amb les xarxes energètiques europees i un augment significatiu de l'autoabastament.
- Caldrà dotar-se d'un model energètic que disminueixi la dependència envers les importacions d'energia primària i millori la competitivitat.

4.5. Infraestructures

Catalunya, amb unes polítiques d'infraestructures pròpies, podrà esdevenir un nus de comunicacions de significació internacional. Caldrà que disposi aviat d'un pla integral d'infraestructures (aeroportuàries, portuàries, ferroviàries i viàries) que les faci operar coordinadament, que superin les mancances actuals i que les interconnecti bé tant internament com internacionalment.

Catalunya és un país desenvolupat i industrialitzat que al llarg dels segles ha construït les infraestructures necessàries per a la seva connectivitat interna i amb la resta del món. Les infraestructures inclouen tota classe de construccions físiques i/o tecnològiques que permeten desenvolupar les activitats humanes que es duen a terme en un territori. Més enllà del desenvolupament econòmic i comercial, la interconnexió amb el món és imprescindible i les infraestructures són clau, també, per a la millora social, científica i cultural.

La implementació de la xarxa viària catalana ha prioritzat i portat a la pràctica els projectes amb criteris de rendibilitat econòmica. Tot i això, les grans infraestructures catalanes (port, aeroport, tren de llarg recorregut, autopistes, etc.) estan en mans del Govern espanyol que les projecta i les gestiona amb visió política centralista. Aquest desenvolupament ha prioritzat la connexió amb la Península i ha deixat un buit important de connexió amb Europa. En les darreres dècades, però, tant des del Govern central com del Govern de Catalunya han prevalgut els criteris polítics per sobre dels econòmics per a la prioritització de la construcció d'infraestructures de transport de Catalunya.

Mentre es construïen infraestructures de segon nivell o innecessàries, altres infraestructures bàsiques, sobretot per al transport de mercaderies, han caigut en l'oblit. El ferrocarril ha estat altament desatès, com ho mostra la saturació de la xarxa de rodalies i la inexistència d'un transport ferroviari de mercaderies segregat. La tardança en la construcció de la connexió del tren d'alta velocitat (TAV) i la paràlisi del corredor mediterrani (amb un tram encara de via única entre Tarragona i Vandellòs) són alguns dels exemples que visibilitzen aquesta situació propensa a convertir Catalunya en una illa, en contra de les connexions europees i amb l'arc mediterrani.

La desconexió entre xarxes

La manca d'un pla integral fa que cada gran infraestructura visqui una dinàmica pròpia. Desglossada per tipologies de transport, en el cas de la gestió dels grans ports de Catalunya (Barcelona i Tarragona), amb una presidència nomenada per la Generalitat de Catalunya, ha permès emprendre polítiques comercials i acords internacionals diferenciats amb visió catalana. L'ampliació del port de Barcelona i, sobretot, l'àmplia feina per donar-lo a conèixer al món, han permès explorar noves propostes comercials i preparar-lo per ser la porta sud d'Europa.

En el cas dels aeroports, la gestió continua sent centralitzada i controlada per AENA (l'organisme espanyol responsable) i contra Catalunya. Recentment, AENA ha entorpit repetidament els intents de diversos operadors per establir determinats vols intercontinentals a partir de l'aeroport de Barcelona (Barcelona-Dakar, Barcelona-São Paulo, etc.) per tal de mantenir el privilegi del hub de Barajas.

Els ferrocarrils viuen un gran desequilibri inversor. La construcció del Tren d'Alta Velocitat (TAV, AVE en la denominació oficial espanyola) no ha estat beneficiosa per a Catalunya perquè s'ha endut la majoria de recursos. Mentrestant, la manca d'inversions de manteniment i actualització ha deixat en precari la resta de la xarxa ferroviària. Els traspassos de competències, com el de Rodalies, sense els fons necessaris per a les inversions, han deixat la Generalitat desacreditada i més endeutada.

En definitiva, la vertebració del país i la construcció de les infraestructures necessàries queda a mercè d'uns acords polítics que depenen dels equilibris partidistes i d'altres

paràmetres de les negociacions que no signifiquen una política d'infraestructures coherent. Hi ha una gran manca de participació en la presa de decisions i la gestió de les grans infraestructures.

En darrer terme, tot el procés ha desembocat en una desvinculació de la societat respecte dels projectes troncats de vertebració del territori. Per raons diverses, però de manera significativa, per manca d'una bona política de comunicació i implicació dels agents socials en el planejament territorial, algunes infraestructures han rebut una oposició social significativa. Alguns exemples, com l'ampliació de l'aeroport del Prat, la connexió d'alta tensió elèctrica amb França o la mala percepció que es té de les infraestructures viàries (Quart Cinturó, túnel de Bracons, etc.) enfronten les persones amb projectes capitals per al país.

Un pla integral d'infraestructures

Catalunya necessita un Pacte nacional per les infraestructures del transport i la mobilitat amb visió d'Estat, que permeti entendre com funcionarà el país i les repercussions econòmiques i socials que tindrà. Aquest pacte ha de:

- Prioritzar les necessitats del país i dimensionar-les adequadament.
- Incorporar les prioritats europees en infraestructures i actuar perquè les xarxes catalanes quedin ben connectades amb les europees (el corredor mediterrani esdevé un accés ràpid i eficient cap a Europa, per la qual cosa Catalunya n'ha de fer un projecte europeu).
- Preparar el país per als canvis que s'esdevindran en la propera dècada (nous mercats al nord d'Àfrica, nous combustibles i la irrupció del cotxe elèctric, etc.).

Les prioritats en la gestió de les infraestructures s'han d'establir amb molta claredat. Catalunya no té prou dimensió per generar competència interna entre les infraestructures principals i, a més, operar en els mercats internacionals; la competència és externa i s'ha de desenvolupar una gestió unificada. Una prioritat és la direcció unificada dels ports, com fan els Països Baixos, i dels aeroports. Això permetria singularitzar cada port i cada aeroport, de manera que donés resposta a un sector comercial específic en el qual excel·leixi (passatgers, *low cost*, mercaderies, formació de pilots, etc.), i interconnectar-los bé. També permetria crear una marca comercial que es podria presentar al món amb uns objectius compartits.

Les infraestructures també han de permetre situar Catalunya en l'àmbit internacional. El país disposa d'una situació privilegiada en les vies de connexió d'Àsia i Europa i cal explotar-ne el potencial. Catalunya pot ser la porta sud d'Europa de tot el trànsit de mercaderies que, des d'Àsia, arriba pel Mediterrani. D'altra banda, els països del nord d'Àfrica estan en un procés de creixement econòmic i productiu i els propers anys poden ser un proveïdor important de la Unió Europea, de manera que Catalunya pot vehicular el transport entre aquestes dues regions. Una oferta de qualitat i competitiva de les infraestructures catalanes és un element clau per poder atreure empreses internacionals cap a Catalunya i poder arribar amb agilitat a altres mercats arreu del món.

Un nou model de gestió

Per presentar una oferta de qualitat, Catalunya s'ha de dotar d'una gestió eficient. D'una banda, pateix una important complexitat administrativa de la gestió territorial, de manera que caldrà simplificar significativament els processos de planificació territorial i millorar la gestió eficient de les infraestructures. D'altra banda, haurà de desenvolupar el seu propi model de gestió de les pròpies infraestructures i això representa un element significatiu perquè alguns sectors econòmics es posicionin. A Catalunya, les grans infraestructures són, majoritàriament, de titularitat pública i de gestió privada, raó per la qual el Govern de Catalunya haurà de decidir com resoldre els contractes sobre infraestructures que canviaran de titularitat (d'Espanya a Catalunya). La Generalitat de Catalunya haurà de fer un gran esforç per a la regularització de tots els contractes de gestió d'infraestructures. Aquesta qüestió contractual afecta tota classe d'infraestructures més enllà de les de transport

(universitats, centres de recerca, etc.), les quals també canviarien de titularitat. Els seus gestors amb un contracte en vigor voldran saber com quedaria la seva situació abans que es desencadeni el procés.

La Generalitat (concretament, la Direcció de Transport i Mobilitat, o un ens equivalent) haurà d'assumir la titularitat de totes les infraestructures, crear-ne els organismes gestors i garantir-ne el correcte funcionament. La titularitat catalana de carreteres i xarxa ferroviària haurà de passar d'Espanya o d'Adif a l'Estat català, però també el corresponent material rodant de Renfe i altres operadors ferroviaris públics. Més encara: atesa la contribució fiscal catalana en les darreres dècades, una part de la inversió en infraestructures a Espanya ha estat feta amb fons catalans, de manera que caldria reclamar una compensació per la retrocessió.

Amb tot, el Govern de Catalunya, en alguns àmbits, no disposa de tècnics preparats per prendre el relleu de la gestió. Per això, en primer lloc, el Govern de Catalunya ha de tenir identificats experts per gestionar transitòriament les infraestructures. Per exemple, Abertis gestiona aeroports en diversos llocs del món, Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) s'ha de preparar per assumir el control de tota la xarxa de ferrocarrils. El Govern de Catalunya ha de preparar prèviament el procés d'assumpció de totes les infraestructures.

Per a les infraestructures ferroviàries, caldrà un organisme gestor de les infraestructures i un operador de la circulació de trens. La Generalitat haurà d'incorporar la gestió de trens de llarg recorregut i internacionals, com també els enllaços fronterers. Per tant, haurà de subscriure (o assumir) els acords internacionals actuals i n'haurà de desenvolupar de nous amb Espanya.

El Govern de Catalunya haurà d'establir la legislació relativa al funcionament dels aeroports de Catalunya i els ports de la Generalitat i supervisar-ne el funcionament. També haurà de crear els organismes necessaris per a la gestió segons les directrius de la Unió Europea. Dins d'aquest marc, la gestió del trànsit aeri mereix una menció específica perquè caldrà integrar el país en les estructures internacionals que coordinen l'espai aeri.

Les tecnologies digitals

L'àmbit de les infraestructures també inclou les noves tecnologies digitals. En aquest camp, tal com s'esdevé en les societats més avançades del món, les tecnologies de la societat digital estan plenament integrades a Catalunya i el funcionament, com a la resta d'Europa, està en mans d'operadors privats. Tot i això, les competències en telecomunicacions pertanyen al Govern espanyol i això significa un fre important a l'aplicació i la regulació en tots els àmbits de la societat, cosa que ha dut a cercar mecanismes enginyosos per implementar projectes capdavaners.

La nul·la participació en les polítiques de telecomunicacions no ha permès a Catalunya ni participar en espais de debat i desenvolupament de polítiques (ni estatals, ni internacionals europeus o mundials) i la impossibilitat d'adaptar les propostes catalanes *a priori* o impulsar propostes que s'adaptin millor al marc català. Per consegüent, la Generalitat ha de tenir un cos de tècnics que coneguin molt bé la normativa i trobin els camins informals per contactar amb els principals actors internacionals (Comissió Europea i Unió Internacional de les Telecomunicacions).

A més, a partir de la declaració de la independència, el correcte funcionament de les infraestructures de la comunicació (especialment la Torre de Collserola) serà imprescindible per garantir la bona coordinació dels cossos de seguretat i protecció ciutadana. Catalunya haurà de crear els organismes reguladors de les telecomunicacions (sobre la base de les estructures actuals), regularitzar els contractes amb els operadors privats i incorporar-se a les xarxes internacionals (Unió Europea i Unió Internacional de les Telecomunicacions).

- Catalunya ha de desenvolupar polítiques pròpies d'infraestructures que desenvolupin les xarxes de forma equilibrada i coherent i fer operar els ports i els aeroports coordinadament com una única plataforma.
- Catalunya pot esdevenir la porta del sud d'Europa per al trànsit asiàtic i nord-africà, per la qual cosa necessita una xarxa completa de comunicacions ben coordinada.
- El Govern ha de preparar els cossos tècnics que hauran de gestionar les infraestructures a partir de la proclamació de la independència i els organismes necessaris per a la supervisió i el control.

4.6. Recerca i innovació

El potencial de Catalunya rau en la capacitat d'adaptació i innovació a les circumstàncies canviants del món actual. El sistema d'educació i recerca ha d'esdevenir més autònom, molt més dinàmic i adaptable i visualitzar-lo com un entramat interdependent que fa de motor de la innovació en el país i el situa en primera línia al món.

La innovació facilita eines a les societats modernes per adaptar-se a noves necessitats i assolir nivells més alts de benestar. Catalunya disposa d'uns sistemes de recerca, tant a les universitats com en nous centres capdavaners, que situen el país en un alt nivell.

En l'àmbit del coneixement, el sistema universitari català té una llarga tradició i una evolució molt condicionada pels esdeveniments polítics dels darrers tres segles. Després de 1714, Catalunya es queda sense universitat i no la pot recuperar fins a 1837. Ara com ara, aquest sistema ofereix una docència d'alt nivell i ben valorada. Tot i això, les universitats catalanes poden millorar tant en resultats acadèmics, com en recerca, gestió i governança.

Una nova governança universitària

En l'àmbit de la gestió, actualment, el sistema universitari pateix una falsa autonomia. Teòricament, el sistema universitari s'autoorganitza, però realment té un funcionament molt reglat (continguts, sistemes de contractació, sous, elecció de càrrecs, governança, programació, funcions del personal d'administració i serveis) i els mecanismes administratius i de govern el fan molt feixuc, poc dinàmic i poc adaptable. Aquest encotillament no li permet assumir un rol més proactiu en la recerca de lideratge i en l'adaptació a la societat del segle XXI.

En aquest marc, el sistema universitari de Catalunya necessita un canvi profund en la governança i la gestió i immersir-se en el nou model europeu prenent com a referent els canvis promoguts per països com Finlàndia, Holanda o Àustria. Les universitats es poden transformar en organismes públics, privats o publicoprivats amb una governança pròpia.

El sistema universitari s'ha territorialitzat amb la ubicació d'universitats d'una dimensió menor en ciutats rellevants del país. Aquest model permet una adaptació al territori (indústria química a Tarragona, indústria agroalimentària a Vic) i una gestió més acurada. Tot i això, la duplicació de facultats ha creat facultats petites amb pocs alumnes (que, per tant, resulten més cares) i que, amb criteris de gestió i econòmics, cal racionalitzar, mirant que la demanda quedi atesa. A les universitats catalanes, com recull el *Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya*,¹³ hi ha una consciència que cal canviar aquest sistema tan rígid per adaptar-se a les necessitats de la societat actual.

La recerca de frontera a Catalunya

Catalunya, com es proposa en el Pacte nacional per a la recerca i la innovació (PNRI),¹⁴ està fent de la recerca un dels eixos de desenvolupament econòmic i social. Això ha permès que els resultats de la recerca siguin millors que els d'altres països europeus amb inversions en R+D superiors a les catalanes (vegeu la taula 8), i l'increment de sol·licituds de patents a Catalunya entre el 2000 i el 2009 (88,89%) ha doblat la mitjana EU-15 (43,1%).¹⁵ Això també li permet atreure quantioses ajudes europees a la recerca. Els grups de recerca universitaris també estan en un procés de reestructuració per coordinar i concentrar els esforços i alinear els recursos econòmics amb els objectius establerts.

¹³ Es pot trobar a www.uab.es/Document/128/180/resum_executiu_catala.pdf

¹⁴ Es pot consultar a www.gencat.cat/diue/doc/doc_25250619_1.pdf

¹⁵ Vegeu monogràfic "Universitats i Recerca: el futur del país", del Centre d'Estudis Jordi Pujol, que es pot consultar a <http://www.jordipujol.cat/ca/butllet/monografic/221>

Taula 9. Comparació de les inversions i els resultats en recerca i universitats

	% graduats 20-29 anys/1.000 hab.	% inversió en educació superior (PIB 2007)	% inversió en R+D (PIB 2008)	Publicacions científiques (2004-2008)/M hab.
Suècia	48,16	1,57	2,7	12.489
Alemanya	37,62	1,07	2,68	6.428
Catalunya	34,54	1,09	1,62	9.032
Itàlia	34,42	1,15	1,23	6.762
Espanya	32,72	0,88	1,35	6.578

Font: Universitats i recerca: el futur del país. Monogràfic 15. Centre d'Estudis Jordi Pujol, 2012. Es pot visitar en línia a <http://www.jordipujol.cat/ca/butllet/monografic/221>

Això ha estat possible gràcies a la recerca que es fa a les universitats i als centres externs de recerca de primer nivell homologables als sistemes internacionals capdavaners que s'han creat en la darrera dècada, externs a la universitat. En la darrera dècada han sorgit institucions com ara l'Institut de Ciències Fotòniques (2002), el Centre de Regulació Genòmica (2002), el Centre de Supercomputació de Barcelona (BSC, 2004), l'Institut de Recerca Biomèdica (2006) i la Barcelona Graduate School of Economics (2006), entre d'altres. Alguns d'aquests centres han esdevingut referències internacionals en els seus àmbits de recerca. També s'han desenvolupat projectes com l'ICREA i el Pla Serra-Hunter per a la contractació de personal en unes condicions més flexibles i, per tant, es poden oferir bons sous per atreure talent.

El país necessita una xarxa forta de recerca, és a dir, de molta qualitat, amb una dimensió prou gran perquè repercuteixi empresarialment i socialment, i tingui efectes significatius sobre l'economia. La recerca ha de tenir suport per créixer, però alhora, com Catalunya ha demostrat, no són imprescindibles grans quantitats econòmiques per establir centres de referència internacional. La qualitat de la recerca ve determinada per la vàlua i el convenciment de les persones responsables i la seva capacitat per liderar processos nous, prendre decisions encertades i, sobretot, tenir una visió estratègica de la recerca i del sector en què treballen. Aquests èxits han de traspasar els límits de la recerca de frontera i s'han d'imbricar en el món econòmic. El món productiu, com a motor de l'economia, ha d'aportar un valor afegit qualitatiu als productes propis o importats i, per assolir aquest objectiu, la recerca és una baula imprescindible.

A més, la recerca i la innovació han de completar una xarxa a diversos nivells amb:

- Una transformació de les universitats, que són la base de la recerca d'alt nivell. Per tant, s'ha d'avançar cap a un nou model universitari molt més descentralitzat amb una nova governança i assumint les responsabilitats que se'n deriven. Les universitats catalanes poden fer aquesta transició i hauran de fer apostes molt fortes per àmbits determinats per ser capaces de concentrar coneixement i excel·lir. Això vol dir ser valentes i optar per algunes especialitats determinades per assolir el millor nivell però, principalment, vol dir fer renúncies. Per aquesta via, hi haurà menys equips de recerca, però seran més grans, amb més recursos i més forts. Tot plegat per ser la base d'una xarxa dinàmica i autònoma d'educació, coneixement i recerca d'alta qualitat.
- Una atenció més gran a la recerca aplicada. Catalunya ha d'institucionalitzar la vertebració de la recerca aplicada amb la participació de tots els actors en òrgans concrets i objectius específics. La creació de plataformes compartides per a la recerca aplicada ha de ser un actiu per consolidar, transformar (si cal) i relançar sectors econòmics tradicionals del país, reindustrialitzar-lo en els àmbits on sigui possible i generar nova activitat.

En la plena sobirania, la universitat, entesa com una institució moderna, dinàmica, amb voluntat de millora i recerca constant i implicada en la societat, ha de poder anar més enllà i

emprendre nous reptes. Com a institució, la universitat ha d'assumir noves responsabilitats i implementar noves estructures de governança, sobretot amb la mirada dirigida a un treball àgil i eficient en xarxa amb universitats d'arreu del món.

En aquest marc, l'Institut d'Estudis Catalans, la institució acadèmica del país, ha de situar-se com la referència en el seu àmbit i, com en altres països, donar reconeixement a la creació de coneixement científic i esdevenir una plataforma de projecció internacional de la recerca. A més, caldrà enfortir la Xarxa Vives de les universitats dels territoris de parla catalana.

Catalunya ha de caminar cap a una xarxa de recerca molt més flexible i adaptable a les necessitats per establir una relació més estreta amb les empreses i la societat, amb més impacte sobre l'economia i esdevenir un referent modern i eficient. La recerca ha de créixer per afrontar projectes de dimensions més ambiciosos i crear plataformes transversals i integradores que se situïn a l'avantguarda mundial.

- El sistema universitari català ha de dur a terme una transformació profunda cap a una major autonomia en la governança i la gestió. Això també durà a una presa de decisions sobre les prioritats de cada universitat.
- El sistema de recerca de frontera de Catalunya s'ha de consolidar per fer de la recerca un motor de primer ordre del país. La recerca s'ha d'anar sincronitzant amb l'àmbit productiu per posicionar internacionalment el país en àmbits capdavaners.
- Les plataformes per a la recerca aplicada han d'esdevenir una base de consolidació econòmica i reindustrialització del país.

5. Compilació d'actuacions

El procés d'instauració del nou Estat genera moltes dinàmiques que succeeixen en paral·lel, van encadenades o són processos consecutius. Davant el procés de la instauració d'un nou Estat, el desenvolupament del fets i l'ordre en què succeeixen no són totalment previsibles, però sí que és interessant conèixer els més importants i els punts crítics que presenten. Aquest capítol recull diverses maneres de recopilar les accions més significatives.

5.1. Accions prioritàries en àmbits específics del sistema públic vigent

El nou Govern de Catalunya s'haurà de fer càrrec de totes les funcions pròpies d'un Estat, especialment de les que anteriorment portava a terme l'Estat espanyol. Per tant, ha de desenvolupar els organismes que se n'han de responsabilitzar. Prèviament a la independència, els ha de dotar de la màxima preparació i dels recursos correctes per al seu funcionament amb sentit d'Estat.

Les accions prioritàries en el sistema públic són:

Àmbit	Administració catalana competent ¹⁶	Accions
Fàbrica de la moneda i el timbre	Departament d'Economia i Coneixement	Dues opcions: - Creació de la institució. - Encàrrec a una fàbrica existent (estrangera).
Duanes	Ministeri d'Economia i Finances Ministeri d'Interior	Creació de la Direcció General de Duanes. Establiment del nou règim aranzelari. Assumpció de les duanes existents a Catalunya. Desplegament de la Policia de Catalunya a les Duanes.
Garantia dels dipòsits	Departament d'Economia i Coneixement Institut Català de Finances Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor	Vegeu apartat 3.6.
Compensació	Departament d'Economia i	Acords amb companyies asseguradores.

¹⁶ En l'actual Generalitat de Catalunya (2012).

d'assegurances	Coneixement Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor	Creació de la institució sota la dependència del Dept. d'Economia i Coneixement, que assegurí la continuïtat de les garanties vigents.
Correus	Departament de Territori i Sostenibilitat	Definició del servei públic de correus. Creació de la institució gestora que assumeixi el personal de Correus a Catalunya. Avaluació de l'externalització total o parcial del servei.
Administració perifèrica	Departament de la Presidència	Integració del personal i dels òrgans en els departaments competents en la matèria.
Patents i marques	Departament d'Ocupació i Empresa	Creació del nou òrgan aprofitant l'estructura perifèrica existent.
Institut Nacional de la Seguretat Social	Departament d'Ocupació i Empresa	Creació de l'òrgan aprofitant l'estructura perifèrica existent. Negociació amb Espanya del traspàs d'informació i diners. Assumpció de les prestacions o, en cas que no sigui possible, reordenar-les.
Agència Tributària	Consorci Agència Tributària de Catalunya Departament d'Economia i Coneixement	Integració dels tributs de gestió estatal en l'Agència Tributària catalana. Negociació amb Espanya del traspàs d'informació i de diners. Reordenació del sistema tributari. Integració de l'estructura perifèrica de l'Agència espanyola a Catalunya.
Registres i Notariat	Departament de Justícia	Preparació de l'estructura i dotació dels recursos necessaris per garantir la continuïtat dels registres i la cobertura de vacants.
Control del Mercat de Valors	Departament d'Economia i Coneixement	Creació de l'ens. Valoració de la possibilitat d'agrupar totes les funcions d'autoritat reguladora dels diferents mercats en un únic ens.
Control del Mercat de Telecomunicacions	Direcció General de Telecomunicacions	Creació de l'ens utilitzant la infraestructura existent.

	Departament de Governació i Relacions Institucionals	Valoració de la possibilitat d'agrupar totes les funcions d'autoritat reguladora dels diferents mercats en un únic ens.
Control de la competència	Autoritat catalana de la Competència Departament d'Economia i Coneixement	Integració de les competències de la Comissió Nacional dins l'Autoritat. Dotació de recursos per assumir les noves competències. Integrar les funcions d'autoritat reguladora dels diferents mercats en un únic ens.
Gestió portuària i aeroportuària	Direcció General de Transport i Mobilitat Departament de Territori i Sostenibilitat	Assumpció de les competències i valorar les possibilitats d'externalització o privatització.
Gestió d'infraestructures ferroviàries	Direcció General de Transport i Mobilitat Departament de Territori i Sostenibilitat	Creació d'un òrgan que gestioni les infraestructures ferroviàries actualment sota el control d'ADIF.
Control de la seguretat alimentària i nutrició	Departament de Salut	Creació d'una agència independent de control.
Control de medicaments i productes sanitaris	Subdirecció General de Farmàcia i Productes Sanitaris Departament de Salut	Creació d'un nou ens independent amb les competències pròpies.
Recerca superior	Institut Català de Recerca i Estudis Avançats Departament d'Economia i Coneixement	Integració dels investigadors catalans del CSIC dins l'ICREA.
Estadística	IDESCAT Departament d'Economia i Coneixement	Integració del personal de l'INE a Catalunya dins l'IDESCAT Negociar el traspàs d'informació amb l'INE. Assumir la gestió del cens.
Gerències cadastrals	Departament de Territori i Sostenibilitat	Assumpció del personal del cadastre a Catalunya. Negociació del traspàs d'informació i dotació de recursos adequats.
Universitats públiques	Departament d'Economia i	Reordenació del personal universitari

	Coneixement	regulat per la legislació espanyola.
Afers exteriors	Secretaria d'Afers Exteriors	Creació de les delegacions principals i dotació de personal i pressupost.
Defensa	No existeix.	Elaboració d'una proposta de defensa.
Justícia	Departament de Justícia. Direcció General de Modernització de l'Administració de Justícia	Vegeu apartat 3.4.
Banc central	Departament d'Economia i Coneixement Institut Català de Finances	Preparació de l'ICF amb estructura i autonomia.

5.2. Accions políticament essencials

En el procés d'establiment del nou Estat, alguns debats ideològics s'hauran de plasmar en propostes concretes. Així, l'estatus de la llengua espanyola o l'accés a la nacionalitat catalana desperten una sensibilitat social rellevant i poden enterbolir altres debats constituents que, ineludiblement, s'hauran de desenvolupar tot just després de la proclamació de la independència i que, malauradament, es poden utilitzar políticament per generar confusió o por entre els ciutadans.

Per això és desitjable que prèviament al procés constituent ja hi hagi un consens social i polític inequívoc. Aquestes qüestions, sense ser una llista tancada, inclouen:

- ***L'estatus de l'espanyol.*** La concreció de l'estatus de la llengua espanyola en la Catalunya independent interpel·la una part significativa de la població catalana. Una majoria social expressa la voluntat que el català sigui la llengua prioritària i que altres llengües com l'espanyol o l'anglès esdevinguin també llengües funcionals.
- ***Accés a la nacionalitat.*** Molts ciutadans voldran saber abans que s'iniciï el procés constituent com quedarà el seu estatus nacional i com podran accedir i en quines condicions a la nacionalitat catalana. La possibilitat d'accedir a la nacionalitat per part de les persones amb un mínim temporal de residència a Catalunya facilita l'adhesió a la proposta d'establir el nou Estat.
- ***Possibilitat de nacionalitat compartida.*** De la mateixa manera que una part significativa de la ciutadania vol saber com accedir a la nacionalitat catalana, alguns ciutadans amb altres nacionalitats voldran mantenir la seva nacionalitat anterior de forma compatible amb la catalana. En aquest sentit, l'adhesió al projecte discorre perquè la legislació catalana no impedeixi la compatibilitat d'altres nacionalitats amb la catalana, com a mínim, en un període inicial.
- ***Concreció de la nova forma de govern.*** Si bé es pot entendre que hi ha un acord social i polític perquè Catalunya esdevingui una república, és important que amb anterioritat s'hagi dut a terme un debat sobre la forma concreta d'aquesta forma de govern i, si escau, el repartiment de poders i responsabilitats entre la Presidència i el cap del Govern.
- ***Accés a la UE.*** Catalunya forma part de la Unió Europea, però el procés de secessió deixa ombres sobre la vinculació a la Unió. Si bé els acords jurídics de la UE no preveuen la secessió d'un Estat membre i l'ordenament jurídic internacional no és concloent al respecte, el trencament deixaria Catalunya i Espanya en la mateixa situació. Per tant, per interès d'ambdós i de la mateixa UE, la decisió política abocaria a una continuïtat d'ambdós estats dins de la UE (vegeu capítol 2.7).

5.3. Accions funcionalment crítiques

En el període transitori fins que s'estableixi el nou Parlament amb una nova Constitució, el Govern de la Generalitat ha de prioritzar aquelles accions¹⁷ que garanteixin l'Estat de dret, l'ordre públic i el funcionament correcte de les institucions i de la vida social del país. Aquesta normalitat funcional s'ha de basar en la preservació dels drets fonamentals, les garanties jurídiques i l'accés als serveis sense restriccions.

Les accions funcionalment crítiques en el procés d'instauració de la independència són:

- ***La seguretat jurídica i el correcte funcionament de les institucions públiques.*** Cal garantir el funcionament de les institucions jurídiques i registrals i donar continuïtat a la vigència jurídica (vegeu 2.5.).
- ***Garantia dels ingressos públics per al correcte funcionament de l'Estat.*** L'Agència Tributària de Catalunya ha de gestionar els ingressos de manera estricta perquè el Govern pugui fer front als pagaments necessaris per al funcionament ordinari de l'Administració, el més important dels quals són les nòmines del sector públic, que representen aproximadament 900 milions d'euros mensuals. Això requereix la complicitat empresarial que, des del primer moment, ha de fer els ingressos als comptes del Govern de Catalunya (vegeu 3.6.).
- ***Seguretat de persones i béns.*** La Policia de Catalunya ha de ser inequívocament lleial i prendre el control de la seguretat del país. Aquesta qüestió no pot ser improvisada i s'ha de dur a terme de forma àgil i ben organitzada (vegeu capítol 3.7.). Els cossos de seguretat catalans han de garantir l'ordre públic, protegir les institucions i la ciutadania i prendre el control dels centres que no es troben sota la seva competència: aeroports, ports, fronteres, etc. Cal que la Policia estigui convenientment dimensionada i entrenada per a aquesta tasca. A més, ha de preveure i evitar possibles maniobres desestabilitzadores orientades a trencar l'ordre públic.
- ***Abastament energètic.*** El Govern de Catalunya ha de fer-se càrrec de l'abastament de recursos, especialment de l'energia. Això significa que, des d'un primer moment, haurà de prendre el control i la gestió, si escau, del subministrament energètic –generació, transport i distribució–, i arribar als acords necessaris per garantir el proveïment (vegeu capítol 4.4.).

¹⁷ Algunes organitzacions es refereixen a aquestes accions com a Pla de contingència.

5.4. Relació d'accions i actors vinculats

El procés d'instauració d'un nou Estat esdevé una acció col·lectiva de diversos actors que, de forma més o menys coordinada, participen activament en les accions que es duen a terme. En qualsevol cas, l'actor principal és polític: Govern i Parlament són els ens que, democràticament, han d'iniciar i liderar el procés.

- ***Govern i Parlament amb sentit d'Estat.*** Tots els organismes de la Generalitat, màxim representant polític de Catalunya, prenen plenament les regnes del procés per establir el nou Estat i lideren les accions necessàries per instaurar-lo i tenir el ple control del país. Aquests responsables actuen proactivament i no subsidiàriament davant dels elements d'interès col·lectiu i s'avancen a les propostes socials i a les mesures que pren el Govern espanyol.

El Parlament aprova les lleis necessàries per garantir que es prestin els serveis propis de l'Administració pública i per establir les institucions que les han d'implementar. El Govern crea les institucions i les dota amb sentit d'Estat amb un mandat plenament sobirà, uns responsables altament competents i identificats amb aquestes polítiques i uns recursos que en permeten el ple funcionament.

- ***Societat civil compromesa.*** Tanmateix, el Govern i el Parlament no poden fer aquest procés tots sols. La societat civil, amb responsabilitats diferents, ha de fer costat al Govern i generar mobilitzacions i consensos socials que afavoreixin la transició pacífica i la consolidació del nou Estat.

La societat civil pot tenir un alt protagonisme amb la connivència de la Generalitat atès que afavoreix el canvi social que porta a una majoria parlamentària. També genera una àmplia mobilització social a diversos nivells per afavorir l'agenda sobiranista. La coordinació amb el Govern permet implementar les propostes socials a mesura que tenen un suport majoritari.

La funció que pot desenvolupar la societat civil és de mobilització, generació de dinàmiques favorables i assumpció de la fredor de les decisions jurídiques i polítiques. Aquesta implicació, amb una forta participació empresarial que permet garantir els ingressos públics, enrobusteix tot el procés.

La taula següent recull les accions que poden dur a terme aquests dos actors i permet visualitzar com es poden encadenar els esdeveniments i possibles ordres lògics.

Accions que s'han de dur a terme	Govern i Parlament	Societat civil
Procés constituent		
Objectiu: establir el nou Estat		
Acord de les forces polítiques parlamentàries per a la proclamació de la independència	El Govern lidera l'acord. Les forces parlamentàries pacten les formes concretes de l'acord.	Pressió als representants electes Campanya per assolir una majoria parlamentària
Proclamació de la independència.	Parlament de Catalunya	Suport al Parlament de Catalunya
Redacció i aprovació de la Constitució Catalana.	Grup de parlamentaris i experts	Suport al Parlament de Catalunya
Internacionalització		
Objectiu: assolir el reconeixement internacional com a Estat		
Pla d'acció per al reconeixement internacional	Pla de Govern	Contactes informals
Relació amb les principals cancelleries del món	Calendari de seguiment i treball	Contactes informals
Relació amb mitjans de comunicació de referència	Contactes formals	Contactes informals
Acord per al repartiment de béns		
Objectiu: assolir un acord sobre els béns compartits prèviament		
Grup tecnicojurídic d'experts per a l'elaboració d'un inventari de béns compartits Proposta catalana per al repartiment de béns, que identifiqui clarament les línies vermelles	Grup d'experts governamental i seguiment	Proposta pròpia de la societat civil
Transició		
Objectiu: garantir el funcionament administratiu, civil i empresarial ordinari		
Seguretat jurídica i garantia de vigència i funcionament ordinari del sistema contractual i judicial	El Parlament estableix la llei de transitorietat i el Govern la fa complir	Proposta d'experts
Garantia de l'ordre públic davant de grups que explícitament vulguin fer inviable el nou Estat	La Policia de Catalunya té la informació i els efectius necessaris per evitar qualsevol altercat	Protecció d'espais públics sensibles mitjançant accions no-violentes
Garantia dels ingressos de l'Administració pública per al funcionament ordinari	L'ATC té capacitat per gestionar tots els ingressos tributaris	Les empreses ingressen els tributs a l'ATC per facilitar la liquiditat de l'Administració pública
Abastament dels recursos bàsics, especialment de	Control i supervisió	Suport de les

Accions que s'han de dur a terme	Govern i Parlament	Societat civil
l'energia	del funcionament de les xarxa d'abastament	empreses amb ampli capital català: Gas Natural, Repsol, etc.
Acords constituents		
Objectiu: tancar els debats ideològics constituents		
Definició del model d'Estat, la llengua castellana, resolució de contractes, l'exèrcit i el nom del nou Estat.	Acord de les forces polítiques	Acord de les forces econòmiques i socials
Nacionalitat, símbols i llengua		
Objectiu: preservar i potenciar la llengua i la cultura catalanes		
Definició dels requisits d'accés a la nacionalitat catalana i la possibilitat de doble nacionalitat	Aprovació d'una llei reguladora al Parlament	Proposta per a la regulació de la nacionalitat
Fixació i utilització dels elements simbòlics dels país	Aprovació d'una llei reguladora al Parlament	Programa de difusió dels símbols
Normalització del català en totes les esferes públiques i en l'ús quotidià	Programes de normalització en els àmbits administratius, socials i empresarials	Programes d'aprenentatge lingüístic compartit
El català és la llengua de referència i la llengua de l'ensenyament	Aprovació d'una llei reguladora al Parlament	Promoció de l'ús del català en l'àmbit social
Coneixement del català	Cursos oficials	Programes d'aprenentatge lingüístic compartit
Enfortiment de la diversitat lingüística i reconeixement de l'estatus diferenciat de l'espanyol	Aprovació d'una llei reguladora al Parlament	
Ordenament jurídic		
Objectiu: garantir el funcionament ordinari		
Aprovació d'una llei que reguli la transitorietat i mantingui les garanties jurídiques	El Parlament de Catalunya l'elabora i l'aprova	
Grup d'experts juristes per a la revisió del corpus jurídic, compleció i actualització	El Govern crea i dona suport al grup d'experts	Un grup de juristes reconeguts elabora la proposta
Nous òrgans de govern de la Justícia	Parlament de Catalunya	
Administració eficient		
Objectiu: garantir el funcionament ordinari		
Assumpció de la plena gestió administrativa	Govern	
Creació dels òrgans d'administració, control i	Els crea el	

Accions que s'han de dur a terme	Govern i Parlament	Societat civil
supervisió necessaris	Parlament i els gestiona el Govern	
Reforma de l'Administració catalana perquè esdevingui més dinàmica, flexible i eficient	La lidera el Govern i l'aprova el Parlament	
Reforma de l'Administració local	La lidera el Parlament	
Hisenda pública		
Objectiu: garantir els ingressos públics per al funcionament de la funció pública		
Aconseguir finançament directe per a l'Agència Tributària de Catalunya		Campanya d'objecció fiscal
Dimensionar adequadament l'Agència Tributària de Catalunya i que disposi de: - Una estructura professional d'elit - La tecnologia necessària - Informació tributària	El Govern la dota adequadament	
Organismes econòmics i financers públics per al correcte funcionament: Banc de Catalunya, Seguretat Social, agència d'ocupació	El Parlament els crea i el Govern els posa en funcionament amb les dotacions necessàries	
Creació dels ens de control i supervisió econòmica	El Parlament els crea i el Govern els posa en funcionament	
Ordre públic i defensa		
Objectiu: garantir l'ordre públic i la seguretat		
La Policia de Catalunya garanteix l'ordre públic en tot moment. Inclou el control de ports, aeroports i fronteres i l'emissió de documents.	El Govern assumeix la gestió i en coordina la protecció	
Agència d'Intel·ligència que subministri informació al Govern i a les forces de seguretat sobre amenaces polítiques, econòmiques, comercials o de seguretat	El Govern la crea i li dona al cobertura necessària	
Catalunya defineix el model d'exèrcit i fa passos per establir-lo	El Govern elabora una proposta d'exèrcit i n'estableix la base	
Economia i sistema productiu		
Objectiu: consolidar el sistema econòmic català		
El sistema productiu és la base econòmica del país i proporciona els recursos públics que en permeten el funcionament.	Llei d'hisenda catalana i ple funcionament de l'ATC.	Les empreses faciliten la tresoreria pública
Millora dels sistemes productius (productivitat) i la presència internacional	Pla de suport a les empreses amb prioritats sectorials clares	Les empreses es vinculen fortament amb el compromís de millora
Augment de la dimensió de les empreses; xarxa d'empreses consolidada amb capacitat d'innovar i treballar internacionalment	Pla de promoció de la internacionalització	Alta internacionalització empresarial

Accions que s'han de dur a terme	Govern i Parlament	Societat civil
Estratègia de protecció del sistema industrial i reindustrialització	Pla de suport a les empreses amb prioritats sectorials clares	
Construcció d'un sistema financer català propi ben compensat i amb entitats de diversos nivells	Pla per a un sistema financer català	
Cohesió social		
Objectiu: disposar de les eines		
Un sistema educatiu flexible i adaptat a les necessitats catalanes i flexible als canvis	Dotació a l'ensenyament de nivell europeu i ???	
Potenciació de la llengua catalana com a capital efectiu i simbòlic viu, potent i dinàmic	Defensa de la immersió lingüística	Campanyes per la llengua Voluntaris per la llengua, parelles lingüístiques
Enfortiment dels mitjans de comunicació i altres espais públics compartits	Enfortiment dels mitjans de comunicació públics en espais poc presents Presència dels símbols de Catalunya	Campanyes de suport als mitjans de comunicació catalans Difusió dels símbols de Catalunya
Recursos hídrics		
Objectiu: gestionar els recursos hídrics de forma eficient		
Assumpció de la plena gestió dels recursos hídrics de Catalunya	L'ACA n'assumeix la plena gestió	
Acord sobre la gestió de l'Ebre	L'ACA té un equip jurídic i prepara el nou acord de gestió de l'Ebre	
Energia		
Objectiu: disposar de les estructures i les infraestructures necessàries per a l'abastament energètic incloent-hi la generació, el transport i la distribució		
Pla energètic a mitjà i llarg termini viable i dins dels paràmetres de la Unió Europea	Implementació de mesures per reduir la dependència energètica	Conscienciació sobre el dèficit energètic i promoció de l'estalvi
Plena gestió energètica	El Govern desenvolupa les estructures necessàries per a la plena gestió energètica	
Organismes de gestió, supervisió i control	El Parlament els crea i es posen en funcionament	
Millora de les interconnexions europees	Construcció de les infraestructures	

Accions que s'han de dur a terme	Govern i Parlament	Societat civil
	necessàries	
Infraestructures		
Objectiu: disposar de les infraestructures que permeten un funcionament equilibrat en favor dels ciutadans i del teixit econòmic		
Establiment d'un pla d'infraestructures compensat i polivalent	El Govern desenvolupa les estructures necessàries per a la plena gestió	
Establir les bases per esdevenir una plataforma logística de referència internacional	El Govern desenvolupa les estructures necessàries per a la plena gestió	Aposta social per infraestructures logístiques de baix impacte
Recerca i innovació		
Objectiu: consolidar la recerca com una font de millora econòmica i social del país		
Ampliació de l'autonomia universitària, nova governança i incentius a la millora dels resultats	El Parlament fa una nova llei per a les universitats	Suport dels rectors i equips de govern
Potenciació de la xarxa de recerca independent i de frontera	El Govern desenvolupa les estructures necessàries per a la consolidació i creixement	Vinculació de la connexió recerca-empresa
Estratègies per revertir la innovació en el sector econòmic	El Govern desenvolupa una plataforma per la vinculació recerca-empresa	L'empresariat es vincula a l'enfortiment de la connexió recerca-empresa

Documentació de referència

- ABAT, A. (2010). *Catalunya independent al sí de la Unió Europea*. Barcelona: Centre d'Estudis Sobiranistes.
- AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA. (2008). *L'aigua a Catalunya. Diagnòstic i propostes d'actuació*. Barcelona: Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya.
- ALESINA, A., SPOLAORE, E. (2008). *La mida de les nacions*. Barcelona. LID Editorial Empresarial.
- BEL, G. (2010). *España, capital París*. Barcelona: Destino.
- CARDÚS, S. (2010). *El camí de la independència*. Barcelona: La Campana.
- FERRER, F. (2009). *L'estat de l'educació a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Barcelona.
- DEPARTAMENT D'EMPRESA I UNIVERSITATS (2007). *Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (PNRI)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES (2007). *Pla estratègic de telecomunicacions i societat de la informació a Catalunya (2010-2014)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- DEPARTAMENT DE TREBALL I INDÚSTRIA (2006). *Pla de l'energia de Catalunya 2006-2015*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GUINJOAN, M., CUADRAS, X. (2011). *Sense Espanya. Balanç econòmic de la independència*. Barcelona: Pòrtic.
- HIERRO, M. J. (2010). *Canvis a curt termini en la identificació nacional a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- LONGO, F. (2007). "Introducció. Els directius públics davant dels reptes de la governança contemporània". A: *Els escenaris de la Gestió Pública del segle XXI*. Barcelona: EAPC.
- LONGO, F., YSA, T. (editors) (2007). *Els escenaris de la gestió pública del segle XXI*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- MARÍ, I. (2011). *El paper de les varietats lingüístiques en la identificació de la catalanitat*. Barcelona. IEC.
- PONT, A. (2012). *Delenda est Hispania*. Barcelona: Viena Edicions.

- ROS, J. (2009). *Més val sols... La viabilitat econòmica de la independència de Catalunya*. Barcelona: Dèria Editors.
- TREMOSA, R. (2008). *Catalunya, país emergent*. València: Tres i Quatre.
- TREMOSA, R. (2007). *Catalunya serà logística o no serà*. València: Tres i Quatre.
- VIDAL, S. (2002). *In-Justícia*. Barcelona: Angle Editorial.

Resumen ejecutivo

El proceso hacia la independencia

La relación política entre Catalunya y España definida por el Estatut de 1979, a partir de la sentencia del Tribunal Constitucional contra el Estatut de Catalunya del 2006, ha entrado en una fase de creciente desencuentro y son nuevas la magnitud y la desvergüenza de las provocaciones y, por otra parte, la indefensión jurídica para poder responder desde Catalunya. En el plan judicial, por ejemplo, hay que mencionar las sentencias que desautorizan al exitoso y nada conflictivo modelo de inmersión lingüística. En el ámbito político, la invasión competencial es sistemática. En la economía, además de mantenerse la situación manifiestamente injusta debida al trato fiscal, en el plan mediático y de la opinión pública, las campañas de exacerbación anticatalanista, a menudo abiertamente xenófobas, han sido constantes. Se constata un claro retroceso de la calidad democrática y de las garantías que el Estado español tendría que ofrecer a los catalanes.

En definitiva, la experiencia autonómica ha llegado a su final por voluntad expresa de un Estado español debilitado y a la defensiva. La consecuencia de todo, en el plano político, es una dramática pérdida de la capacidad objetiva de los catalanes para gobernar de manera autónoma sus destinos. La independencia de Catalunya se convierte en una oportunidad para recuperar la iniciativa política y para implementar una regeneración democrática basada en la transparencia y la asunción de responsabilidades estableciendo una separación efectiva de poderes y una administración en red ágil y eficiente.

La intención de voto ante un hipotético referéndum sobre la independencia de Catalunya ya supera el 50 por ciento de posiciones favorables, en tanto que la “unidad civil” de los catalanes ya no se puede fundamentar en lealtades y cohesiones étnicas –y menos, si son forzadas-, sino que sólo puede tener una base política, que es la de la radicalidad democrática. La unidad civil digna sólo se puede construir sobre unas instituciones catalanas sólidas, un sistema radicalmente democrático y unos instrumentos políticos y administrativos renovados y modernizados que garanticen un proyecto de prosperidad tanto cultural, como social y económica.

En el terreno internacional, el reconocimiento de Catalunya está en un punto difícil de determinar. Los catalanes hemos sido víctimas, en casi todos los terrenos, de nuestras propias debilidades e inconsistencias. Sin embargo, políticamente, si bien se nos mira con discreción, se nos conoce en la mayoría de cancillerías de los países más importantes. Sólo desde la expresión directa de las propias intenciones, como muestran experiencias recientes, se obtiene la atención prudente pero respetuosa que merece nuestra ambición de tener voz propia en el mundo. Ello, gusta o no, conviene o no, pero lo entiende todo el mundo.

Este informe parte de las siguientes premisas: a) la España de las Autonomías –y más aún el sueño de una España federal o confederal- es agua pasada; b) el encaje de la voluntad nacional de Catalunya en un modelo recentralizado es absolutamente impensable, si no queremos caer en la irrelevancia; c) el horizonte de una Catalunya independiente ya es visto como deseable, y d) en consecuencia, en cualquier escenario de radicalidad democrática, la independencia es una alternativa a considerar. De aquí, que nos haya parecido imprescindible hacer un ejercicio de prospectiva sobre esta hipótesis.

La constitución de un nuevo Estado

El establecimiento de un nuevo Estado radica en dos actos políticos: la proclamación de la independencia en el Parlamento democrático y establecido para este fin y el reconocimiento por parte de los demás estados.

Actos políticos constituyentes

Proclamación de la independencia Reconocimiento internacional

La proclamación de la independencia se basa en un acuerdo político mayoritario previo entre las fuerzas políticas parlamentarias. Este acuerdo se traslada y se aprueba en el Parlament de Catalunya, puede ser ratificado por varias vías (ver el apartado 2.1), y abre el proceso constituyente en lo que se redacta la nueva Constitución. Una vez la nueva Carta Magna es aprobada en la sede parlamentaria y ratificada en referéndum, queda establecido el nuevo Estado.

Paralelamente, a partir de la proclamación de independencia, el nuevo Estado tiene que obtener el reconocimiento internacional de otros estados (ver el apartado 2.2), especialmente de aquellos más relevantes a la escena internacional. Este apoyo hay que buscarlo previamente con un discurso claro y explícito de la voluntad de independencia y concretarlo una vez el Parlamento se haya significado.

Acciones funcionalmente críticas

Ley de transitoriedad jurídica Mantenimiento del orden público Garantía de los ingresos públicos Abastecimiento energético

Una vez proclamada la independencia, el Gobierno tiene que garantizar el Estado de Derecho y mantener un funcionamiento ordinario sin tropiezos. En primer lugar debe garantizarse la seguridad jurídica, por lo que el Parlamento tiene que aprobar inmediatamente una ley de transitoriedad jurídica que regule el funcionamiento jurídico y administrativo (ver apartado 2.5), cubra las garantías jurídicas de los acuerdos contractuales y garantice el funcionamiento ordinario de instituciones y empresas. Otra cuestión sensible es el mantenimiento del orden público ya que, en un proceso de esta índole, algunos grupos contrarios podrían provocar altercados buscando una desestabilización social (ver los apartados 3.7 y 5.3). La Policía de Catalunya tiene que disponer de los recursos humanos y económicos para identificar fehacientemente los grupos potencialmente radicales y prevenir eventuales disturbios.

Además, en el periodo transitorio, el Gobierno tiene que asegurarse el ingreso de los recursos económicos para hacer frente a los gastos ordinarios de la administración (ver apartado 3.6). El pleno funcionamiento de la Agència Tributaria de Catalunya tiene que permitir que la Generalitat de Catalunya recaude los tributos que se generan en

Catalunya y los gestione adecuadamente. Además, para un funcionamiento ordinario sin tropiezos, la Administración pública, bajo los criterios del Gobierno, tiene que hacerse cargo del abastecimiento energético (ver apartado 4.4). Catalunya es altamente dependiente de las importaciones energéticas y, si bien algunas fuentes se gestionan parcialmente desde el interior (gas y petróleo), la generación y el transporte de electricidad, imprescindible en cualquier sociedad moderna, se controlan actualmente desde fuera de Catalunya. El gobierno tiene que llegar a un acuerdo con España en todos estos aspectos.

Acciones políticamente esenciales

**Forma de estado
Estatus de la lengua española
Acceso a la nacionalidad catalana**

La constitución de un nuevo Estado exige ciertos acuerdos políticos de gran trascendencia. Tales acuerdos, que necesitan un consenso social mayoritario, se pueden anticipar a la proclamación de la independencia para facilitar los debates más específicos del proceso constituyente (ver el apartado 5.2). Estos acuerdos políticos constituyentes incluyen: la forma de estado que se establecerá; si se optara por la república como forma de Estado, debe establecerse de inmediato el papel del Presidente y el del Jefe del Gobierno (ver el apartado 3.1). También es decisivo dilucidar previamente el estatus de las lenguas que cohabitarán en el nuevo Estado (ver el apartado 3.3) y las condiciones para acceder a la nacionalidad catalana (ver el apartado 3.2). Estas cuestiones preocupan a una parte significativa de la población catalana, y su indefinición puede perturbar y dificultar el proceso constituyente.

La nueva Administración

**Unos organismos públicos eficaces, dinámicos, eficientes,
transparentes y en red**

Una vez establecido el nuevo Estado, la Generalitat de Catalunya, sin dilación, tiene que poner en funcionamiento los mecanismos para asumir las plenas funciones de la Administración pública de Catalunya. Las diversas acciones se centran en el establecimiento o fortalecimiento de las instituciones que tienen que llevar a cabo la acción política y administrativa. Habría que fortalecer cuanto antes las instituciones actuales que ya operan con sentido de estado, es decir, la que ya actúan proactivamente y no subsidiariamente ante los elementos de interés colectivo, con voluntad de interlocución propia interna e internacionalmente (ver el apartado 2.6). Las acciones conciernen varios ámbitos:

- En el ámbito jurídico, debe revisarse todo el corpus jurídico para completarlo y garantizar que dé cobertura coherente a todos los ámbitos del derecho para que, en todo momento, se mantengan las garantías jurídicas (ver el apartado 3.4). Además, habrá que negociar la partición de bienes con España, para lo que será necesario disponer de un inventario de bienes tangibles e intangibles y elaborar una propuesta de reparto (ver el apartado 2.4). El proceso de secesión también lleva a la negociación de activos

compartidos, tales como un nuevo convenio para la gestión del río Ebro (ver el apartado 4.3), la regulación del tráfico de todo tipo entre la frontera compartida (ver el apartado 2.3) y los acuerdos económicos y comerciales derivados.

- En cuanto a la organización de la Administración pública, habrá que aprovechar la instauración del Estado para implementar mecanismos que permitan disponer de organismos públicos más ágiles, eficientes y transparentes (ver el apartado 3.5). Algunas medidas a implantar son la creación de nuevas agencias para la prestación de servicios, con una dirección profesional bajo dirección política y con evaluación de resultados.
- En el ámbito de la Administración territorial, Catalunya debe proceder a una reestructuración significativa que garantice los servicios a todos los ciudadanos con una nueva ordenación coherente y económicamente eficiente, preservando las identidades locales.
- En el ámbito de la Justicia, será necesario crear las instituciones precisas o adecuar las existentes para el buen funcionamiento del sistema judicial (ver el apartado 3.4), estableciendo el gobierno de la Justicia, la Fiscalía General y el Tribunal Supremo. Este proceso supone una gran oportunidad para implementar un sistema dinámico y eficiente de la Justicia, sin perder calidad. También habrá que considerar un nuevo órgano que evalúe la constitucionalidad de la legislación.
- En el ámbito de la administración económica (ver el apartado 3.6), el Parlamento tiene que crear las instituciones que habrán de permitir el funcionamiento ordinario, incluyendo el Banc de Catalunya (tal vez a partir del actual Institut Català de Finances), la seguridad social y el servicio de empleo, así como los entes de control y supervisión necesarios. El Gobierno tiene que dotar adecuadamente la Agència Tributària de Catalunya para asumir sus plenas funciones.
- En el ámbito de la seguridad, Catalunya tendrá que garantizar la propia seguridad y ser corresponsable de la seguridad global con los otros países de las redes a las que pertenece. Porello, Catalunya deberá controlar el orden público, dimensionando a la Policía de Catalunya para asumir todas las funciones de seguridad y estableciendo acuerdos de reciprocidad con otros actores internacionales. Catalunya, para estas y otras funciones, también deberá dotarse de una agencia de inteligencia. En el ámbito de la defensa, Catalunya tendrá que definir el modelo a implementar y las responsabilidades que asume en la seguridad internacional (ver el apartado 3.7).

La acción internacional

Catalunya, miembro de la Unión Europea con relaciones internacionales propias

La incorporación de Catalunya a la Unión Europea se presenta como un proceso sin precedentes a que remitirse. Los tratados de la UE no recogen el supuesto de una partición de un Estado Miembro, en tanto que la legislación internacional es lo bastante amplia para aceptar posicionamientos diversos al respecto. En último término, la

incorporación automática es una decisión política. La independencia de Catalunya genera dos nuevos estados que ya eran miembros y, por lo tanto, el interés de los Estados y de la misma UE tendría que ser la continuidad del *status* previo (ver el apartado 2.7).

En el ámbito internacional, Catalunya tendrá que establecer las relaciones internacionales propias, priorizando los ámbitos de actuación y acordando o delegando otros ámbitos a nivel europeo. En las relaciones internacionales, surge la ocasión de construir un sistema bien incardinado con las instituciones europeas que, lejos de diplomacias enquistadas, dote a Catalunya de mecanismos dinámicos (ver el apartado 2.2).

Catalunya también tendrá que garantizar la propia seguridad y ser corresponsable de la seguridad global con los otros países de las redes a las que pertenece. Catalunya tendrá que ser un actor con un proyecto de defensa específico compartido y complementario con otros países con los que conforma las redes de seguridad internacional (ver el apartado 3.7).

Un nuevo Estado activo y dinámico

La independencia de Catalunya se convierte, así, en una herramienta al servicio de las aspiraciones de un país. Un país que se quiere libre para gobernarse y ser soberano de sus propias decisiones al servicio de una sociedad dinámica, cohesionada y con visión de futuro. Un país con una actividad económica avanzada y bien conectado al mundo y con un propósito que implica por igual al Gobierno, a la sociedad civil y al mundo empresarial. Un país que apuesta por la investigación de frontera, capaz de generar riqueza. Un país que se dota de los mecanismos para que la riqueza se redistribuya equitativamente, garantizando la igualdad de oportunidades y de servicios.

Executive summary

The process towards independence

Since the Constitutional Court passed down sentence against the 2006 Statute of Catalonia, political relations between Catalonia and Spain, as defined in the 1979 Statute, have entered a stage of growing conflict, with provocations hitherto unheard of in terms of both strength and lack of respect, whilst Catalonia is legally defenceless to respond to such attacks. On the legal front, for example, we should mention the sentences that undermine the successful and absolutely conflict-free Catalan model of language immersion. In the political sphere, there is a systematic invasion of powers. With regard to the economy, not only is the manifestly unjust fiscal situation maintained, but there are constant campaigns aimed at stirring up anti-Catalan feelings, often openly xenophobic, in the media and public opinion. We note a clear regression in terms of democratic quality and the guarantees that the Spanish State should provide to the Catalan people.

In short, the experiment in autonomous government has come to an end by the express will of a weakened Spanish State that is on the defensive. The political consequence of all this is a dramatic reduction in the objective capacity of the Catalan people to autonomously govern their own destiny. In this light, the independence of Catalonia can be seen as an opportunity to recover political initiative and implement a process of democratic regeneration based on transparency and accountability, establishing an effective division of powers and a flexible and efficient administrative system.

More than 50 per cent of people would now vote in favour of Catalan independence in a hypothetical referendum, and the oft-mentioned “civil unity” of Catalans can no longer be based on ethnic loyalty and cohesion – much less, if forced – but can only have a political base, one that is radically democratic. Civil unity worthy of the name can only be built on solid Catalan institutions, a radically democratic system and political and administrative instruments that are renewed and modernised to guarantee a project for cultural, social and economic prosperity.

In the international sphere, recognition of Catalonia is at a point difficult to determine precisely. The Catalan people have been victims in practically all spheres of our own weaknesses and inconsistencies. And, politically, although they look at us with a degree of circumspection, we are known to the chancelleries of most major countries. And, as recent experience demonstrates, it is only through the direct expression of our intentions that the goal of having our own voice in the world receives cautious but respectful attention. Whether we like it or not, whether it is in our interest or not, everyone understands this.

This report is based on the following premises: a) the Spain of the autonomous communities and, even more, the dream of a federal or confederate Spain, has become history; b) it is unthinkable that Catalonia’s national ambitions might find accommodation in a recentralised model, if we do not want to fall into irrelevance; c) the goal of an independent Catalonia is now seen as something desirable; and d) in consequence, in any radically democratic scenario, independence is an alternative worth considering. For all these reasons, it seems to us essential to make a prospective exercise based on this hypothesis.

The constitution of a new State

The establishment of a new State is founded on two political acts: the proclamation of independence in a democratic parliament constituted to this end; and recognition by other States.

Constitutive political acts

Proclamation of independence International recognition

The proclamation of independence is based on a prior majority political agreement amongst parliamentary political forces. This agreement, which is submitted to and approved by the Parliament of Catalonia, and can be ratified in several ways (see Section 2.1), launches the constitutive process under which the new Constitution is drafted. Once the text of this new Constitution is approved by Parliament and ratified by referendum, the new State is effectively established.

Parallel to the proclamation of independence, the new State has to obtain **international recognition** from other States (see Section 2.2), particularly those with the most important status on the international scene. This support should be sought in advance through a clear and explicit discourse stressing the will to gain independence, and then made official once Parliament has spoken.

Functionally critical actions

Law of legal transition Maintaining public order Guaranteeing public revenues Energy supply

Once independence is proclaimed, the Government must guarantee the Rule of Law and maintain smooth, normal running of the country without disturbances. Firstly, legal guarantees must be maintained, and Parliament should immediately approve a **Law of legal transition** to regulate legal and administrative functions (see Section 2.5), cover legal guarantees for contractual agreements and guarantee the normal functioning of institutions and businesses. Another sensitive question will be that of **maintaining public order** since, in processes of this nature, certain groups opposed to independence may cause unrest, hoping to create social instability (see sections 3.7 and 5.3). The Catalan Police Force must be provided with sufficient human and economic resources to reliably identify any potentially radical groups and prevent possible disturbances.

Moreover, during the transition period, the Government will have to **ensure economic revenues** in order to meet the Administration's running costs (see Section 3.6). Once the Catalan Tax Agency is fully operational, this will enable the Catalan Government to collect and administer taxes generated in Catalonia. Moreover, in order to ensure normal functioning, without incident, the Public

Administration, in accordance with criteria set by the Government, should take responsibility for **energy supply** (see Section 4.4). Catalonia is highly dependent on energy imports and, whilst some sources can be partially managed internally (gas and oil), electricity generation and conveyance, vital activities in modern societies such as Catalonia, are controlled from outside the country. The government should reach an agreement with Spain or take over operation of gas and nuclear power.

Politically essential actions

State model
Statutes of the Spanish Language
Access to Catalan nationality

Due to the political and social repercussions of the process, the constitution of a new State requires certain long-term political agreements that are invested with the greatest importance. These agreements, which require majority social consensus, can precede the proclamation of independence in order to prepare for the more specific debates in the constitutive process (see Section 5.2). The constitutive political agreements necessary include those concerning: **the model or form of State** to be established: if the majority option is for Catalonia to become a republic, this needs to be defined and a decision taken over the figure that should hold the most responsibility and power, whether the President or the Head of Government (see Section 3.1), and whether these should be separate. It is also important to decide, in advance, the **status of the Spanish and English languages, amongst others**, in the new State (see Section 3.3), and the conditions for obtaining **Catalan nationality** (see Section 3.2). These issues concern a large proportion of the Catalan population, and failure to resolve them may complicate and hamper the constitutive process.

The new Administration

A network of effective, dynamic, efficient, transparent public bodies

Once the new State is established, the Government of Catalonia, should, without delay, provide for **mechanisms responsible for the full functioning of the Catalan Public Administration** to enter into operation. Measures to this end will centre on establishing or strengthening bodies responsible for political and administrative action. These bodies should be imbued with the sense of State, that is to say, with their own political project, taking full responsibility for their functions, working in a proactive (not subsidiary) way with regard to elements of collective interest, and seeking their own channels of interlocution both internally and internationally (see Section 2.6). Such measures concern a series of spheres:

- **In the legal sphere**, the entire body of law must be reviewed in order to complete it and ensure that it consistently covers all areas. This involves, in particular, ensuring that legal guarantees are maintained at all times (see Section 3.4). Moreover, it will be necessary to negotiate the division of assets with Spain, and this will it necessary to compile an inventory of tangible and intangible goods and to draft a proposal for their division

(see Section 2.4). The secession process also requires negotiations over shared assets, such as a new agreement for management of the River Ebro (see Section 4.3), regulation of traffic of all kinds over the shared border (see Section 2.3), and economic and trade agreements that derive from this.

- **Regarding the organisation of the Public Administration**, the establishment of the State should be used to introduce mechanisms enabling the establishment of more flexible, efficient and transparent public bodies (see Section 3.5). The measures to be introduced include establishing new agencies to provide services. These should be managed professionally, under political administration, and provisions for results assessment should also be made.
- **In the field of territorial administration**, Catalonia should carry out an in-depth restructuring to guarantee services to all citizens, with a new, coherent and economically efficient structure, whilst conserving local identity.
- **In the sphere of Justice**, the necessary institutions should be established or existing institutions reformed to ensure the smooth operation of the legal system (see Section 3.4), with the establishment of the Justice Department, the Office of the Public Prosecutor General and the Supreme Court. This process will provide a magnificent opportunity to install a dynamic, efficient Justice system, without losing quality. The possibility of establishing a new body to assess legislation from the constitutional standpoint should also be considered.
- **In the sphere of economic administration** (see Section 3.6), the Parliament should set up the bodies required for day-to-day functioning, including the Bank of Catalonia (based, no doubt, on the Catalan Finance Institute), Social Security and Employment Services, as well as the necessary control and supervisory bodies. The Government should provide the Catalan Tax Agency with sufficient resources to fully carry out its duties.
- **As regards security**, Catalonia will have to guarantee its own security and share responsibility for global security with other countries in those networks of which it is a member. To this end, Catalonia will have to maintain public order, sizing the Catalan Police Force appropriately to take over security and establishing reciprocal agreements with other international players. For these and other functions, Catalonia will also need to establish an Intelligence Agency. In the field of defence, Catalonia will need to decide the model to be implemented and the responsibilities the country is to take on as regards international security (see Section 3.7).

International action

“Catalonia, member of the European Union with its own international relations”

Catalonia's entry into the European Union is a process for which there are no precedents to serve as a point of reference. EU treaties do not take into account the possibility of partition of a Member State, and international law is broad enough to allow different interpretations. In the final outcome, automatic entry is a political decision. Catalan independence will lead to the creation of two new States that were already EU members and, therefore, the interest of both these States and the Community itself should be to ensure the continuity of previous conditions (see Section 2.7).

In the international sphere, Catalonia should establish **its own international relations**, prioritising areas of action and agreeing or delegating other areas at European level. Regarding international relations, this is a good opportunity to establish a system closely interconnected with European institutions that, eschewing outmoded diplomatic procedures, provides Catalonia with dynamic instruments to this end (see Section 2.2).

Catalonia will also have to ensure its own security and share responsibilities for global security with other countries that are members of networks to which it belongs. Catalonia will need to have its own, specific defence strategy, which should be shared with and complement those of other countries that form international security networks (see Section 3.7).

An active and dynamic new State

The independence of Catalonia is an instrument at the service of a country's aspirations. A country that wants to be free to govern itself and exercise sovereignty over its own decisions, at the service of a dynamic, cohesive people with a firm vision of the future. A country whose economic activity is advanced and well-connected to the world, with a fabric that includes Government, civil society and the business world in equal measure. A country committed to frontier research, capable of generating wealth. A country that will establish mechanisms to ensure that this wealth is distributed equitably amongst society, guaranteeing equal opportunities and access to services.